

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази з місяця, кожного 1-го і 15-го.

Діточі серденька.

(З матеріалів до українських читанок М. Матвійчука.)

У вечір тихенький
Зоряний, в неділю,
Сидять біля неньки
В чистенькому білю.

В одежі новенькій
Братчик і сестричка,
Він іще маленький,
Вона невеличка.

Сидять і лепечуть
Обоє щось жваво,
Про щож так лепечуть
З собою цікаво?

„Я золота много
Придбаю за морем
И роздам все убогим,
Придавленим горем“.

„А я буду шити,
Вишивати дрібно,
Платячко робити
Сиріткам тим бідним“.

„А я сиріткам тим
Побудую хату,
Будуть хату мати
Неначе палату“.

„А я хліб пекти-му
Та й страву варити,
Щоб в літо тай в зиму
Могли діти жити“.

Лепечуть край неньки
Братчик і сестричка,
Він іще маленький
Вона невеличка.

А батько і ненька
У Бога благали,
Щоб добрі серденька
Діти заховали.

В. Диканський.

Мистецтво моделювання.

(Продовжене.)

„Криса“ відразу скористав із того високого привилея. А як його приваблювали титулові картки книжок, на яких було написане слово „Мистецтво“, то він з початку натрапив на важку річ — „Мистецтво читання“. Довго він гриз ту книгу, що говорила про всякі „психології мас“, про „інтуїцію“, „модуляції“, „акустику“ і тому подібні речі. А що їх не можна було збагнути, то Христофор не стільки затамив із прочитаного, як поробив виписок до своєї нотатки, звідкіль усе те вже мав висвітлити йому дома татко. Отож, коли Христофор змінив „Мистецтво читання“ на „Мистецтво моделювання“, — наближався час Різдвяної відпустки...

За „Крисою“ не приїхали ні тато, ні мама, тільки прислано земські коні й записку, в якій сповіщалося, що дідусь занедужав, та так, що навряд, чи встигне Хрися приїхати до дому, щоби з ним попрощатися перед смертю. В листі були додатки: паперовий карбованець від мами „в повне розпоряджіння“, наліпний образок, на якому було намальовано, як два песики — червоний та зелений — натягали зубами ковбасу, й новенький семигривник — від Нюсі.

Лист дуже схвилював Христофора. Дідуся він любив, як і всі любили його в їх дружній і виїмково інтелігентній попівській родині. Та дідусь і заслуговував на загальне признание, а найбільше — на дитячу прихильність. Він був дуже добрий і вже два роки сидючи непорушно в своєму високому фотелі, радо бавився з унуками, майстерно розповідав їм усіякі пригоди та казки, а при кожній нагоді щось дарував: Хрисі — „на книжки“, а Нюсі — „на стяжки“. До того ж Хрися так ясно завжди мав у своїй уяві весь образ хатнього життя, що тепер його давило сумне припущення про те, як опорожніє дідусів фотель та як в їхньому затишному домі буде менше на одну, надзвичайно милу людину...

Занепокоєний сими думками, він навіть не здійснив своїх готових мрій — купити собі те і те й здивувати Нюсю своїм щедрим подарунком. Тільки встиг по звичці набрати на пів карбованця маленьких книжечок, що продавались „у булька-тої Сови“ по парі на пятак, поспіхом написав на кожній: „Сія книга украдена у Христофора Пречистенського“, нашвидку поскладав свої манатки й негайно по „розпуску“ умоцувався на високих саях земської почти. Він дуже квапився, щоб застати дідуся живим.

Повний сією думкою й жалем, він вимишляв, чим би таким, розумним і гарним міг потішити старого перед смертю, чим можна булоб виявити йому свої палкі почування?... Однак нічого дотепного в голову не приходило. І тільки, вже як виїздив із міста, заграла своєрідна, ясна й натхнена думка. Правда, вона вже вязалася не з живим дідусем, алеж за те обіцяла невимовну радість тим живим, що як і він, вічно будуть згадувати милого дідуся. В разі, — колиб дідусь сьогодні вмер, то він — Хрися, може зробити з його

обличчя такий відлив, як він бачив у „Мистецтві моделювання“, відлив голови Бетовена!...

Хрися аж підпригнув на вимошених сіном санках. Прудко оглянувся навколо, алеж було пізно: кінчалось передмістя, з переду вже розгорнулось біле безкрає поле, а понад шляхом, в який перейшла вулиця, стояло тільки дві коршми та ще далі — велика червона будова з кривим надписом „Ректифікаційний заводъ, н-ръ 2“.

Що робити?... — Тут ніде не купиш гіпсу!... — Сійте, дядьку! — торкнув він за плече візника.

— Тпру!... Бодай тобі... А що? — обернувся той, спинивши коний.

— Та мені така біда: забув купити одну річ... а її в дома чекають... Чи не можна булоб трохи вернутись, до першого аптичного складу? Тут близько... Аж ось, ось... на Київській вулиці...

— А, бодай вас, паничу!... Чом же ви раніш не згадали?... Вибірни великі та вже й пізно! — почував візник потилицю й подивився на сіре небо.

Однак в його голосі не почувалось рішучої відмови.

— Я вам за се дам „на чай“. Злого дам! — запропонував Хрися.

За пів години вони знову були на тому самому місці.

Тепер уже Хрися не був сумний. Серце його плигало радістю творчої ідеї й вся увага скупчилась на тому, як би не роздушити в руках паперового пакунка з гіпсом, а в кишені — слоїка з вазелиною...

Дідусь іще був живий, але ж, справді, вже „дихав на ладан“.

В хаті панував сумний настрій. Всі говорили пошепки, ходили на шпінках, раз-у-раз згадували то про доктора, то про фельдшера¹⁾. Носили сніг, посилали до містечка за ліками, якими пахло по всіх кімнатах, мов у аптиці...

Світлим промінем, що прорвав ся поміж ті темні хмари родинної біди, була поява Христофорова. Всім привіз він зі собою радість і втіху. Тато був особливо задоволений не тільки „пятаками“²⁾, що було зазначено на маленькому листочку паперу, який звався „перша чверть“, а тим, що Хрися втрапив у „прімерні“ й заслужив такого нечуваного привилея, як користування з учительської бібліотеки. Їзючи перед Різдвом з хати до хати „з молитвою“, отець Петро завжди знаходив заціпку попишатись успіхами свого „студента“, і всі односельці при зустрічі вихваляли Хрисю й дивувались з його видатних здібностей. Маму тішило, що Хрися підріс, був цілком дужий і веселий. Нюсю ж радував самий факт повороту вірного товариша і хоча ті незрозумілі „пятаки“ і навіть учительська бібліотека в її очах не могли побільшити Хрисіного ореолу, вона була в такому

¹⁾ Цирулик. ²⁾ Найліпша нота на свідоцтві.

захопленню, що її голосну радість кожної хвилини мусіли стримувати.

Безперечно ж, що найбільше тішився сам Хрися, повернувшись до рідної стихії, де, крім усього іншого, перед ним стояло велике і таємниче завдання. Він ще в дорозі вирішив, що свій геніяльний плян триматиме в повній таємниці. І був тільки один критичний момент. Ледве він ступив на поріг рідної хати, за малим сам себе не прозрадив, бо само собою вирвалось першим запинання:

— А чи вже дідусь помер?

І коли почув, що — ні, то не міг приховати виразу свого розчарування.

Звісно, йому було б дуже шкода, як би дідусь дійсно помер, — але невільно вчув він прикрість, що так добре обміркованого пляну не можна відразу здійснити.

Тепер його цікавість, чи — певніш — заінте-

ресованність у самому факті дідусевої смерті, сама собою зростала. По кілька разів на годину він підходив до дверей опочивальні, наслухав, притаївши дух, заглядав у щілинку в дверях, питався кожного, хто відтіль виходив, про стан хворого, при всякій можливості входив сам й уважно вдивлявся в дідусеве жовто-воскове обличчя з гострим носом, позападалими щоками й величезною закудовдженою, білою бородою. Дивився, як мистець, приміряючи в думці, як то він наливатиме на се воскове обличчя гіпсову масу, міркуючи, чи треба мастити вазелиною й бороду, чи ліпше зробити відлив тільки з незарослих частин? Але ж було самовидним, що треба конче робити повний зліпок, бо без бороди модель не давав би подібності справжнього дідуса, а — крім того — все одно не можна було обминути ні довгих вусів, ані настовбурчених брів. Добре ще, що дідуньо був лисий!...

(Докінчення буде.)

Діти і „Світ“.

Виплекало ясне сонце
У городі цвіти;
Ні, не цвіти різнобарвні —
Українські діти.

Ні, не сонце їх плекало,
Не роса купала —
Виплекала рідна мати,
Школа розум дала.

Виростаєте діти-цвіти,
Мов гриби по зливі,
Несіть пахощі приємні
По батьківській ниві!

Купайтеся, вмивайтесь
В любови синівській,
Усміхнеться хазяїн ваш
Народ український.

По городі поміж цвіти
Огородник ходить,
Обкопує, підливає,
Сіє та скородить.

Щоб ніодна билиночка
Не вмерла, не звяла,
Щоби кожда хазяїну
Хосен з себе дала.

Та не так той огородник,
Як „Світ“ про них дбає;
Обкопує, підливає,
Спочинку не має.

Щоб ніодна дитиночка
Мов квітка не звяла,
Щоби кожда Україні
Хосен з себе дала.

Цвітить, ростить діти-цвіти
Рідного загону!
Плекай-же їх наш, „Світику“
Від Сяну до Дону!

І звязуй їх у пучечки,
Мов спільну родину,
Най буде із них віночок
На всю Україну.

Р. Завадович.

Жіль Ренард.

Мій пташок.

На що мені було купувати сього пташка?
Торговець птахами каже: То самець. Пождіть тиждень, а він привикне і ме співати.

А пташок завзятуше мовчить і робить усе на виворіть!

Я лиш наповню його глечик зеренцями, а він вже бушує дзьобиком і шпурляє зеренця на чотири вітри.

Привязую кусок колачика шнурочком поміж двох шаблі клітки. Він дзьобає самий шнурок. Колачик штовхає, бе як молотком, і колачик паде!

Купається в чистій воді до питя і пє воду з миднички до купання!

Думає, що обарінок принагідний матеріал до відовбування гнізда, як се чинять пташки його породи, бо присідає в обарінку і моститься інстинктивно.

Пожиток салати йому досі незнаний і він роздирає її листочки залюбки.

Наколиж візьме зеренце, щоби пожитися, то аж серце болить дивитися. Перекидає зеренце в дзьобуку з кута в кут, тисне його і роздушує, та так кумедно крутить головкою, мов малий беззубий дідусь.

Кусок цукру для нього непридатна річ. „Що се?“ — думає, — „вистаючий камінчик, поличка або стільчик мало практичний?“

Далеко ліпше подобаються йому два кусники дерева.

Має аж два дручки, складені на поперек і аж жаль бере дивитись, як по них стрибає. Подобає на нетямущий механічний годинник, що нічого не показує. Ради якоїж приємности скаче він по них і з якої потреби стрибає?...

В часі відпочинку по своїх безутішних гімнастичних вправах, стає одною ніжкою на дручок, стискаючи його кріпко, а другою шукає того самого дручка в іншому напрямі!

Коли в зимі затопиться в печі, він думає, що се надійшла весна і виринає з себе пірячко, — ліниться!

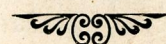
Світло лампи мішає йому спокій ночі і проганяє сон. Спати йде о смерку. Я вмисне лампи не засвічую. Може йому щось сниться? Нараз приближую засвічену лампу до клітки. Отвирас очі! „Як то? вже день?“ — думає і жваво починає рухатись, гуляти, рвати листочки, розгортую хвостик у вахляр і розпинає крильця.

Та я згашую світло і шкода, що не можу доглянути його збентеженого виду.

Ех! Надоїв уже мені той пташок, німий зі своїм перевертним життям! І випускаю його на волю вікном. Але й волі не вміє він вже уживати як і клітки: його легко спіймає рукою!

Та стережіться віднести мені його назад! Не то що не дам зналізного, але ще забожусь, що того пташка й не знаю.

З французького перевела Софія Куликівна.

Лев Лотоцький.

Хлопці й жаби.

Сценічна гра в одній дії.

О с о б и:

Марта, старенька вдова.
 Оленка, її внучка.
 Володко
 Ромко
 Степан
 Василь
 Гнат
 Антін
 Михась

школярі.

Річ діється на селі у весняну пору під вечір.

Сцена представляє полянку; в глибині частина озера, вкрита деноде троцею і водяним зіллям; берегом корчі ліщини і свирбівусу; даліше к передови сцени праворуч старенька хата з омшеною стріхою, ліворуч узгірє, на ньому корчі калини з білим цвітом — через узгірє біжить крута, біла стежка. — Гарний, весняний день; у ряди-годи чути ряхкіт жаб, пронизуваний подеколи ляцанням соловейків і турканнем горлиць.

Я в а 1.

(З хатини виходить бабуса Марта з внучкою Оленкою. В Оленки в руці кошик.)

Марта. Тільки не забудь, Оленко! (Накивус пальцем). Пів фунта цукру, чверть фунта кави, пачку цикорії, скриньочку сірників, дві булочки і два ріжки. Не забудеш?

Оленка. Ні, бабуню!

Марта. Скажи ще раз.

Оленка (зачіпаючи правою рукою пальці на лівій руці). Пів фунта цукру, чверть фунта кави, пачку цикорії, дві булочки і два ріжки...

Марта. А сірники де?

Оленка (спаленівти). Ай, правда! Се тому, бабусю, що не стало в мене пальців на лівій руці. Тому, бабусю, тому!

Марта (гладить головку Оленки). Ой ти, ти моя пестійко. Та я знаю, що ти пам'ятлива! Добра пам'ять се дуже цінна річ. Покупи все і не барися. Дорогою нагадуй собі, то не забудеш. А в місточку вважай також, щоби хто гроший в тебе не потягнув. Вважай, дитинко, бо за гріш дуже тяжко.

Оленка. Не бійтеся, бабуню, вважатиму (Поглядає щиро на бабусю). Але вам, бабусенько, вкучиться, заки поверну?!

Марта. Ні, ні, дитинко! День гарний, сонячко сяє, пчілка брентить у зілля, метелики літають понад корчами — все теє говорить до нас так мило, що слухаєш і не скучаєш (Споглядає на озеро). Коби тільки не наднесло яке лихо тих збиточників-хлопців! О, вони сердять мене дуже.

Оленка (сумно). Шпурляють камінне в озеро?

Марта. І вбивають бідні жаби. А вони в тихі ночі, де співу пташні вже не чути, там у трощі так рахкочуть, немов би промовляли.

Оленка. Бабусю! Чого ті збиточники хочуть від жаб? Аджеж жаби не вчинили їм нічого злого?

Марта. А вжеж ні, сеж смирі, позиточні животини. Але бачиш, збиточники-хлопці хочуть сим своїм ділом, геройства доказати, що ось то вони

дуже відважні. Деж то: шпурляти каміннем у бідні маленькі жаби! Страх, яка відвага?!

Оленка. Ха, ха, ха!

Марта. Але йди, дитинко, йди і не барися. Я тут уже дам собі раду зі збиточниками. Пати-ком прожену їх!

Оленка. Йду, бабусю! (Іде швидко поспівуючи): Пів фунта цукру, чверть фунта кави і т. д.

Я в а 2.

Марта (сама).

Марта. Моя пестійка! Не будь її, було би мені дуже скучно, дуже. Мої діти! (Дивиться в сторону озера). Дев'ять літ тому, як вас не стало в живих. Мов бачу вас, як ви обоєчко на човні поплили за трошею на сніпки і не повернули більше. Немов шаліє передомною ся страшна буря з блискавками і громами, мов свище сей вихор біля мене, що роздирав тоді душу в мене і кликав: Твої діти не повернуть уже більше. І не повернули. Озеро проглотило їх обоєчко. Я сама остала! (Усміхається до себе). Ні, не сама! Оставили мені свою дитинку, Оленку, мою розраду. Оставили мені свою надію, що цвила в їх серцях, доки жили (Плаче тихо і входить у хату).

Я в а 3.

Ромко і Володко.

(Якийсь час співають за сценою пісню: „Веселе, щасливе хлопчаче життя“ — відтак вказуються на узгірє, кінчуть співати і входять на сцену.)

Ромко. Ще нема нікого!

Володко. Йно що їх не видно! Не забаряться (Поглядає на озеро). Но, сьогодні дамося їм у знаки!

Ромко. Тільки щоби багато „муніції“ принесли.

Володко. А хто властиво має сьогодні принести камінчиків-круглячків?

Ромко. Василь і Гнат.

Володко. Гарно! Вони дужі. Принесуть багато, цілу гелетку. (Сідає на мураві).

Ромко (сідає й собі). Знаєш, Володку, я вже набув великої вправи в киданню каміння. Якось, се бачив я добре, поцілив нараз дві жаби.

Володко. Ха, ха, ха! Та як? Нараз дві жаби?

Ромко. Як? Я поцілив жабу, камінь відбився і поцілив другу жабу.

Володко. Ха, ха, ха! А я поцілив три жаби нараз і всі побив, бо аж кров зачервонілася була докола них.

Ромко. А я поцілив жабу, вона підлетіла в горю; я хап камінь, і другий раз у неї. Розшматував її зовсім!

Володко (задуманий). Я сьогодні старатися му чотири жаби вбити нараз.

Ромко. Та як?

Володко. Шпурну нараз чотири круглячки.

Ромко. Цить! Йде стара (З хати виходить Марта).

Володко. Не обзиваймося; постоїть і піде на-зад у хату.

Я ва 4.

*Попередні і Марта.***Марта** (заглянувши хлопців, висвачує гиляку і наближається до них).**Ромко** (тихо до Володка). Ой, йде до нас!**Володко**. І ще з гилякою!**Марта**. А вже вас принесло? Що? Лагодитесь вбивати бідні жаби? Відбирати їм життє? Де камінне?**Ромко**. Я не маю!**Володко**. Я також ні!**Марта**. Ге, ге! Але інші наднесуть? Що? О! я знаю вас! З вас гарні пташки! Хижаки! (Дивитися вперто на хлопців, а відтак поглядає на озеро.) Чи бачите озеро, діти?**Ромко**. Бачу.**Володко** (з усміхом). Я також бачу!**Марта**. Пригляньтеся йому добре! Зупиніть зір ваш на трощи, що бовваніє там у далечі. Проміж трощею є там зілле, водні лілії, що білим цвітом наче жибонять до неба, до Бога: Отче! Ми зацвили, жиємо! Так, так зацвили, живють, радіють... Сеж їх життє! А ви любите життє, діти?**Ромко**. Любимо!**Володко**. Дуже любимо!**Марта** (вказує гилякою на озеро). А відбираєте його жабам, сим пожиточним животинам. Їм також миле життє! Чи не так?**Ромко** (зворушений). Так, бабусю!**Володко**. Їм також миле життє!**Марта**. Ось небавом зайде ясне сонце, вкажуться зірки на небі і поплине гомін їх кумкання. Поплине наче щира пісня-подяка за життє, любе, солодке життє... А ви прийшли сюди, щоби відібрати їм се життє?**Ромко** (встає). Бабусю, я більше не буду шпурляти каміння на озеро.**Володко** (встає й собі). Я також ні, бабусю!**Марта**. Се тишить мене, дуже тишить! Радію, що вдалося мені хоч вас двох від злого завернути. (Задумується). Але стрівайте! Може вдасться нам і інших ваших товаришів на добру дорогу повести. В мене є машкара...**Ромко**. Машкара?**Володко**. Що се?**Марта**. Мій син, як ще був хлопцем таким, як ось ви, купив собі був маску жаби. Було як надягне на себе і заряхкоче з корча, то мов бачиш справжню жабу перед собою. (Хлопці сміються). Хлопці! Я принесу маску, вона є в мене. Один із вас надягне її на себе.**Ромко**. І пуджати ме хлопців!**Володко**. Вганяти ме за ними!**Марта**. Ні, не так! Сховається між корчами на березі озера, а як хлопці прийдуть і начнуть кидати камінне на озеро, тоді вихилиться зза корча і кризь маску покликне: Хлопці! Ви граєтеся погано! Вам ходить про сваволлю, а нам про життє!**Ромко**. Ха, ха, ха! Се гарно буде! Хлопці налякаються жаби!**Володко**. Вонаж говорити ме!**Марта**. Так, так, хлопці налякаються і кинуться в ростіч, тікати. Тоді сей з вас, що буде мати маску, скине її з себе і все виясниться. Хлопці засоромляться, що стали боягузами і понехають погану сваволлю.**Ромко**. Так, се вилічить їх із неї.**Володко**. Стидати муться сеї поганої забави.**Марта**. А буде се й добре діло! Жаби, дітоньки, се дуже пожиточні животини. Вилловлюють шкідні комахи, хроби, то що... Не годиться їх убивати. Идуж я по сю маску (відходить).

Я ва 5.

*Попередні крім Марти.***Ромко**. Володку, я надягну маску.**Володко**. Ні, я надягну.**Ромко**. Ні, я!**Володко**. Чому ти?**Ромко**. Так! Я хочу надягнути маску і відіграти жабу в корчи.**Володко**. Я також хочу відіграти жабу в корчи.**Ромко**. Вжеж оба не надягнемо маски.**Володко**. А вжеж ні! Тому я надягну!**Ромко**. Ні, я!**Володко**. Чомуж ти, а не я?**Ромко**. Бо, бо... Знай, Володку, що хлопці шпурляти муть камінне на озеро, і...**Володко**. І може один із них поцілити маску, чи то замасковану жабу, тобто одного з нас... А я не хочу, щоби тебе поцілів.**Ромко**. А я не хочу, щоби тебе поцілів.**Володко**. Ні, Ромку, я надягну маску!**Ромко**. Ні, я!**Володко**. Ні, я!**Ромко**. Я!**Володко**. Я!

Я ва 6.

*Попередні і Марта.***Марта** (входить із маскою). Стійте! Я вас погоджу!**Ромко**. Я надягну маску!**Володко**. Ні, я! (Хоче взяти маску від Марти).**Марта**. Тут рішить жереб. Ось хустина (добуває хустину). Завяжу на одній половинці узлик і сховаю хустку в долонях так, що лиш кінчики виставати муть. Хто з вас витягне половинку з узликом, сей надягне маску. Згода? (Хлопці дивляться сумно на Марту.) Іншої ради нема! Тягніть! (Хлопці тягнуть і половинку з узликом витягає Володко.)**Ромко** (кричить). Я не хочу! Не хочу! Я надягну маску!**Володко**. Ні, я! Я витягнув узлик!**Марта**. Дітоньки, не сваріться. Жереб рішив і треба сьому піддатися! Та ми й тут зарадимо. (До Володка). Ти, дитинко, вкажеш у корчи маску, заки ще камінне посиплеться.**Володко**. Так, так! Скоро хлопці пустяться до озера, я вкажуся в масці, вони зупиняться.**Марта**. Зупиняться налякані.**Володко**. А я кричати му до них!*(За сценою чути пісню: Куку! куку! чути в ліску!)***Ромко**. То хлопці вже надходять!**Володко**. Так, то вони!**Марта**. Надягай маску! (Володко надягає маску.) Біжи у корчі! (Володко біжить у корчі.)**Ромко** (кликає за ним). А в час вкажися в корчі!**Володко**. Добре, добре!**Марта**. А я йду до хати і вийду, щоби повчити хлопців. (Уходить у хату. Хлопці співають пісню даліше, опісля входить на сцену.)

Я в а 7.

Ромко, Антін, Михась, Степан, Гнат, Василь і решта хлопців.

Степан. Ти вже тут, Ромко? А Володко де? **Ромко** (з сміхом). Він надійде.

Василь (кидає на мураву торбину з камінцями).

Але тяжке, аж спина болить!

Гнат. І моє не лекше; крижий не чую! (Кидає й собі торбу).

Ромко. Спасибі вам за „муніцію“!

Василь. Але круглячки, круглячки, мов справжні кулі!

Гнат. В мене є кілька подовгастих!

Михась. Гарно! Драти муть жаби на кусні!

Антін. Но, хлопці, до діла! Розбираймо круглячки! (Розбирають).

Степан. Розбираймо, розбираймо!

Михась. Де ті подовгасті, дайте їх сюди.

Гнат. Скорше! скорше!

(Захід сонця. З далечі долітає рахкіт жаб та щораз кріпшає.)

Василь. Вже нас визивають кляті! Вперед!

Гнат. До наступу!

Богато хлопців. До наступу.

(Хлопці пускаються йти до озера. В корчі вказується маска жаби. Хлопці зупиняються.)

Михась. Що се? жаба?

Антін. Жаба! жаба!

Василь. Ой! ой! яка лячна!

Гнат. Кліпає очима!

Володко (кричить). Хлопці! Ви погано граєтесь! В вас се іграшка, а нам йде про життє!

Степан. Боже! Жаба заговорила!

Гнат. Я боюся!

Василь. Я тікаю!

Михась. Я також!

Антін. Тікаймо!

Володко (вибігає і здійснює маску). Стійте! стійте! То я, Володко! Зажартував собі з вас, щоби ви розум мали і не шпурляли каміння в озеро і не вбивали бідні жаби.

Степан. Бодай тебе, Володку, я цілий дрожу з переляку.

Антін. Хто вигадав нас так налякати?

Василь. Я ще цілий дрожу!

Михась. Я також! Бійтеся Бога: жаба заговорила!

Гнат. Шпак то ще, але жаба!

Володко. Хлопці, маймо розум і залишім такі пусті іграшки. Се не випадає нам, школярам!

Ромко. Тим більше, що відбираємо життє жабам, пожиточним животином. Вони ж вилловлюють шкідні комахи. Залишім, хлопці, ту пустоту!

Богато хлопців. Залишім! залишім!

Гнат (до Володка). Деж ти взяв маски? Хто піддав тобі ту гадку?

Володко. Хто? (Вказує маскою на Марту, що вийшла з хати). Ось, бабуся.

Я в а 8.

Попередні і Марта.

Гнат. Вона? Виглядає мов свята! Сонце сипле промінне на її поморщене старе лице.

Василь. Усміхається старенька!

Михась. А дивиться на нас так приязно, щиро!

Марта (стає біля хлопців). Здорові були, дітоньки!

Володко. Бабусю, від нині перестасмо так погано бавитися і шпурляти каміннем в озеро на жаби.

Ромко. Ми всі, бабусю! Спасибі вам, що на вернули нас від злого.

Марта. Спасибі й вам, дітоньки, що послушали мене! Я стара, та радію, неначе молодою стала. Нагадала я собі мою молодість, де з моїх очей сяло життє таке ясне, веселе, як ось у вас. Погляньте на озеро. Сумерк вкриває його, а крізь нього несеться рахкіт жаб й немов кличе: Завтра зійде сонце! Се немов вечірня молитва до Господа Бога, щоби живих, які ляжуть спати в ночі, рано знов збудив до життє. (Зітхає важко). А кілько вже не збудиться зовсім! (Дивиться на озеро і плаче тихо).

Володко. Бабусю, чого ви плачете?

Ромко. Не плачте, бабусю!

Марта (отирає слези). Не плачу, дітоньки, самі слези ллються! Бачите, на се озеро тому дев'ять літ, поплили на човні мої діти, мій син і моя невістка. Поплили по трошу на сніпки. День був гарний, як ось нині... Та з полудня зірвалася туча з блискавками і громами, вихор, страшний вихор розшавівся, і човен враз із наладованою трошею, з моїми дітьми пішов на дно озера, щоби вже ніколи не добулися. Ніколи! Я остала сама!

Володко. Бідні ви, бабусю, бідні!

Ромко. І ви самі живете в сій хатині?

Марта (очунявши). Ні, не сама! Маю внучку, Оленку! (Оглядається). Деж вона? Падоньку! Смеркає, а її нема! (Кличе). Оленко! Оленко!

Хлопці (разом). Оленко! Оленко!

(Оленка вбігає на сцену; кошик завітчаний зіллям, синіми пролісками то що.)

Я в а 9.

Попередні й Оленка.

Оленка. Я є, є! Чи вони (вказує на хлопців) хочуть шпурляти камінне на озеро, на бідні жаби!

Марта. Ні, ні, Оленко! Вони вже добрі хлопці! Послухали мене, спасибі їм!

Володко. Оленко! Вже й камінчика не ки-немо більше в озеро!

Ромко. Ані одної жаби не вбю більше!

Гнат. Нехай кумкають собі бідні жабки!

Василь. Їм також миле життє!

Михась. Ось кидаю від себе подовгасті камінчики, що мали драти жаби на кусні.

Антін. Спасибі вам бабусю; стаємо вже від нині добрими, розумними хлопцями!

Володко. Оленко! З нагоди тої гарної хвилі, дай нам по зіллячку на спомин... (вказує на цвіти в кошину).

Оленка (дивиться на Марту). Бабусю, роздати їм зіллячко?

Марта. Роздай, дитинко.

(Оленка роздає зілля хлопцям. Всі групуються незаметно в живий образ і співають якусь пісню).

Занавіса вільно спадає.

Недоля коня.

Сонце вже високо піднеслося на небі й почало заглядати крізь щілини у дверех до стайні. Кінь стояв на припоні прив'язаний і ніхто до нього не заглядав. Голод доскулював добре, а коли почув лише найменший тупіт на дорозі, то все ірзав, якби давав знати, що хоче їсти. Відколи запам'ятав, то ніколи так не було. Господар іще перед сходом сонця приходив, та закидав сіна до жолоба і вичісував та любувався його красним виглядом.

— А може що злого сталося з паном? — подумав кінь.

Нараз відчинилися двері.

Господар приступив до коня, погладив його спрацьованою рукою по шиї. Кінь із радості заірзав. Та на обличчю господаря був сум.

— Ах, ти мій вороний — сказав. Не будемо вже разом, бо хотять вороги тебе від мене забрати. А я з жури забув тобі дати сіна. Скоренько вийшов, приніс вязанку сіна та закинув у жолоб.

Виголоднілий кінь їв жадно пахуче сіно цілими жмутами, а в духу дякував панови за те, що його не забув. Господар вичесав його і гладив рукою по шиї, та любувався його виглядом.

На другий день, що лиш кури запіяли, дав коневі вівса, напоїв чистенькою водицею, осідлав і виїхав до міста. По дорозі нічого не говорив, лиш тяжко вздыхав.

У місті встав й прив'язав до похилої верби, де вже було багато коний. Всі вони сумовито поглядали на себе, якби прочували свою недолю.

Всюди чути ірзанє коний, рик худоби та людські крики.

Перед полуднем прийшло кілька жовнів, обглянули всі коні та записували у книжках. Говорили незрозумілою мовою між собою.

Господар просив їх, щоби коня полишили для нього, та жовніри не слухали його слів.

Коли відійшли, він погладив коня по шиї, притулив до неї своє обличчя та шептав:

„Конику мій, конику! Ідемо вже оба у далекий світ, на війну. Чи вернемо коли до дому, чи згинемо оба?”

Мов гранею посипав коневі по хребті, коли почув сі слова. Не міг він повірити, щоби його пан, що так щиро його любив, міг із ним розлучитися.

Сталося.

Перед вечером відв'язали коня від верби і пігнали даліше.

Тепер попав кінь у чужі й дуже немилосердні руки. День і ніч не давав йому відпочинку; все гнав і гнав до утоми, аж піна вкривала ціле тіло. Сил уже не ставало, волос зачав наїжуватися, а ребра й клуби виставали з тіла. Ноги аж попухли від вічного бігання мов колоди, шия витягнулася, а груди укрилися струпами від шиї. Нераз тягне важко наладований віз, а тут так гарно запахне травиця, що аж проситься, щоби її скубнути. Та ворог не дає, все бє та бє.

Серед таких злиднів минули гарні дні літа і настала сумна осінь.

Одної ночі постуденіло, а кінь змучений довгими трудами трясся зі зимна. Жовнір кинув вязку соломи, буркнув щось під носом і ляг спати на віз.

Хоч чиста була солома, то смакувала коневі так, що й одного стебла не лишив.

Зі змучення ляг він на холодну землю біля дишля, тай заснув.

Мав дивний сон.

Гарна літна днина. Колишній його господар поїхав у поле, та набрав на віз запашної конюшини. Все плеще обгорілою на сонці рукою й їдуть домів. Перед ними горбик. Господар хвтає за дишель і помагає коневі витягати віз на горб. На горбі станув, відпочав, скинув капелюх і обтер рукавом піт із чола. Відтак погласкав рукою по шиї і поїхав даліше. Нараз дивний, невиразний лоскіт перервав солодкий сон. Він мигом зірвався на ноги. Жовнір скочив з воза, випряг його, сів на нього полишаючи віз, та їхав на впростець полями, бючи що сили ногами по вихудлих ребрах.

Перебігав він долинку й змріяв під горб, та нараз почув свист і біль на шиї.

Іздець упав, а кінь пігнав даліше, хоч біль доскулював у шиї. На сході погасали зорі, а кінь добігав до хат, що під горбком. Він пізнав своє колишнє село. Аж лекше стало йому, коли пригадав собі давнє життє. Про біль і труд забув. Він гнав до своєї хати. Та якже здивувався, коли не побачив людей, лиш позамикані хати.

Прибіг до хати свого колишнього пана. Все застав, як лишив. Прийшов до стайні, та вона була заперта. Він обнюхав усюди і підійшов до хати, та голосно заірзав, якби хотів кликнути:

— Я тут, я тут.

Та з хати ніхто не виходив.

Він усе зазирає усюди, гребав копитом, але на дармо, бо живої душі ніде не видно, а голод доскулював. Вийшов на город, щоби знайти якої поживи, та нічого не знайшов. А тут з голоду в очах потемніло, а ноги відказували послуху. Віля воріт росла молода верба. Він ледви доволікся до неї і почав обгризати кору. Цілу обгриз.

Жаль стало йому, що полишив її нагу, та знищив її молодість.

По сім ляг на подвір'ю випростовуючи ноги і шию на холодній землі. Цілу ніч трясся зі студени, а перед сходом сонця, коли хотів устати, почув, що не може.

Скільки разів піднесе передні ноги, так зараз паде, мов косою підтятий. Довго, довго мучився, пробував уставати, та за кожним разом усе падав на землю, вибиваючи яму під собою.

Вкінці знемігся...

Блудив мутними очима по подвір'ю, та тяжко дишав крізь розширені ніздрі.

Боки живота з голоду запалися, лиш клуби та випростовані спухлі ноги сторчали. Послідний раз кивнувся і тяжко захарчав, а скляними очима дивився у далекий світ.

Зимний осінний вітер обсипував поживклим листтєм застигли кости.

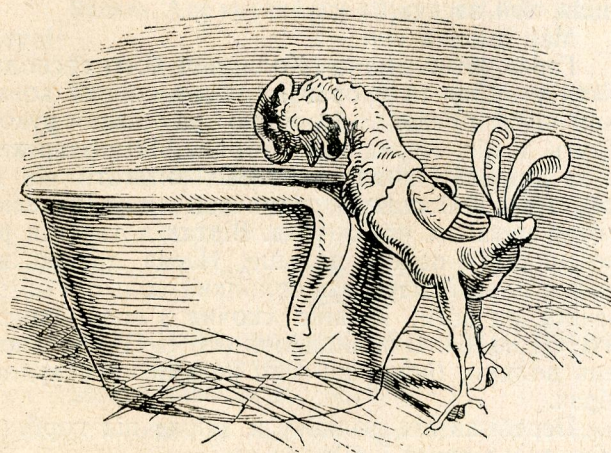
Семен Фодчук.

Вільгельм Буш.

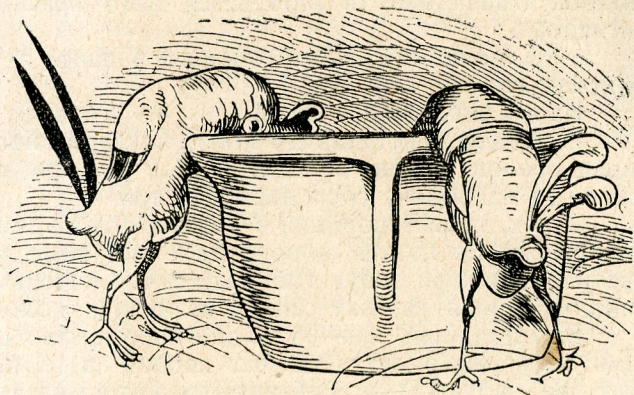
Двобій півнів

або: де двох бється, там третій користує.

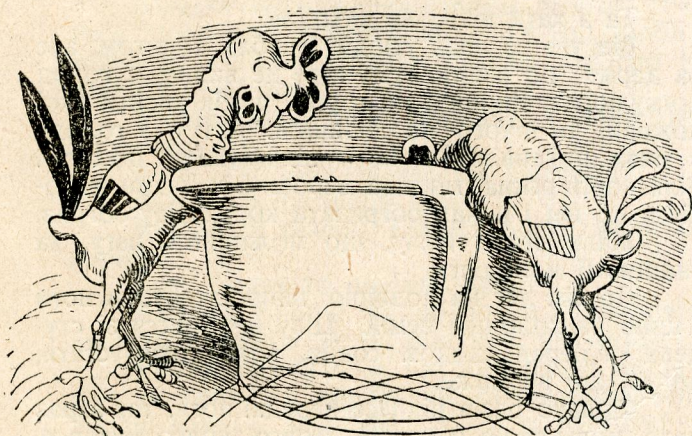
(Казка.)

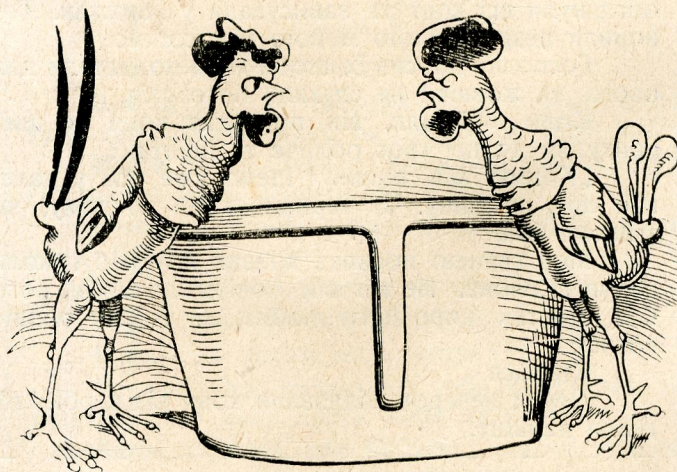
1. Ой, півничок Підпалистий
 До горшка прискочив,
 Щось смачного там побачив,
 Аж витріщив очі!

3. Алеж горнець за глибокий,
 Даремні їх труди,
 Хоч як шиї витягають,
 Пожитку не буде.

2. Але й другий Загонистий
 Також не дармує,
 А до горшка, як побачив
 З далека правцює.

4. Підпалистий, Загонистий,
 Шиї піднімають
 І на себе лютим оком
 Страшно споглядають.

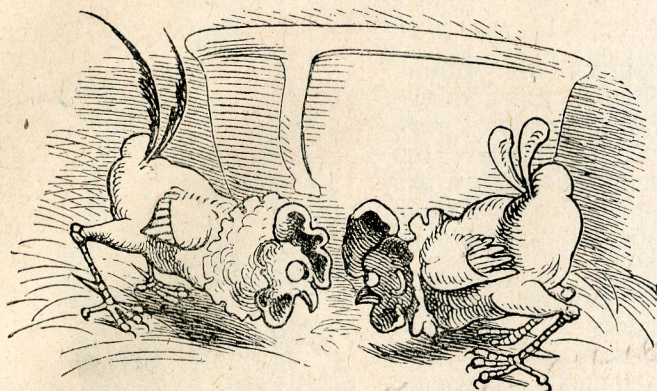
Для діточих театрів

вийшла вже комедійка у 3 діях зі співами п. з.

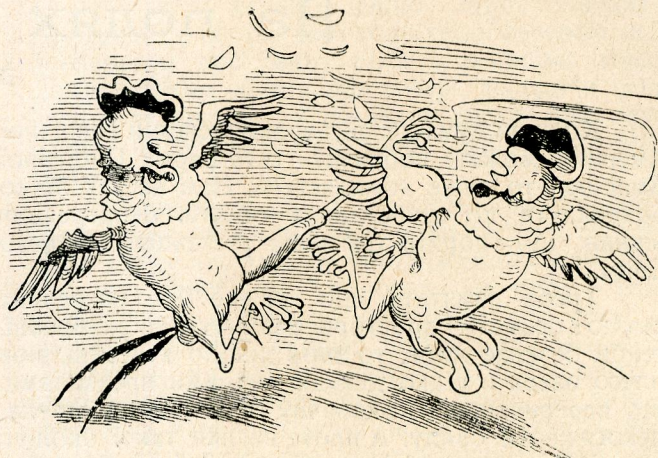
„БУНТ ЛЯЛЬОК“

Ціна 120 Мк.

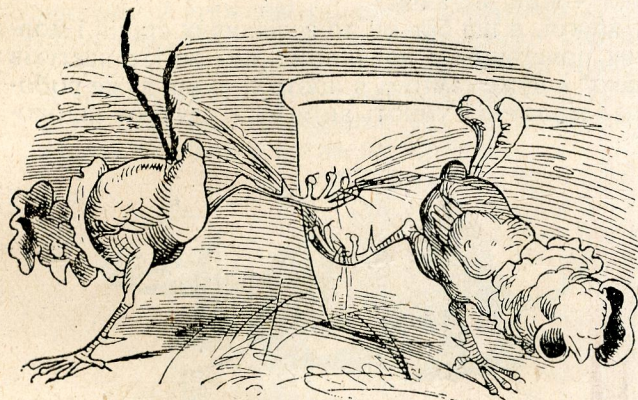
Замовлення слати до контори „СВІТА ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморовича, ч. 3.

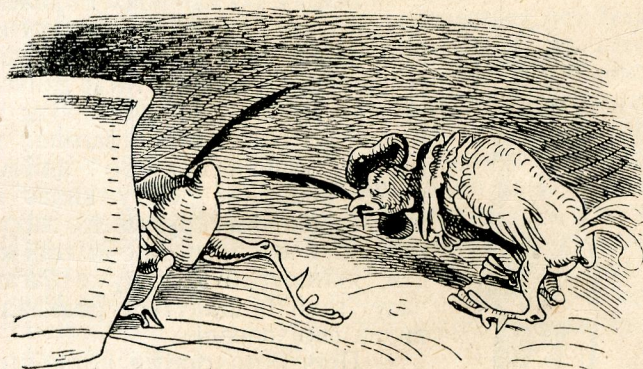
5. А потому як не скочуть
Оба враз високо:
До завзятого двобою
Стали око в око.

7. А потому як солому
З себе піря рвали,
І червонії гребені
До крові кусали.

6. А всім звісно, які півні
Вперті та зажерті,
Почалися пазурами
Оба півні дерти.

8. Підпалистий розпалився,
З заду забігає,
Загонистому найкраще
Перо висмикає.

(Конець буде.)

Воли й теля.

(Байка).

Повагом рушили воли
Великі, круторогі
І сумно плуг свій потягли
Ліниво до дороги.

Аж тут телятко їм мале
Дорогу забігає,
То мах хвостом, то зирк. то фирк
І так їм промовляє:

Ах! як хотіло би і я
Таке щасливе бути,
Щоб я могло також, як ви,
Ярмо таке тягнути!

Які щасливі ви, воли!
У вас ярмо новеньке,
До сонця гарно так блищить,
Таке все чепурненьке!

Ех, ти мале, дурне теля! —
Аж рикнув віл зі злости,
Не знаєш, як нас від ярма
Болять карки і кости!

І може бути се ярмо
Все золотом окуте,
Однакий з того нам хосен:
Ми мусимо тягнути!

М. Магир.

На полях Аргентини.

Коли ви думаєте, що знаючи фарми Північної Америки, можете зобразити собі фарми Південної Америки, то дуже помиляєтесь. Нам не так легко привикнути до широчезних обсягів бездеревних рівнин, що творять так звані „естанціяс“ Нового Світа.

Треба пам'ятати, що тут усе йде на велику скалю: безмежні простори, раз легко пофільовані, гейби безкрає море, то знов дрібно кучеряві, мов плесо озера з рідко декуди видними предметами, що переривають безконечну простолінійність далекосяжного овиду. А проте вигляд такої околиці чудовий і що хвилі інакший, відповідно до зміни ефектів освітлення і красок.

Коли їдете легко критим возом, запряженим у чотири коні, по широких манівцях, що служать за дорогу у тих безкраїх околицях, то ні слух ваш ні зір не спочине й на хвилю. Рик худоби, тупіт копит диких коней і гудіння міліардів усякого рода комах, наповняють воздух постійним, в одно злятим філястим звуком, а ватаги яскраво опіре-них папугаїв, голубів і дрібних, бурих птахів, при-манюють зір і вносять різноманітність на сцену.

Всюда по манівцях і прилеж-них полях біліють кости погиб-ших звірят і звертають нашу ува-гу на судьбу, яка постигає звичай-но так велику кількість худоби. Коли тут яка штука загине, то пастух, званий „гавчо“ здіймає з неї шкіру, а решту кидає на жир половикам і крукам, що миттю обїдають мясо, лишаючи голі ко-сти, які потребують дуже багато часу, заки піддадуться розкладо-ви на свої первні.

Підчас подорожи подибуємо часто струса Південної Америки, званого „рея“, що живе тут ста-дами по декотрих околицях дуже численно. На перший погляд птах той цілком схожий з виглядом властивого струса південної Афри-ки, але приглянувшись йому близ-ше, спостережемо різницю, яка лежить у тім, що сей птах має три пальці замість двох, які є в його африканського свояка, а й

опірення його грубше і не таке гарне й кучеряве, як опірення правдивого струса, так цінне в тор-говлі. За те піре рея приносить більший пожиток, бо з нього виробляють замітавки до пороку.

Птахи сі живуть громадами і мішаються че-редами з худобою й кіньми, а що польованне на них перешкоджує пашенню і може принести шкоду самій худобі, воно заборонене на деяких фармах.

Але в декотрих дозволяють ловити і скубити тих птахів, а лови такі дуже утяжливі, бо тут нема ніякої перегороди до здержання тих довгоногих бігунів, що дуже чуйно держаться і заздалегідь тікають.

Кінний їздець держить шнур із трьома тяж-кими кулями на кінці, а наколи йому пощастить приблизитися до птаха, кидає зручно кулі, які від-

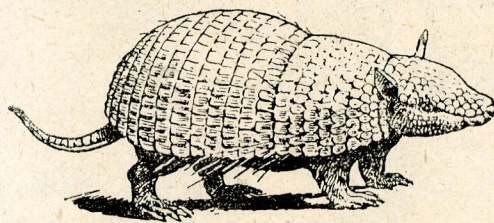
бившися від каміня або від стінки, обмо-тують ливною ного птаха і той паде. Тоді їздець обскубує птаха з піря, а по скінченій роботі пускає його на волю.

Другим цікавим звіратком, що жиє в сих сторонах, є „армаділльо“, маленьке, на стопу за довге й покрите зверху твер-дою і міцною скоруп-кою. Завидна його не часто можна подиба-ти, а полюють на ньо-го ножами, бо туземці цінять його мясо над усе.

Величезні відда-лення одної естанції від другої, а ще більші до залізничних стацій і мор-ських пристаней є причиною, що життє пастухів „гавчо“ є дуже самотнє, а проте сі люди дуже робо-тящі і відважні й уміють витягнути для себе задово-

Струс „рея“.

Армаділльо.

лення з тої скупой різнородности побуту. Сидячи на коні, почувається гавчо у своїм сидлі так само вигідно, як ви або я у найвигіднішій фотелю, і вміє на коні спати, як у ліжку. Гавчо й його кінь, то одно єство, а як ще кінь його власний, то догоджує йому більше, як собі самому.

Довжезні проїздки милями, що для нас були би великими експедиціями, не представляють для нього ніяких трудностей. Убраний у свій „пунчо“ проти дощу, маючи що закурити і з посудиною мате, в якій варить чай, гавчо заосмотрений на всі випадки.

Одежа їх подібна в дечім до одержі Голлянд-ців, що живуть над озером Зуїдерським. Носять широкі, як мішки, штани, звані „бомбакос“, які до їзди верхом дуже вигідні в горячих краях, бо не пристають до тіла і не здержують циркуляції воздуха. Дальше носять тісно пристаючу камізолью і вузкі рукави при сорочці та люблять звертати на себе увагу краскою одержі, а краска ясно зе-лена, синя, жовта і скарлатна причиняється лише до краси його „понча“.

„Пончо“, то рід загортки, широчезного окри-вала без рукавів, що приносить знамениті услуги підчас дощів і спеки. Ліпші з них, зроблені з ля-

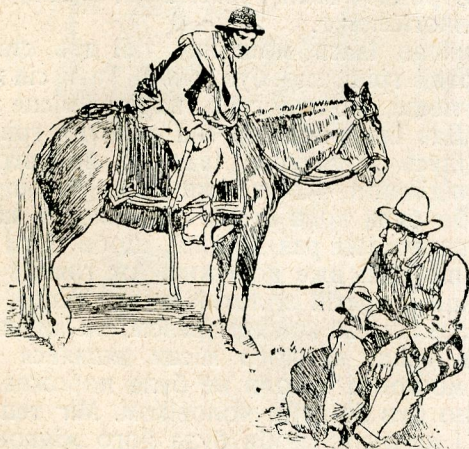
Пастух „гавчо“.

Загортка „пончо“.

в бомбаках, а на голові має ширококрисий капелюх, представляє собою дуже гарний малюнок.

На полі життя його монотонне, — то без настанні й утяжливі обїздки і поїздки за худобою, оборонювання її перед пошестями, сортування й розлучування штук, призначених на заріз, п'янування молодших значками фарми, чи то вирізками або проколюванням ух, чи знов випалюванням залізного п'ятна на хребтах.

Гавчо на кони.

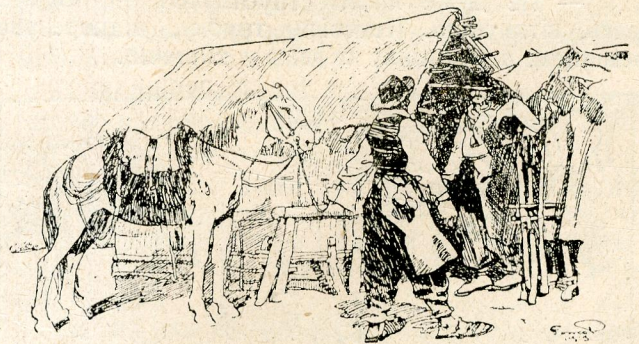
Гавчо встає дуже рано. На сніданне зїдає добрий кусень печеного мяса з кулешою, званою „фаріна“ (мука з білої індіанської кукурудзи), і запиває ту потраву чаєм із листя, званого „герба“, виваром сушених листків дерева, що росте в тих сторонах, щідячи той трунок через „бомбілю“, то є металеву трубку з посудини, званої „мате“, зробленої з лущиння малого гарбуза, яку заєдно носить при собі.

Потому починається денна робота, переважно на кони і аж за шість або сім годин вертає він домів на обїд, який складається з варених потрав. По обїді приходить іще робота хатна, а потому наступає так звана „сієста“: відпочинок підчас найбільшої спеки дня.

По обїді пє знов свою „гербу“ і відїздить до череди, а вертає десь коло сьомої вечером, щоби поговорити про денну роботу зі своїми товаришами, що вже сидять при вечері, заїдаючи печене мясо з кулешою, та заспівати дещо при звуках гітари, поки не піде на добре заслужений відпочинок.

Розуміється, що ся монотонність щоденного життя переривається в часі, коли пастухи стрижуть вівці, п'янують худобу, або уїжджають диких коний, що найбільшу приносить їм утіху. Череду диких коний заганняють у загороду або стаю. Лошак або лошиця, вибрані до тої ціли, ізолюється; закидаючи на нього „ляссо“ то б то шнур на шию, випроваджують його на поле, де путають ляссом за передні і задні ноги та силують положитися на землю, при чім привязують йому міцні поводи, звязуючи туго грубим шнурком долішню щокку. Розв'язавши пута, позваляють переляканому коневі стати на ноги і провадять його на місце уїздильні, закривши йому попередно очі і притвердивши до його хребта мягоньку подушечку з овечої шкіри.

Коли все гогове, чоловік, що має уїздити коня, ловить скоро за поводи і скаче легко на нього. Тепер починається борба на життє і смерть! Кінь стає дуба, спускає голову низько і викидає задними копитами в гору, лягає і качається по землі і всякими способами старіється позбутися непрошеного гостя. Рівночасно обрабляє їздець коня сильними ударами, а двох їздців по обох боках, готові до всякої помочи своєму товаришеви, не спускають його з ока. Уся трійка гальопує чвалом поперек поля на зломанне карку, і така їзда триває так довго, поки дикий кінь не увяне і не дасть себе добровільно запровадити до стаї. Там пускають його вільно між товаришів і дозволяють пастися, а на другий день починається та сама робота. По яких трох або чотирох тижнях таких вправ кінь виучує свої лекції і праця чоловіка вертається сторицею.

Степова гостинниця: „Пульперія“.

Проїздячи сими рівнинами, надібаєте нераз „пульперію“, то б то коршму, або склеп і шинок на глиняній підлозі, зі стінами, вимазаними землею і дахом пошитим травою, а в ній кількох гавчів, загуторених із коршмарем і купцем, який zarazом доставляє їм усяких новостий. Пастухи овець із далеких околиць, гавчі з поблизьких і подальших фарм, знаходять у таких гостинницях забаву і розраду по щоденних трудах.

З англійського переказала Софія Куликівна.

Амі С. Педерсен.

Зачаровані черешні.

авним давненьком жило двох людей. Один з них був великий богач, мав гарний замок, огорою і багато служби. Другий був убогий, жив у бідній хатині й мусів працювати сам у себе на полі! Помагав йому його син Івась. Був се гарний, сильний,

хоч добродушний, але щирий хлопець. Коли Івась виріс, що сам уже міг працювати, закликав його раз батько до себе. Чув, що нездужає і бачив, що вже не поздоровіє.

— Сину, я вмираю, — сказав він до Івася. — Не лишаю тобі пишного замку, як сей мого сусіда — але лишаю тобі один скарб. А має він велику вартість. Коли я вмиру і мене похоронять, підеш до яблінки, що перед хатою. Копає там, а найдеш скарб, що зробить тебе богачем.

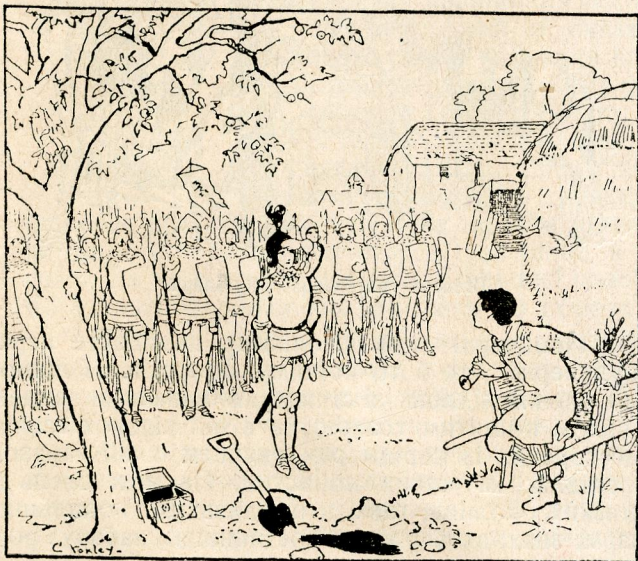
Батько помер. Остався Івась сам самотній на світі. Перший день по похоронах пройшов йому в смутку за батьком. На другий день, памятаючи останні слова батька, взяв рискаль і пішов, щоби викопати скарб. Небаром натрапив на залізну заржавілу скриньку.

— Коли в ній повно золотих грошей, — думав урадуваний Івась — то я дійсно буду богачем і зараз таки могтиму оженитися з Галею.

Галя була самотня багачка-сусіда. Була гарна, наче русалка. Але що була багачкою дочкою, то і не глянула ніколи на бідного Івася.

Отворив Івась скриньку — та дуже здивувався, бо в скриньці не було грошей, а лише: ловецька трубка, старий шкіряний ремінець і стара мошонка, а в ній один-самотній золотий гріш.

— Не дуже я сим багатію! — подумав Івась, зітхнувши. Перевісив трубку, підперезався ремінцем, а мошонку сховав у кишеню.

Небаром треба було піти видіти корову.

— Ану затрублю, чи вона прийде — каже до себе Івась. Затрубів. Та як він перелякався,

коли ціле подвір'я заповнило якимсь військом в повній зброї, зі списками в руках.

— Що прикажеш, пане наш? — спитав отаман. Підійшов до Івася і поздоровив його.

— Я, я, — я не знаю, — прожобонів Івась, досить таки переляканий. Стидався признати жовнірам, що затрубів лише на те, щоби корова вернула додому. Потім якимсь так схопив трубку й затрубів з другого кінця. Зараз таки щезло десь військо, подвір'я було пусте, як передтим.

— Ага добре, як лише потребуватиму помічі, вже знаю, відкіля мені її взяти — подумав собі Івась.

Аж тут підійшов до його воріт якийсь дідусь. Був старий, згорблений, в лахмітті. Ледви волік ноги, бо був голодний і змучений.

— Добрий чоловіче, — каже він до Івася — йду вже багато миль, а не їв нічого, не в силі дальше йти. Коли я був ще молодий, я яко вояк, ішов на ворога, на Турків. Вони взяли мене в ясір, де мучився я багато літ. Тепер хочу добитися до мого рідного села, щоби там зложити мої старі кости. Та до села мені ще далеко, не знаю, як маю тамтуди дістатися.

— То ще є люде нещасливіші від мене! — подумав у душі Івась. — Я бодай маю власну хатину, корову, що дає мені молоко, тай кусень поля, що родить мені збіжжя, а сей бідний чоловік не має нічого-нічого.

І вийняв Івась мошонку тай дав старикові сей золотий гріш, що був у ній. Та в сій же хвилині, як лише взяв сей гріш, на його місце з'явився другий. Дав Івась і сей другий золотий гріш старцеві. Дідусь подякував Івасеві, поблагословив його і відійшов. Хотів уже Івась викинути мошонку, бо була вона стара і погана. Та заки зробив се, глянув іще раз до ньої, щоби бути цілком певним, що вона вже порожня. Аж глянь! — а там у ній є ще й третій золотий гріш. Тепер переконався Івась, що за кожним разом, як вийняв із сеї мошонки гріш, на його місці з'являвся другий, так що мошонка ніколи не була порожня. Отже він дійсно був багатим чоловіком. Міг тепер піти до Галі і просити, щоби була його жінкою.

Купив собі нове убрання й пішов до ньої. Галя дуже здивувалася, коли Івась спитав, чи хоче вийти за нього за муж. Бо вона все уважала його за наймита, що навіть не уміє промовити до такої багачкиної дочки, як вона.

— Відкіляж ти візьмеш грошей для жінки, прошу я тебе? — спитала дівчина з насміхом.

А Івась, як знаємо, був добродушний хлопча, розповів їй усе про чарівну мошонку, яка ніколи не може бути порожньою, що вона зробить його найбагатішим чоловіком у цілому краю — ще багатішим, як її батько.

Галя любила дуже гарні убрання, гарно зісти. Тут годі було їй вдоволитися. Жалко, що вона така захланна, прецінь така гарна дівчина повинна би бути такою ж доброю. Та було вже так. І коли вона почула про сю мошонку, очі в ньої засвітилися. Постановила здобути її за що би там не було.

— Любий Івасю, — каже вона влєсливо — обіцяю тобі бути твоєю подругою, коли даш мені сю мошонку. Добре?

— Не можу, — відповів Івась — але мати-меш усе інше, що тільки забажеш.

— О, який ти недобрий! Вже відразу не хочеш сповнити моєї першої просьби! — говорила докірливо Галя. А далі й розплакалася.

Івась був м'якого серця.

— Ось, ось маєш мошонку, коли так дуже хочеш, лише не плач, — мовив він. — А тепер

іду до твого батька й проситиму його, щоб він дозволив нам як найскорше звінчатися.

— Що ти собі думаєш, ти діду?! — закричала Галя, коли вже мошонку замкнула під ключ.

— Заберешся мені в сій хвилі відсіля, чи хочеш, щоб я прикликала службу, яка викине тебе за двері?

— Ти прецінь обіцяла вийти за мене заміж?! — оправдується бідний, здивований Івась — та забрала мою мошонку, то мусиш додержати слово.

— Ти диваку! — кричала дівчина. — Як можеш щось такого говорити. Забираєшся мені в сій хвилі!

І коли Івась усе ще не відходив, прикликала службу. Служба схопила його за рамена й викинула за двері.

Бідняга Івась пішов сумний, що так недобре обійшлася з ним ся гарна дівчинка. Дивувався, як могла так відразу змінити вона свою постанову. Хотів вернути до неї, чейже вговорить її. Бо усе ще любив її. Та він знав, що служба не пустить його до середини. І що йому тепер почати?

Нараз пригадав собі на трубку. Затрубів. В сьому мить з'явилося військо.

— Що прикажеш, наш пане? — спитав отаман.

— Ходіть за мною до сього замку, коли хто схоче задержати мене, проженете його, — відповів Івась.

І вернув Івась назад до замку. Коли служба побачила його з таким великим відділом війська — розбіглася й поховалася.

— Я вернувся і прошу тебе щєраз, щоб ти вийшла за мене за муж — заявив Івась гордій дівчині. — Бачиш, ти забрала мою мошонку, а я все таки маю цілий полк війська. Що я їм лише прикажу, вони послухають мене! Коли я велів би їм забрати твого батька, вони послухали би мене. Тоді я оженився би з тобою проти твоєї волі. Тому ліпше, коли відразу пристанеш на се.

— Добре, я годжуся, — мовила Галя мило. — Я дійсно вже давно хотіла вийти за тебе за муж. Що я так передше поступила з тобою, се лише тому, що хотіла випробувати твою любов, мій любий Івасю. Але яким чудом дістав ти стільки жовнірів? Скажи се мені!

Добродушний Івась повірив у її кожне слово. Розповів їй про чарівну трубку, та що як на ній затрубити з противного боку, все військо зникне.

Дав їй трубку, щоб і вона могла поспробувати. І вона трубила так довго, поки все військо не зникло. Коли слуги побачили, що вже нема ні одного вояка, вже не боялися й збіглися мерщій. А дівчина замкнула під ключ трубку, де вже була й мошонка.

— Забирайся мені! — кричить вона на Івася. — Коли ще раз прийдеш мені сюди, мої слуги виб'ють тебе, що попам'ятаєш!

Нічого було діяти Івасеві, мусів забратися. Сумний вернув у свою хатину. Стратив уже мошонку, трубку, а певно і Галю. Але він любив її все ще так само як і передше. Чув, що не може жити без неї.

Сидить він під яблінкою, під котрою викопав був сю залізну скриньку. Аж нараз нагадав він собі на ремінець, який ще мав у кишені. Може сей ще допоможе що йому! Вперезався ним, але нічого не закріпив. Се певно не був чародійний ремінець. Ще більше зажурився Івась.

Не міг успокоїтися. Він мусить побачитися щєраз з Галею. І пішов до замку. Най діється воля Божа! Най і вибє його служба — він мусить говорити ще раз з Галею.

(Докінчення буде.)

Вже вийшла з друку гарна книжечка, яку для „Світика“ написав ОСИП МАКОВЕЙ, п. з.

„ПРИГОДИ ГОРОБЧИКА“ з 8 образками А. Манастирського. Ціна 1 прим. 150 Мк. Жадайте всюди!

Наші Читачі.

Мелянія й Маргіта Брацкайківні з Ужгороду
(Закарпатська Україна).

Добре серце.

Раз бабуся у ліску
Ягоди збирає,
Аж тут чорний коминар
З корчів вилізає.

„Гей бабуся! — він кричить, —
Де тут є дорога?“
А бабуся зі страху
Аж тремтить небога.

Е чортуню! — каже та,
Тут одна, там друга,
Тільки тою не ідїть
Аж в долину Буга!

Бо хоть чорт ви, то мені
Жаль старій небозі,
Небезпечно там для вас,
Там хрест при дорозі! —

М. Магир.

Ребуси, загадки й шаради.

Складова загадка.

(Уложив Михайло Пеленський.)

Го, рі, Рим, дра, До, ле, Ко, но, ан, О,
ко, ро, на док, О, нар, Ор, мар.

З порозкиданих складів зложити слова так,
щ би початкові й кінцеві букви дали назву двох
міст у Галичині.

Значінне висказів: 1. Місто над Верешницею. 2. Ріка у Америці. 3. Осідок намісника Христового. 4. Ріка в Німеччині. 5. Божество у старинних Германів. 6. Місто у Франції. 7. Місечко в Галичині.

□ □ □

Магічний квадрат.

(Уложили Янка й Слава Пичаєвні.)

1. 2. 3. 4.

а	а	а	а
а	а	в	в
д	к	м	о
о	р	р	р

I. 1. = I. = місто в Галичині.

II. 2. = II. = бог любови у Римлян.

III. 3. = III. = напій конечний до життя.

IV. 4. = IV. = напій алькоголічний.

□ □ □

Двозначні слова.

(Уложила Слава II.)

В однім росте ярина, в другім живуть люде,
Та при кождім слові зміна в наголосі буде.

Одно страшений давун у теплих краях,
Друге пані носять в зимі на раменах.

Перше по фабриках на спокій взиває,
Друге назву богині означає.

Одно висаджує найбільший тягар,
Друге се невинний молодости чар.

Одно має кожде звіря і людина,
Друге для худоби поживна ростина.

Перше всякий купець у склеп спроваджає,
Друге пастух у літі пасти виганяє.

Одно живе на мадярських низинах,
Друге водиться і в наших ріках.

Одно дорожники пильно стережуть,
Друге чемні діти в дарі дістають.

Перше красками дуги у церкві сіяє,
Друге літом по хатах сіти розпинає.

Одно важна особа на кождім весіллію,
Друге важний урядник, але — у запілля.

Перше колише чайки і гондолі,
Друге же пилинка у вічності колі.

Перше з зерна дістаєм, друге відчуваєм,
Та при кождім слові наголос зміняєм.

□ □ □

Шарада.

(Уложили Любомир й Ярослав Сірецький.)

Перше з другим від, є минушість означас,
Друге з третім є при стіні в кожній сільській хаті;
Цілість держали у руках гетьмани.

□ □ □

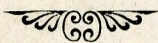
Загадочна візитівка.

(Уложив Роман Бариляк.)

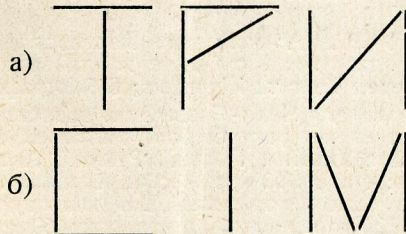
Чим є сей пан?

За влучні розвязки сих загадок призначені
до вильосованя 3 премії в книжках.

Розвязки загадок**з 10 числа „Світа Дитини“.**

1. Загадка у вежі: Хан, май, Ева, лук, ь,
шинка, крига, Муцик, осьма, вікно, Ірина, файка,
Сян, уха, бій, око, тин, Інн, вік.
Цілість: **Хмельницький - Суботів.**

2. Загадки із сірників:

3. Географічна загадка: Ярослав — Коломия.

4. Хто се прочитає?

Молитви сила вічно
Чудесна є і буде,
Тому молитись щиро
Усе повинні люди.

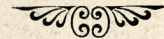
5. Шарада: Володимира.

6. Магічний квадрат: Коло, оवाद, лавр, Одра.

7. Загадочна візитівка: Начальник громади.

Влучні розвязки надіслали: Н. Думін, Л. Марків, Д. Налуковий, М. Ленець, Е. Коропецький, Е. Яцковська, В. Охримовичівна, В. Антонів, Д. Андріановичівна, Ст. Лукань, Н. й Н. Олексюки, Т. й Р. Антоновичі, О. Рондяківна, М. й М. Брашайківні з Ужгорода, І. Кравеці, І. й О. Потерейківні, О. Кузьмак, П. Озерів, М. Вільчанський, В. Гоцанюк, Г. Білинська, М. Стасів, Г. Кассарабівна, О. й Л. Са-ноцькі, М. й Л. Прокопівні, М. Содоморівна, І. Петровський, Яр. й В. Возні, Д. й Р. Винницькі, С. Тшуківна, М. Попович.

Вислід льосовання премій: Книжечку „Пригоди Лиса-Панаса“ виграли: 1. Марійка Содоморівна у Бокові. 2. Ярослав і Володимир Возні у Кацвині. 3. Т. й Р. Антоновичі в Долині.

Помимо нашої пригадки в справі надсилання другого завдатку на передплату в квоті 1.550 Мк., дотепер тільки двіста передплатників сповнило сю повинність. З тої причини ми приневолені здержати, почавши від 13 числа, висилку газетки всім, що досі грошей не прислали. Видаємо отже 13 число „Світа Дитини“ лише у 500 примірниках і тому це число є о 100% доросше. Видавництво постановило за всяку ціну не допустити до упадку сього одного у нас журналика для дітей. Се дуже сумний об'яв, що наша суспільність так мало уваги присвятила „Світові“. Видно, що таке видавництво являється у нас ще зайвим?

Так само здержуємо від 13 числа висилку газетки, до Америки й Канади, до всіх тих „горячих патріотів бізнесу“, які від 1920 не змоглися прислати бодай одного долара на передплату.

Наколи стан сей, в яким тепер найшлося Видавництво „Світа Дитини“ до кінця вересня с. р. не поправиться, то з днем 1 падолиста 1922 (у третю річницю свого існування) застановимо дальше видавання газетки.

І не будемо мали ніякого жалю ні до суспільности, ні до „патріотів“, з Америки, ані навіть до сих 1000 наших „неплатників“, що два роки діставали газетку а прислали тільки за один квартал передплату. Жаль нам буде тільки бідної української дитини, якій заслонюють світло сонця її родичі тінею своєї байдужности і скупства, бо видаток 300 марок місячно для добра своєї дитини сеж прецінь не зробить ріжниць навіть найбіднішому з бідних.

Видавництво „Світ Дитини“.

Меланія й Маргіта Брашайківні в Ужгороді: Любі Приятельки! Чому так маленько пишете про себе? Вашу фотографію помістив „Світик“ у свого альбомі, а відбитку подає на своїх сторінках, щоби всі читачі з Галичини, могли пізнати читачів із Закарпатської України. „Світик“ рад знати, які читаєте книжки та до якої школи ходите? Старайтеся писати таким правописом, як є друкована газетка. Розвязки загадок влучні і дуже старанно написані.

Евген Коропецький в Долині: „Світик“ зрадів вісткою, що у Вас в Долині основано „Діточий Театр“. Се дуже річ потрібна для „малих“ Українців. Під зиму приготує „Світик“ для всіх діточих театрів дуже обильний репертуар. Небавом появиться прегарна сценічна фантазія п. з. „Соняшник“ з музикою п. Гайворонського. Постарайся, щоби виставлено в Долині „Бунт Ляльок“, „В царстві цвітів“ і „Печери“! А „Червону Шапочку“ чи вже виставляли?!

Богдан Кебало в Розворянах: Лист від Тебе дуже маленький і скупенький змістом так, що „Світик“ не знає, як Тобі на нього відписати. Перша річ і найважніша для „Світлика“: чи ти розв'язуєш пильно всі загадки, а коли так, то чому не присилаєш розв'язок? На випадок відповіді: ні — мусиш подати причину. Як удала ся вистава, про яку згадуєш у листі і яку роллю у ній Ти відгравав?

Ромчик Цурковський в Пчанах: Лист від Тебе справив „Світикови“ велику радість і задоволення, що найшов у Тобі такого сердечного друга. Грішми на другий завдаток не клопочися, бо про се вже заздалегідь поклопотався Твій добрий Татусь і все є у як найбільшій порядку. Як колись прийдеш із Татком до Львова, то не забудь загостити до „Світика“, а який бажає особисто із Тобою познакомитися! А пиши часто і все такі довгі листи!

Славко й Нінуся Тишки в Олексинцях: Ваша „телеграма“ дуже дотепна і появиться на сторінках „Світика“. Чи Мамуся записала Вас також до „Просвіти“? Коли ні — то попросіть про се свою Мамусю, нехай се зробить, бо не повинно бути ні одної української людини на світі, яка не була би членом „Просвіти“ без огляду на вік або стан. А загадочки розв'яжуйте постійно і розв'язки присилайте. Крім усяких „урядових“ шкіл Ви є передовсім учениками „Світика“, а загадки, се задачі, з яких він пише також „клясу“ у своїм „катальозі“.

Я. Гринькевич у Курчинцях: Надіслані 3 вершики не надаються для „Світа Дитини“ і тому звертаємо їх з поворотом.

Петро Озерів у Володимирі Волинським: Дуже сумно прийшлося „Світикови“ почути, що загадочки Тебе не цікавлять і що Мамуся гнівається на Тебе за читане сеї газетки. Се однаке мусить бути якась похибка з Твоєї сторони. Ти належиш до гуртка найстарших передплатників взагалі, а перший Ти передплатник із Волиня, тому дивується „Світик“ словам Твого листа. Поправся отже і сповни се, що прирікаєш.

Ярусь Курняк у Гвіздці: Чи доходить газетка правильно до Тебе? Чому тепер так рідко пишеш? Тобі певно у Бабуні на селі дуже добре живеться і Ти зовсім забув за „Світик“, що марно животиє у непривітнім, камянім місті! Карточки, які прислав Тобі Вуйцьо із Риму і Генуї, мусиш колись показати „Світикови“. Памятай!

Галюся Геля в Новім Санчі: Про значіне вінет із „Світика“ можна би написати дуже багато так, що забракло би місця на се у газеті. Як підеш до висших кляс, Люба Галюсю, то сама опісля зрозумієш її. Про се: як друкується „Світик“ — появиться вневдовзі докладний опис з образками друкарських машин, клішів, черенок і п. и.

Іван Петровський в Лубяках Низших: Жаль „Світикови“ Тебе, що марнієш із своїм талантом посеред сільської глуші, та серед незрозуміння навіть найблисших Тобі осіб. Помогти у тім „Світик“ Тобі не може, бо не має змоги. Може судьба змилюється над Тобою і спричинить якийсь припадок, що вкаже Тобі шлях до сеї мети, яка є покищо для Тебе мрією. Будь терпеливий і не попадай у зневіру, бо се ржа для душі людини. Працюй невпинно над собою. Твій лист у віршованій формі не можна надрукувати, бо нецензурний.

Оповідка.

Отсим просимо всіх наших передплатників із Закарпатської України, щоби не присилали нам грошей на передплату в поручених листах, як се було практиковане дотепер, бо чеські власти, всі листи цензурують, а гроші конфіскують. Про новий спосіб пересилки гроший до нас, повідомимо усіх інтересованих у як найкоротшому часі. Рівночасно повідомляємо всіх наших Читачів з Буко-

вини й Бессарабії, що румунська цензура у Чернівцях, почавши від 12-го числа, поставила „Світ Дитини“ на індексі і завернула нам посилку сего числа з допискою: „не дозволене“. Не знаємо яка сему причина, бож прецінь через 2 роки не робили сему журналікови ніякої перешкоди, аж доперва тепер. У тій справі зробили буковинські Українці зажалення до висших властей у Букарешті.

Виказ жертв

(у марках).

На „Рідну Школу“: А. Гошоватюківна 300 Mk., Мiroся Чапельська з Cohoes (Америка) 1 долар.

Разом зібрано: **300 Mk.**, і 1 долар.

Для голодуючих дітей України: Д. Гнатківська 500, М. Деревянко 100.

Разом зібрано: **600 Mk.**

На воєнні сироти: Мiroся Чапельська з Cohoes (Америка) 1 долар.

Разом зібрано: **1 долар.**

На пресовий фонд „Світика“: Гімназисти з Синевідська вижного 2.275, (на руки Всеч о. М Маркова).

Разом зібрано: **2.275 Mk.**

Приймається передплата на журнал:

„Нова Україна“

безпартійний двохтижневник.

„НОВА УКРАЇНА“ містить статті по економічних, культурно-просвітних та громадських питаннях.

Стежучи за життям чужих народів і держав та об'єктивно розглядаючи становище на Україні,

„НОВА УКРАЇНА“ шукає засобів і форм відбудови рідного краю.

„НОВА УКРАЇНА“ крім того має постійні відділи: Народне Господарство; Українське життя за кордоном; На Україні; Серед Книг та Журналів; Бібліографія.

Передплата для Чехо-Словаччини вносить: На рік 100 кор. чеськ., на пів року 50 кор. чеськ., окреме число 5 кор. чеськ. Для України, Польщі, Румунії, Австрії, Германії вносить: На рік 60 кор. чеськ., на пів року 30 кор. чеськ., окреме число 3 кор. чеськ. Для інших країв вносить: На рік 120 кор. чеськ., на пів року 60 кор. чеськ., окреме число 6 кор. чеських.

Місця продажу:

Львів, Книгарня Т-ва імени Т. Шевченка, Ринок 10.
 Чикаго, Українська книгарня 748, Robey Street.
 Відень, Книгарня Я. Перського, Wien VII Mechtharistengasse, 4. Книгарня Гольдшміта, Wien I Wohlzeile, 11.
 Прага, Книгарня О. Лаврова, Карлова пл. ч. 6.
 Варшава, Волинське кооперативне видавництво.
 ul. Długa, 31., m. 47.

Рівне, Товариство „Просвіта“.
 Кременець, Товариство „Просвіта“.
 Дубно, Товариство „Просвіта“.
 Луцьк, Українська книгарня „Нива“.

Адреса редакції й контори:

Praha III, Šeříkova 4, III p. Tchecoslovaque.

Ціна сього примірника вносить 300 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази з місяця, кожного 1-го і 15-го.

Діточе віче.

Сяє сонце, легіт дише,
Шлються пахощами квіти,
Гай зеленю гиль колише,
Край ручаю в гаю діти.
Діти! Деж їх сміхи тії,
Де забав, ігор весілля,
Всі поважні, ба й сумні —
А тут стільки сонця, зілля!
Стали кругом над ручаєм,
Все так тихо ледво дише —
Аж Даруся починає:
(А Володко пильно пише)
„В важній ми зійшлися справі“ —
Починає так Даруся,
„Слухайте, коли ласкаві,
Розяснить вам все Іруся.“
А Іруся: „Ми громаду
(Я, Даруся тай Володко)
Скликали на важну раду,
Все вам виясню коротко.
Вже нехочуть батьки наші
Так про нас як треба дбати,

Щоб ми були серцем красні,
Щоб в добрі могли зростати;
На наш любий „Світ Дитини“
Не дають всі передплати
І готов він з їх причини
Виходити перестати.“
Потім Оля, Ромко, Нуся
І Тарас і Степка й Зенька,
Ще Іруся й ще Даруся,
Славко й Даночка маленька
І Василько, палко й сильно,
Хоч коротко промовляли,
(Все Володко писав пильно)
Й прийняли такі ухвали:
„Всі ви, діти, добре дбайте,
В батька-неньки в кожній хвили
Домагайтеся, жадайте,
Щоб вам, „Світик“ заплатили;
Бо без „Світика“ дитина
Так душею животіє,
Як у глуші та билина
Без роси, без сонця мліє.“

Я. Вільшенко.

Ціна: 300 Марок.

Леся Верховинка.

Сестричка з Наддніпрянщини.

I.

Одного прегарного, соняшного ранку виїздили зі Львова Ромко і Марійка. З солодким усміхом на устах та з серденьками, повними найкрасших надій, опускали вони місто і їхали до дому на ферії. І хоч як мило провели вони сей шкільний рік, хоч як займаючою та гарною була для них шкільна наука, все ж таки гадка, що вони за кілька годин будуть дома, радувала їх так, що їм хотілося весь час співати, скакати, то що.

А тут ще стільки клопоту з тими пакунками! Добра тіточка Оля, що в неї діти були „на станції“, що хвилини мусіла їм пригадувати, щоби запакували ще якусь позабуту річ. При тім журилася, чи діти дадуть собі самі раду в дорозі.

— Але бійтеся Бога, діточки, уважайте на пакунки, щоби не погубилися, або щоби вам хто дечого не „потягнув“.

— Тітусю, прошу тим не журитися. В тім уже моя голова, — відповідав Ромко, стараючись насилу всадити до повної валізки ще свій улюблений фльоберт.

— Ти добрий собі, Ромку — накидувалася на брата Марійка. — А де ж я подію свою ляльку? Через твій фльоберт буду мусіла її тут оставити...

І було би прийшло до непорозуміння, коли б не тіточка, яка й тут найшла раду. Вона принесла зі стриху гарненьке пуделко та вложила до нього велику, синьооку ляльку, яка відразу примкнула свої склянні очі і заснула твердим сном.

— Треба ще тільки обв'язати шнурочком і будете мати гарний пакуночок — говорила тітка лагідним голосом.

— Ах, але то вже буде п'ятий — зітхнула Марійка.

Та іншої ради не було і діти розуміли, що тут ніякі протести не допоможуть.

Наконець все було вже спаковане і надійшла хвиля виїзду. Тітка разом зі служницею, Катрусею, відвезла дітий трамваем на залізничий дворець, а за годину сиділи вже наші школярі в переділі третьої кляси та мчали силою пари в рідні сторони...

Ромкови було дванадцять літ і він скінчив другу клясу гімназіальну, а Марійка була від нього о рік молодша і скінчила першу. Обоє вчилися пильно й тепер везли до дому дуже добрі свідоцтва. А вже найрадше училися вони своєї рідної мови і природничих наук. Тому то й тепер підчас подорожі, Ромко витягнув з валізи якусь книжечку з дуже цікавими оповіданнями і затопився у читання, а Марійка, оперта на раму відчиненого вікна, приглядалася дозріваючому збіжжу, різнородним деревам, квіткам та птицям, що шибали у воздуху. Від часу до часу ділилася вона своїми спостереженнями з братом та так голосно, що їх мусіли чути усі подорожні в переділі.

— Ой, Ромцю, зовсім такий сам пес, як наш Брисько... Ходи, ходи швидше, подивися...

— Та заки Ромко встиг присунутися ближше до вікна, пес вже давно зник і він відповів рішучим голосом:

— Е, що ти мені говориш... Такого другого пса, як наш, нема на цілім світі.

А думки Марійки рвалися нестримано вперед, бажаючи випередити поїзд.

— Цікава я, чи татко і мамця вийдуть по нас на стацію... Не знати, чи дістали нашу картку... Ох, чому той поїзд так поволі їде? Знаєш, я вже жалую, що ми не поїхали поспішним. Трохи більше коштувало би, але zase швидше були б ми дома...

Та все на світі має кінець. По кількогодинній їзді задержався поїзд на станції їх рідного містечка і вже з далека побачили діти своїх любих родичів, що ходили по „пероні“. Діти вихилюють через вікно свої ясні головки та махають рученятами, а за хвилику вже туляться родичам до грудей і обопільній радості нема кінця... Якийсь хлопець складає їх пакунки на ручний візок і тягне його на переді, а вони стрибають коло родичів, наче двоє молодих пташенят.

— А про свідоцтва нічого не згадуєте? Певно двійочки обірвали? — жартує татко, криючи під вусом усміх.

— О, татко зараз: двійочки... — обиджаються діти, а Марійка виймає таки на вулиці оба свідоцтва, які вона сховала до своєї ручної торбинки, щоби можна було відразу показати.

— Дуже гарно... — хвалять родичі, прочитуючи діточі „документи“, а Марійці та Ромкови здається, що кождий домик, кожде дерево при дорозі всміхається до них і шепче: дуже... дуже гарно...

Першою „особою“, яка повитала їх на подвір'ю, був великий, кудлатий Брисько, цілий жовтий, з двома білими латками на хребті. Він лежав розтягнений на траві і вигрівався до сонця, а коли побачив малих гостей, схопився на рівні ноги і радісно загавкав. А потім наступив цілий ряд привітань... Маленька бура кіточка, що засідалася якраз на пташків, перервала своє полювання і, мурликаючи ліниво, отиралась голівкою до ніг дітий. Сімената квочка походжала з повагою і водила за собою велику громадку малих, жовтеньких куряток. Навіть до малого хлівчика заглянули діти, де годувалася свинка. На Великодні свята, коли діти бачили її останній раз, вона була ще дуже маленька, а тепер і виросла і потовстіла вдвоє.

А відтак побігли в город, що манив до себе свіжою, блискучою зеленію.

— Яка тут гарна салата!

— А там вже такі великі стручки гороху...

— Гляди, гляди, і черешні вже червоніють...

Мов два барвисті метелики, літали діти поміж грядки і упивалися чаром вакацій.

II.

По кількох веселих, безжурних днях зайшло в життя дітий щось дуже велике і нове; щось,

що порушило молоді серденька до глибини і наповнило їх головки новими плямами і мріями.

Було се в неділю. Діти повернули недавно з церкви та обідали разом з родичами на великому рундуці, отіненім диким виноградом. Татко читав дуже уважно „Громадський Вістник“, та видно, що нічо веселого в ньому не було, бо на татовім чолі засіла хмарка смутку. Вона може для других була б зовсім непомітна, та не могла скритися перед бистрими оченятами дітей. Та вони одначе не сміли перебивати таткові, тільки переглядалися між собою нето з цікавістю, нето з трівогою. Наконєць загадка розв'язалася.

— Страшно, страшно читати про той голод, що панує тепер на нашій нещасній Україні — промовив татко до мамці. — А однак все те правда... Треба якнайскорше уладити збірку в місті і по селах в повіті, щоби хоч трохи допомогти нещасливим.

А мамця зітхнула важко й відповіла:

— А вже найбільше жаль мені українських дітей... Одних доля розкинула по чужих бараках, інші остали у вітчизні й умирають там з голоду. А з цих дітей має вирости нове наше покоління. Нагло розяснилося лице у доброго татуса.

— А знаєш, який я маю намір? — спитав він мамусю. — Чи не добре було б нам взяти якусь бідну, українську дитину з бараків та примістити у себе? От, і наші діти мали б товариство...

Та дальше не міг говорити, бо Ромко та Марійка, що досі тільки тихо прислухувалися розмові, встали із своїх місць та кинулися своєму батенькови на шию.

— Так, татусю, так. Прошу се зробити... Ми будемо так тішитися і тій дитині буде у нас дуже добре...

Мамця не говорила нічого, тільки усміхалася зворушено і потакувала головою.

— Добре діти, — промовив батько. — Ось я за кілька днів мушу і так їхати в одній пильній справі на Захід. Вступлю разом до поближких бараків та привезу вам якогось братчика або сестричку з Великої України.

III.

І так сталося. Небавом татко поїхав, а діти лишилися повні нетерпеливого очікування. Думка про сього невідому, нову особу, що мала загостити в їх дім, не давала дітям спокою ні при їді, ні при забаві, ані навіть в ночі, у ліжечках. Коли ясний місяць заглядав у їх вікна та розсипав по кімнаті своє бліде світло, тоді сідали вони обоє на однім ліжечку та розмовляли шепотом.

— Але я хотів би, щоби то був хлопець... — говорив Ромко.

— О, зараз хлопець... — противилася Марійка. — Будеш бачити, що то буде дівчинка.

Та вкінці переконувалися вони, що се зовсім все одно: поратувати бідного хлопчика чи бідну дівчинку — і засипляли здоровим діточим сном.

Обставини так зложилися, що татко приїхав до дому несподівано, о два дні швидше, як було уложено. Діти сиділи якраз на лавочці, під липою та читали прегарну книжку „Син України“. Втім Ромко глянув в сторону вулиці і крикнув радісно:

— Татко приїхав! Біжім на зустріч!

Новенька книжечка упала на траву, а діти помчали стрілою на вулицю, тупотячи босими ноженятами.

І що ж там побачили? Скорими кроками, з усмішкою на устах, зближався до них татко, а коло нього дріботала невеличка, чорнява дівчинка. Побачила надбігаючих дітей і всміхнулася, а діти спостерегли відразу, що в неї дуже гарні й лагідні карі очі.

— Ну, діти, привіз я вам сестричку з Наддніпрянщини. Привітайтеся з нею гарно та заведіть її до своєї комнатки.

Марійка і Ромко подали дівчинці руки, а відтак взяли її поміж себе і побігли до дому. Поznайомилися дуже швидко, як се звичайно буває у дітей.

— Як ти називаєшся?

— Я... Христя — відказало дівчатко.

— Як гарно, Христя... — зовсім широко захоплювалися діти. — А ми — Ромко і Марійка — сказали разом.

— Ти певно дуже змучилася дорогою? Правда?

— О, так, я утомлена трохи.

— А кілька тобі літ?

— На Великдень минуло одинацять.

Марійка зачудувалася дуже. Її й на думку не впало, щоби Христя могла бути її ровесницею. Судила її вік найбільше на яких вісім літ. Така маленька була вона і така худенька, що аж жалко було дивитися. Тільки бліде личко і карі оченята мали вже в собі щось із поваги „старших“, а коли усміхалася то так, наче б промінчик сонця заглянув ізза темної хмари.

Добра мамуся привитала Христю, як свою рідну дитину і зараз таки накрила білою скатертю стіл на рундуці та дала дітям підвечірок. Марійка, як пристало малій господині, припрошувала Христю до їди, сама наливала їй в горнятко квасного молока, а навіть сама мастила хліб маслом.

— Що? Ти хочеш їсти пісний хліб? Але ж дай мені, я тобі покажу, як його їсться — і мастила так щедро, що масла було грубше чим хліба.

— Я вже й забула, який смак має хліб з маслом, — промовила Христя сумовито, та діти прямо не хотіли її вірити.

— Е, ти жартуєш... Хіба можна їсти все лише пісний хліб?

— Ще добре, коли він був... А то доводилося часом так, що весь день і крихіточки в устах не мала...

Діти посумніли. Вони ще ніколи не терпіли голоду і їм було дуже-дуже жаль бідної дівчинки. Але Марійка і тут найшла швидко раду.

— Отже длятого саме мусиш тепер їсти як найбільше. Подвійні порції: два тарелі зупи, дві печені, дві легуміни... За місяць будеш кругленька і рум'яна, як яблочко — і з тими словами наповнила ще раз горнятко Христі молоком.

IV.

Другого дня вони познайомилися ближше. По сніданку пішли всі троє до городу та посідали на траві в тіні великої черешні, що позвішувала над їх головами свої галузки, повні доспілих ягід.

— Оповідай нам про своє життя. Ми такі раді послухати... — просили Ромко і Марійка свою нову товаришку.

— Ну, добре, буду вам оповідати, але се все буде дуже сумне. Веселого не почуєте багато.

— Нехай буде сумне. Розкажуй, Христе...

І вона розказала їм цілу історію свого коротенького життя.

Уродилася в Києві, столиці України. Там був її батенько лікарем і з тим містом зв'язується її найраніші спомини. При одній гарній вулиці мали маленький домок, цілий рожевий, з великими, ясними вікнами. А недалеко від них, на тій самій вулиці, була дуже гарна церква, з величезними, золотими банями і з голосними дзвонами. О, вона ще й досі пам'ятає, як чудово дзвонили ті дзвони в кождую неділю й свято...

Часом ходила з матусею на Хрещатик. То дуже гарна вулиця і так багато на ній склепів. Там купувала мама для неї різні цяцьки та забавки. Або ходили всі троє, разом з батеньком, гуляти над Дніпро... Так гарно було там, так мило. Високі філі Дніпра колисались лагідно і мерехтіли різними красками у світлі сонця. О, ті часи вона пам'ятає добре...

Та сего, що настало відтак пізніше, вона не може так докладно оповісти. Знає, що батенька довший час не було дома, а мама журилася, плакала і писала до нього довгі, довгі листи, а потім вклала малій донечці в ручку перо і писала щось її рукою по папері. Се вона підписувала так Христю, яка не уміла ще тоді писати... Часом приїздив батенько до дому, на кілька днів, „на відпустку“, одягнений в російський військовий мундур з великим червоним хрестом на рамені.

А потім... Щось невиразне, якась мішанина, багато якихось подій, що так швидко наступали одна по другій... Татко вернув до дому, а Христя перший раз почула дивне слово „революція“. Вона не знала, що се слово значить, але догадувалася, що воно приносить зі собою якусь зміну... Батенько виходив тепер дуже часто кудись з дому, або до нього приходили якісь пани й сиділи в його кабінеті довго, нерідко до пізньої ночі. Розмовляли мабуть про щось дуже важне. І тоді чула дівчинка довкола себе різні нові слова: Україна, Народня Републіка... Про значіння сих слів питала вона матусю, а матуся розказувала їй так багато гарних річей з блискучими радісно очима і з рум'янцями на обличчю. Тоді також почала вона учитися писати й читати.

Та на тім також скінчилося її щасливе, безжурне життя. Всі люди стали говорити про якихось „большевиків“, яких всі боялися і перед котрими утікали. Одного дня сказав батенько матусі, що вони мусять утікати також і матусю, заливаючись сльозами, стала пакувати в клуночки дещо з одежі та їди. Відтак завіз їх батько до якогось незнаного містечка, а сам вернув ще чогось до Києва. Незабаром мав приїхати по них і тоді мали вони утікати далше. Але... о Боже!... Любий, дорогий батенько не встиг уже вернути до них, бо Київ тимчасом заняли большевики і він мусів остати там... І від того часу Христя не бачила його вже ніколи. Хиба у сні... А вона з матусею і з цілою громадою чужих людей, поїхали кудись далеко, дуже далеко. Переїздили з одного місця на друге, аж поки не дісталися до тих страшних,

непривітних бараків... А скільки горя, скільки нужди перетерпіли вони в дорозі...

Про батеньку не мали вони довгий час ніякої звістки. Пізніше дізналися від когось, що його забрали большевики до тюрми. Хто знає, може вже й убили його, як тисячі-тисячі інших... І ся страшна відомість добила її кохану матусю. Перебувши рік на бараках, матуся тяжко занедужала і померла... А Христя остала сама-саміська на світі... З того часу життя її в бараках стало ще гірше. І хто знає, що було би сталось з нею, коли б не приїхав сей добрий пан — батько Ромка і Марійки — та не взяв її до себе...

Ромко та Марійка слухали оповідання своєї „сестрички“ із сльозами в очах. Хоч вони також перетерпіли дещо підчас війни та знали добре, що се таке утеча перед ворогами, все те було ніщо в порівнянні з недолею Христі. І вони полюбили з цілого серця малу сирітку та старалися хоч в часті заступити її се, що вона втратила. А Христя, під впливом веселих, живих дітей, ставала і собі кожного дня веселішою, навіть поважні карі оченята гляділи тепер на світ якимось яснійше і не так вже по „старому“.

V.

І минав дітям день за днем, наче в казці. Ранками гралися на подвір'ю або в садку мячем, а коли їм забава сприкрилася, сідали собі під деревом та читали спільно цікаві книжечки або переглядали „Світ Дитини“. Коло полудня бігли до річки і купалися в холодній і прозорій, як хрусталь, воді. По обіді йшли звичайно під опікою татуся або мамусі до ліса на гриби, або на малини. Яка ж се була радість для дітей! Розбіжувалися, бувало, по просторім зрубі, поховуються поміж кущами так, що їх навіть і не видно, тільки їх голосочки дзвонять довкола, немов срібні дзвіночки.

— Марійко! Ти вже маєш багато?

— О, я за кілька хвилин скінчу вже своє горнятко. А ти, Христе?

— Я маю пів кошика...

— А знаєш, що Ромко більше їсть, як збирає...

— Ха, ха, ха...

Минув місяць і Ромко та Марійка забули зовсім, про се, що Христя — се не їх рідна сестричка. Вони й уявити собі не могли, як могли би жити без неї і тишилися вже наперед, що по вакаціях поїдуть всі троє до Львова, до школи. Але склалось зовсім инакше. Показалось, що Христя не є круглою сиріткою...

Одного дня рано, коли діти як найспокійніше гралися в садку хованки, приїхав до Христі батенько... Сей, котрого вона уважала померлим і якого від кількох літ бачила тільки у сні... Не буду вам, діточки, описувати радості бідної дівчинки. Думаю, що ви самі найкраще відчуєте та зрозумієте її.

Батько Христі чудом якимсь утік із большевицької тюрми та перекрався за границю. Довго мусів він блукати по чужім краю, заки попав на слід своїх найдорослих. Дізнавшись, до яких бараків завезено його жінку з дитиною, поїхав туди, але... не застав там уже нікого. В заряді бараків сказали йому, що жінка померла, а донечку

забрав недавно до себе якийсь пан та дали йому адресу опікуна Христі. І ось він приїхав сюди.

— Бачиш, Христе, і ти маєш також свого татуса! — тішилися разом з Христею Марійка і Ромко.

Та небавом вмішався до їх радості смуток. Батько Христі дістав посаду при якимсь шпитали на Волині і хотів забрати зі собою донечку. Се був для дітей великий удар: як вони можуть розлучитися із „сестричкою“?

— Прошу її лишити у нас... Ми так любимося... — просили діти із сльозами на очах.

— Нехай лишиться. Будемо нею опікуватися, як своєю третьою дитиною... — вставлялися й родичі.

— Ні, ні, не можу — відповів твердо і рішучо батько Христі. — Я дякую дуже сердечно за те, що ви так щиро занялися моєю бідною дитиною і сам не знаю, яким способом буду міг вам віддячитися. Але тепер, коли я вже на волі і можу працювати на хліб, беру Христю до себе.

А Христя пригорнулась до свого батенька, наче б хотіла сказати:

— Вони дуже добрі, але ти найліпший на цілім світі... Возьми мене з собою.

VI.

Коли надійшов день розлуки, діти вирвали усі найкрасші цвіти з городця і змили їх своїми ширими сльозами. З великими китицями в руках проводжали вони Христю і її батька на стацію залізниці.

— Але ти будеш до нас писати? Правда? Не забудеш про нас? — сі питання повторяли вони раз-у-раз.

А коли на стацію вкотився довгий поїзд і Христя всіла вже до вагону, прощали її голосними окликами.

— До побачення! Дай Боже, щоб ми якнайшвидше стрінулися... в Києві — крикнула Марійка.

— В столиці Соборної України! — додав Ромко грімким голосом.

А поїзд уже рушав. Заплакане личко Христі віддалялося щораз більше, поки не зникло зовсім з очей дітям.

Вакації кінчилися. Ромко і Марійка бачили у сні що раз частіше Львів та школу і приготвлялися поволі до виїзду. А в їх серденьках остала на завсідги любов до сестрички-Христі та до цілого, від віків кривдженого і гнобленого, а проте невмірущого — українського народу.

В. Диканський.

Мистецтво моделювання.

(Докінчення.)

Однак дідусь не вмер ні того дня, ні другого, дарма, що все говорило про неминучість смерті. Коли ж у вечері другого дня з'їхалось кілька пан-отців, щоби пособорувати ¹⁾ конуючого товариша, Хрися вже був певен, що після того, дідусеві нема чого більш робити на землі. Але ж він помилився: по соборованню йому стало неначе ліпше: хорий пізнав хлопчика, погладив його кволюю рукою по голові, а губи його шепотіли щось незрозуміле...

Так у напруженому чеканню проминуло кілька день. Навіть уже й гострота Хрисіного поривання почала згасати, а можливість утворити цінну родинну пам'ятку якось помалу видихалась.

— „Що ж?!“ — вирішив сам собі Хрися, — „коли дідусь не вмере до Водохреща, то доведеться сказати свою думку. Може й тут, або в містечку знайдуть когось такого, хто читав книгу „Мистецтво моделювання“ й зуміє зробити гіпсовий відлив. Головне гіпс — є“...

В ночі передостаннього грудневого дня, коли вже Хрися й Нюся спали, ненадібно по кімнатах почалась метушнина. Хрися почув гармідер і нашіпоришся. „Помер!... Помер!“ — відгадав він враз причину хатнього безладу і з тремтячим серцем, як газардний грач, що врешті таки виграв свою ставку, схопився з ліжка й босоніж помчав до опочивальні. Саме відтіль виходила заплакана мама.

— Може вже помер дідусь? — голосно скрикнув хлопчик.

— Так. Нема вже нашого дідуса! — відповіла мама й притисла до себе Хрисіну голову. — Біжи одягнись. Застудишся!...

Смерть прийшла в дуже незручний час: саме напередодні Нового Року. Татови треба було їздити по парафії, втомлені слуги хотіли відпочивати, а головне — всі пан-отці так само були заняті збиранням святочних книшів і тяжко було накликати гуртом аж сімох, щоб гідним способом вирядити небіжчика в останню путь.

Ото ж у ранці вирішено, що тільки на другий день Нового Року покійника віднесуть до церкви, а похорон відбудеться аж на третій день. Такий стан річий був дуже зручний для Хрисі, й він мав тепер повну певність, що не поспішаючись, блискучо виконає свій небуденний плян.

Нетерпляче дожидав він вечера. „Нового Року“ не мали зустрічати, бо в хаті була жалоба, та й мама ще зранку поїхала до міста по всякі закупки на поминальний обід й мала повернути до дому тільки завтра. Тато цілий день був на парафії та їздив по сусідніх селах запрошувати пан-отців. Коло небіжчика вешталось тільки зо три баби, що мали „стерегти душечку“, а поряdkувала ними стара дядиха, Акилина Хомишина.

Покійник ще не мав труни й не був одягнений „на смерть“, бо цього не могли зробити прості люде, міряне, а тільки пан-отці. Лежав він на довгому столі, покритому взятим із церкви чорним оксамитовим покривалом, на якого рїжках були повишивані сріблом ангелятка. Біля стола стояли два великі церковні ставники та аналой, на якому, з обкапаного воском псалтиря, вичиту-

¹⁾ Запричащати.

вав псалми заштатний дячок Меркул, чоловік Акилини Хомишиної.

Він бубонів беззубим ротом незрозумілі ні живим, ні мертвим слова, що видавались одним нескінчаним гудінням джміль, яке уривалося лише на ту мить, коли Меркул наслинював пальці, щоб би перегорнути заялозений, жовтий листок псалтиря, чи лагодився зірвати пучками курний, нагорілий гнотик воскової, жовтої свічки. По хатах пахло ладаном, чебчиком, васильками й солодким кадилом.

Коли Меркул виходив до пекарні посмоктати люлечки, Хрися, що чигав на кожду нагоду, миттю всакував до опочивальні. Коли він вперше глянув на спокійне дідусеве обличчя, що лишилось зовсім таке саме, навіть веселіше, як він бачив його вчора, то хлопчикови впало на думку, що може дідусь тільки спить, але ж не вмер насправжки. Скільки ж бо разів і раніш, і особливо в сі дні, коли часто згадували про смерть, Хрися вже чув про летаргію! Але також чув і те, що нібито напевно можна довідатись, чи людина вмерла, чи тільки в летаргічному сні, коли дуже глибоко штрикнути підозрілого мерця голкою під ніготь...

Не помисливши, що для його прийдешньої акції певність у дідусевій смерті — річ малозначна, Хрися все таки вискочив з покою, щоб шукати голки. Тільки ж, коли він повертався до небіжчика, маючи в кешені „циганську голку“, якою зашивали мішки, що -разу хтось ставав йому на заваді: або ж там уже знову бубонів Меркул, або ж нишпорили якась із бабів... Лишалось пристойно постояти, перехреститися й з почуттям неспокою в серці виходити геть до нової нагоди.

Оті безнастанні чигання, хвилювання, сумніви, непевність, цілком вигнали з Хрисіного серця ту міцну любов, що він раніш почував до милого дідуса. Нині дідусь зовсім не був для нього улюбленим покійником, за яким тужить душа, — тіло небіжчикове було тільки об'єктом того експерименту, що хоча й мав статись задля тієї любови, але ж у своїм естві цілком заступав мету, для якої мав робитися. Змодельювати портрет — зробилось самостійною й повною ціллю, для якої дідусева смерть являлася лише необхідною й коли казати по ширості, — дуже вчасною, майже щасливою нагодою.

Міркуючи тепер про всі прийдешні операції, Хрися виробив собі цювний, детально розроблений плян. Він приготував миску для гіпсу, глечик із водою, мав наготовлений рушник, широкий столовий ніж, змішану глину, нарізані смужечки білого паперу, — одним словом все, чого навчав Біфе в своїм „Мистецтві“. Одно тільки його турбувало: а що, коли б не вистачило розпушеного гіпсу на весь модель? Як він буде розводити тоді новий, коли ж старий враз застигне й вся праця піде на марно?! Крім того навряд чи взагалі можна буде обійтись без сторонньої допомоги при переведенні тієї таємничої операції?! Природно, що найліпшим і найпевнішим спільником могла б бути лише Нюся. Але ж ота таємничість чину й ставала на перешкоді, щоб посвятити сестру в ту справу, сенс якої в значній мірі полягав і в тому, щоб вислід його — виключно його, Хрисіної праці, був радісною несподіванкою для всіх, а в тім числі і для самої Нюсі!

Та ж, що-далі підходило до вечера, тоб то до єдиної хвили, коли можна було здійснити плян,

— Хрися переконувався все дужче, що без Нюсі обійтись рішучо не можна. Нарешті, стиснувши серце, зважився.

— Ходім на двір, у садок. Я тобі щось по-вім, дуже-дуже важне й цікаве! — пошепки покликав він, коли вже почало смеркати.

Нюсі не треба було довго припрошувати. Вони швиденько вибігли в садок. Там в альтанці з „золотої дощу“, що тепер була засипана срібними комахами снігу, оглянувши навколо місцевість, щоб ніхто не міг підслухати, — вони почали нараду.

На велике Хрисіне здивовання, він не тільки не зустрів у Нюсі якогось опору, а навіть найменшого скептицизму. Тай справді, чого там?... Все се так просте: розбовтав гіпс, налив та зняв, а такий вислід!... Вона дуже добре розуміє, що то таке „родинна пам'ятка“ і яка то цінна, яка приємна й вічна річ!...

При вечері, коли діти, споєні таємницею, прихованими від тата й Меркула поглядами, говорили між собою, Хрися натрапив ще на одну щасливу думку.

— Тату, — звернувся він, коли Меркул вийшов уже з їдальні. — Мені здається, що Меркул уже дуже втомився читати псалми. Нічого не можна розібрати, що він гуде.. А може б я почитав?... Я ж добре читаю по славянському?! Та й знаю „мистецтво читання!“

— Що, ти?... Тобі буде страшно в ночі біля мертвого.

— Чого б же я боявся: аджеж то ж — наш дідусь?!

— Ну, як ти такий, то про мене... — згодився тато й знов переповнився ніжністю до сина. — Ах, ти мій хороший!... І закон можемо додержати, і останню шану покажеш милому дідусеві! — й він поцілував свого мазунчика.

— А де баби „стерегтимуть душечки“? — обережно запитав Хрися.

— В пекарні, мабуть... Коли хочеш, я їм скажу, щоб пішли туди... Не так буде моторошно.

— Ні, ні!... — Стривожилися і Хрися й Нюся. Урадилися так, що Меркул по вечері ляже спати в їдальні на канапі, а Хрися читатиме, доки зможе, потім сам розбудить Меркула, щоб той читав далі.

— Я також буду з Хрисею! — заявила Нюся.

— Гаразд. Тільки доглядайте за свічками, щоб не впала часом якась свічка, — додав тато, поцілував ще раз дітей і пішов спати. В душі він тішився, що може знову похвалитись, який його Хрися безстрашний...

Меркул радо уместився на канапі. Слуги захропіли зараз. Швидко й баби, переконані, що „душечки“ нема чого тікати, попримощувались зручніше й куняли, а найнебезпечніша Акилина Хомишина й зовсім пішла до дому.

— Я буду читати голосно, а потім усе тихше й тихше, коли ж тобі моргну, то під тихенько по всіх хатах й у пекарню, та подивись, чи всі добре сплять... — пошепки наказав Хрися сестрі. — А тоді — за діло!...

Нюся хитнула голівкою й почала виправляти воскові свічечки, що погнулись на ставниках від великої теплоти...

Гіпс розпустився зразково: емальована миска з умивальника була повна по береги білого плин

— Рідке дуже! Підсип ще, — шепотіла Нюся.
— Мовчи!... Що ти тямшиш? Він враз зату-
жавіє, а густим не може наливатись у „форму“, —
тоном знавця відповів Хрися, вилізаючи на стіл
до покійника.

Дідусева голова, обліплена глиняним бубли-
ком, неначе лукаво посміхалась. Навіть трохи від-
тулилась нижня губа й відтіль виглядали два жов-
ті, довгі зуби... Хлопчикова стало чогось мото-
рошно. Після спроби голкою він знав напевне,
що дідусь не прокинеться, а все ж таки скрізь
по спині в нього забігали дрібні комашинки. Він
навіть завагався, але пересилив себе:

— Ну! Господи благослови!... — перехре-
стився він, повернувши голову до образів. — По-
можи нам, Царице Небесна!... Давай миску...

Нюся ледви підважила миску. Коли ж вона
почала підносити її на стіл, важка посудина хит-
нулась у неї в руках і частина набовтаного плину
розлилась білою плямою по чорному окса-
міті...

— А, Боже ж мій! Що ти робиш? — зля-
кано засичав хлопець, і, рятуючи становище, опер-
ся покійникови коліном о груди, щоб зручніше
підхопити миску. Під його вагою хруснула цяць-
кована „єрусалимська“ свічка, що була в руках
дідуса, а при другому повороті, розколовся й де-
ревляний кипарисовий хрест...

Серце в Хрисі упало, аж в очах стало жов-
то й перед його зором химерно почали танцю-
вати вогники свічок. Але ж порятунку не було;
до того ж усю шкоду покриє успіх... Треба тіль-
ки було як найшвидше кінчати справу...

Його руки тремтіли і не корились волі. Не-
зручним рухом він бурхнув на обличчя небіжчикови
гіпсу, як звичайно виливають з відра помий. Рід-
ка тектина полилась до долу, перекотившись бі-
лими, широкими потоками через глиняні границі.
Вона повзла по щоках, вухах, бороді, на чорне
покривало.

— Держи, держи! Хапай! Тримай рушником!
— беззгучно сам білий, як гіпс, простогнав Хрися.

Нюся також перелякана, цокотіла зубками
й залилась слізми. Вона вхопила рушник, махнула
ним по свічках, що полетіли золотими зірками
по всій хаті, а сам ставник затанцював на місці
з легеньким дзвоном. Але куди там було вважати
на такі дрібниці?... Не бачучи нічого за слізми,
Нюся почала що сили розмазувати білі потоки...

— Ах, Боже!... Боже!... Боже!... — розпуч-
ливо хлипала вона.

— Мовчи, мовчи, прошу тебе!... — жалібним
голосом стримував її брат. — Цариця Небесна не
попустить... О!... бач, бач: вже гусне!... Помі-
чаєш?...

Справді, на дідусевому обличчі, що тепер над-
звичайно нагадувало знайомого муляра Лейбу,
в ямках під очима, на губах, під носом гіпс по-
чав тужавіти. Се піддало надії. Хрися знову вхо-
пив миску й доливав-доливав густішою маси, але
ж вона мало затримувалась на „формі“, хоча й не
переливалась через глиняну гатку... Видимо, не
вистачило гіпсу!...

— Тече під бороду! — раптом повним голо-
сом запищала Нюся, помітивши, як небіжчик вже
підпливав на білому озері, що поволі зашерхало,
мов крига.

І сей зойк, повний одчаю, й його зміст були
такі жахливі, що Хрися, не втримавши в руках
порожньої миски, мов оглушений, полетів із нею
під стіл... Падаючи, перевернувшись стільця, на якому
стояв мішечок із рештою сухого гіпсу та були
всякі інші причандали. Але ж ще більше неща-
стя було в тім, що рятуючи рівновагу, він уче-
пився рукою за дідусеве обличчя, висмикнув ча-
стину бороди, звернувшись йому на бік носа, й мало
не стягнув покійника зі стола...

Все те й наробило страшного гармідеру.

Високий акт вшанування пам'яті дідуса й та-
ємниче „мистецтво“ скінчилось...

Генрик Зберіховскі.

Битва.

На подвірю, де на сонці
І весело все і ройно,
Гурт дітей зібрався в ранці,
Щоб забавитись у „войну“.

Стах з газет зробив шапчину
Із пером аж генеральським,
Він провадить офензиву
Із завзяттям гайдамацьким.

Вже позиція готова:
В середині дві Іванки,
Петрусь і Василь із боку,
А Маруся іде з „флянки“.

А в куточку поза плотом,
Де дрова мама складає,
Ворог скрився у окопах
І на битву вже чекає.

Генералом тут Михайло,
Він найстарший — не дивниця,

До руки взяв катапульку,
А на плечах є рушниця.

А за ним ідуть рядами:
Гриць, Богдан, маленька Зося,
З батоном руденька Стефа,
Що сховалась за Антося.

Боротьба в повітрі висить,
Що то буде, добрі люди?
Кури всі порозбігались,
Навіть пес утік до буди.

Армії ідуть тихенько,
Збилися в велику гурму,
Нагло генерал вже крикнув:
„Гурра, хлопці! Гей до штурму!“

І ряди нараз ожили;
Трупи впадуть тут покотом,
Бо камінням ворог сипле,
„Наші“ кидають болотом.

Ой мабуть і кров полетіть:
Будуть рани, буде мука:
З катапульки Стах стріляє,
А Михайло сипле з лука.

Гей, вже ворог уступає!
Дехто скрився вже на ганку,
А подертим парасолем
Торпедує Гриць Іванку.

Васильцю чолом ударив
Зося в ніс — заилась кровю;
Бідна Зося гірко плаче:
„Я ся більше так не бавлю“.

А Михась на шанці скочив
І всі знищив цвітів плянти,
І тут стали око в око
Обох армій команданти.

Обі армії спинились
Сеж цікаво подивитись,
Як то будуть команданти
Із собою разом битись.

Та Михась все був сильніший,
За чуприну рве як треба,
Стах малий упав на землю
І кричить аж ген до неба.

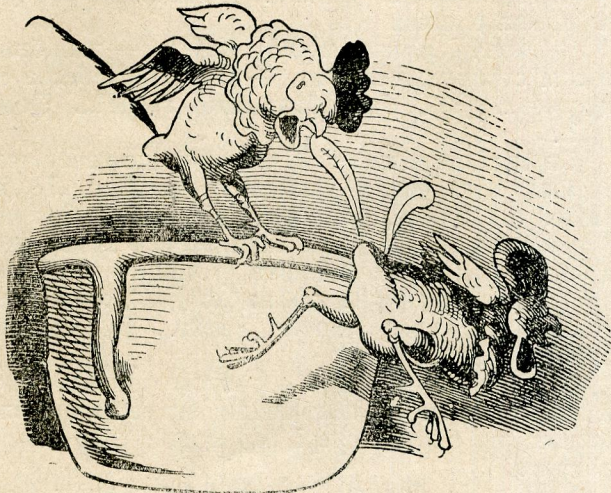
Кинув з рук він катапульку,
Руки зняв, в полон піддався
І тут труби вже заграли:
Бо завзятий бій кінчався.

Вільгельм Буш.

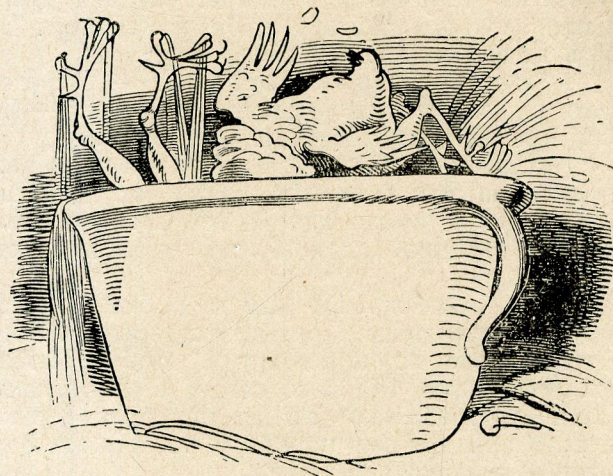
Двобій півнів

або: де двох бється, там третій користує.

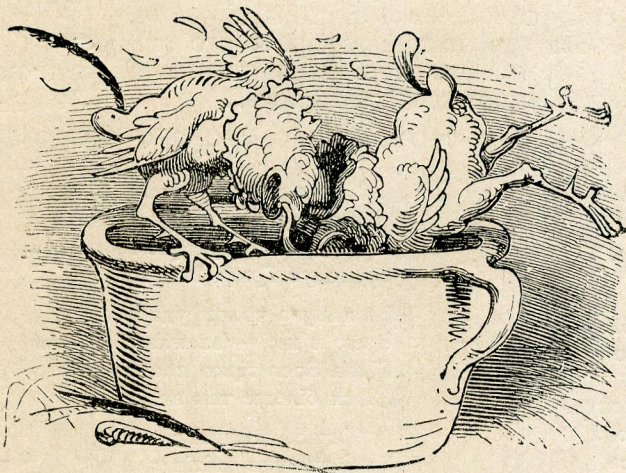
(Докінчення.)

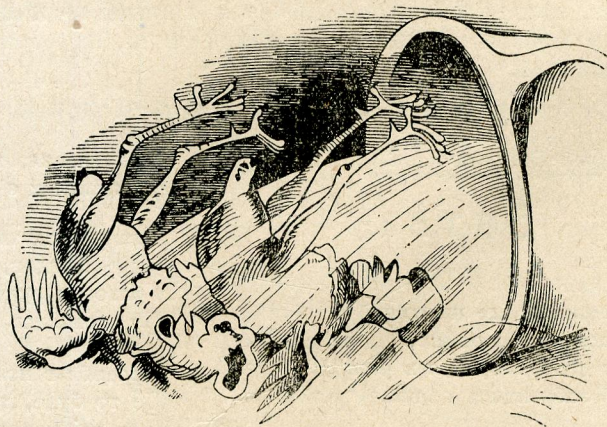
9. Загонистий не дарує
Ніколи такого,
Як загнався, перо вирвав
Теж найкрасше в його.

11. І в горнець, в горячу юшку,
Впав один і другий,
Тай там бються, що аж юшка
Прискає довкруги.

10. А крім того іще сильно
Хапає за шию:
„Пострівай, тебе в сій ющі
Цілого обмию!“

12. Хоч горнець вже вивернули,
Ще не перестали:
Один другого ще дерли,
Били тай кусали.

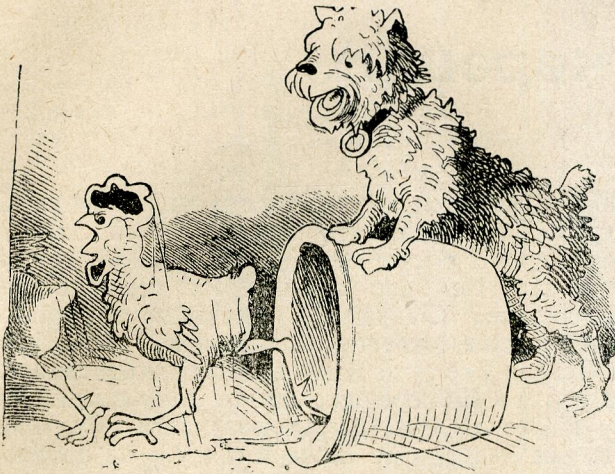
НОВО ЗАСНОВАНА ФІРМА

„HELIOS“

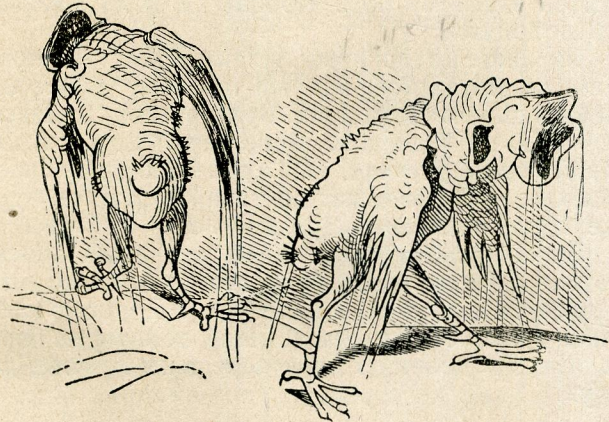
СТАНІСЛАВ ЦВАК і Спілка

Львів, вул. Зіморовича, ч. 14

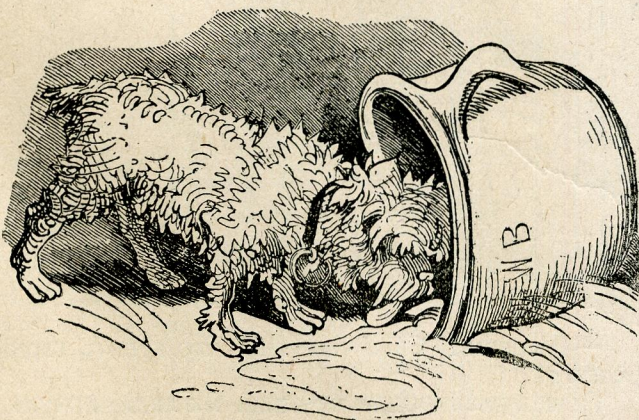
поручає: фотографічні апарати
і всякого рода прилади по най-
дешевших цінах. Аматорські
знімки викінчує у власній ля-
бораторії солідно й дешево.
Висилка на провінцію відвотно.

13. Але Брисько десь був близько
І сю бійку зочив,
Та на горнець вивернений,
Одним мигом скочив.

14. Як загавкав, оба півні
Вмить отверезіли;
Розійшлися на два боки,
Зівсім посмирніли.

15. Горнець вивернений, добра
Для Бриська вигода;
Йому юшка, а тим півням
І болі і шкода.

Переклав **Я. Вільшенко.**

Читайте діти!

Вже давно не подавав я Вам вісток про нові книжки, які кожде з Вас повинно мати у своїй бібліотеці. І так: Видавництво „Дзвін“ у Відні видало дві прегарні книжечки з образками:

- 1) **Юрій Сірий**: „Світова мандрівка краплини води“. Видання третє, з 4 образками Франца Пляхи.
- 2) **Юрій Сірий**: „Про горобця, славного молодця“. Видання третє, з 5 образками Франца Пляхи.

Сі обі книжечки видані дуже гарно і творять перші випуски Бібліотеки „Малим Дітям“, яку редагують: С. Русова, Ю. Сірий, Я. Чепіга і С. Черкасенко у Відні. Кожа книжечка має 16 сторін друку і обложена картоною окладинкою, прикрашеною на верхі гарним малюнком.

Нові книжечки „Світика“:

- 1) **Осип Маковей**: „Пригоди Горобчика“ стор. 40, з 8 образками. Ціна 160 Мк.

Є се цілий ряд пригод сего малого халасуна і збиточника із птичого царства, які пан Осип Маковей описав так займаючо та з таким гумором, що сю книжечку мусять кожде з Вас кілька разів перечитати.

- 2) **Клавдія Лукашевич**: „Бунт Ляльок“, комедійка на 3 дії, стор. 32. Ціна 120 Мк.

Тут змальовані є недобрі та вередливі діти, які нищать усе, що лише попаде в їхні руки. Дперва, коли їх ляльки піднесли супроти них „бунт“ і забралися від них до ліса, до царства гномів — вони поправилися і вже більше не псували нічого.

- 3) **Володимир Хронович**: „Пригоди Лиса Пана-са і його жінки Мотрі“. Стор. 52, з 22 образками. Ціна 180 Мк.

Із сеї книжечки довідаєтеся про родинне життя у царстві звірів та пізнаєте сю велику любов, якою батьки-звірі окружають своїх малих дітий і з нараженням власного життя захищають їх перед небезпеками. Звір — батько чи мати дуже часто гине в обороні своєї дитини, бо і в них є серце, повне горячої любови й привязання.

- 4) **Василь Софронів**: „Печери“, сценічний образок на 3 дії, стор. 24. Ціна 120 Мк.

Сей сценічний образок, зложений на основі правдивої події, навчить кожного, що зависть ніколи добром не кінчиться. Досвідчив сього на собі Миколка, що бажав із зависти знищити вплив Петруся, який своїм поведінням і наукою, здобув собі становище провідника хлопячого гуртка. Гордий і зарозумілий Миколка сам опісля наложив на себе заслужену кару! Яку?? Довідаєтеся, як прочитаєте, або ще красше, як заграєте сю штуку для сільських дітий у вашій місцевості.

- 5) **М. Денисенко**: „Наша Січ-Мати“. Стор. 32. Ціна 120 Мк.

Є се прегарно змальована картина із життя одної шкільної громади. „Січ-Мати“ — се власне назва сеї шкільної організації сільських школярів у селі Розлогах, яку вони оснували на принципах преславногo Запоріжжя та бажали воскресити світлі традиції своїх славних прадідів — козаків.

Книжечку сю читайте обовязково сільським школярикам і старайтеся самі або просіть ваших родичів, щоби сю книжечку масово поширювали поміж сільською молодіжжю, бо через се розбудите на селі охоту до читання.

Жадайте сих книжечок по всіх книгарнях в краю, або пишіть за ними до книгарні Наук. тов. ім. Шевченка Львів, Ринок 10.

Амі С. Педерсен.

Зачаровані черешні.

(Докінчення.)

Прийшов на замок. Тут усюди повно служби, пильнують, щоби Івась не ввійшов знова. Злякався Івась, але іде далше. Вбють його — то вбють, все одно, йому і так без неї не жити на сему світі!

Та що се!? Іде він до дверей, ніхто не зважає на него. Розмовляють собі, наче б його не було тут. Чує як один з них каже: „Коли б сей влізливець ще раз прийшов тут, навчимо його, що се значить: зневажати приказ нашої пані!“

— Я певно невидимий! подумав Івась. — Се певно в ремінці така сила!

І пішов він тепер відважно просто до Галиної кімнати. Примкнув двері, а щойно тоді зняв ремінець.

— Ах, Боже! — сирикнула вона перелякана. — Яким чудом дістався ти сюди, що ніхто з моєї служби не запримітив тебе? І я також щойно тепер побачила тебе. Моя служба мала приказ не впустити тебе, коли ще раз відважився би прийти сюди.

Івась сміявся і показав її ремінець.

— Ось сей ремінець зробив мене невидимим. При його допомозі я зайшов аж сюди незапримічений і в останнє питаю тебе: чи годишся бути моєю жінкою? Так, чи ні? Коли ні, я опережу сим ремінцем нас обоє, і заберу тебе на силу, і ніхто не бачитиме. Бо я хочу, щоби ти була моєю жінкою, чи ти схочеш чи ні, бо я люблю тебе!

— Так, годжуся — відповіла підступна дівчина. — Ти такий відважний, що кожда дівчина хотіла би любити тебе й вийти за тебе замож. Але прошу тебе, позволь мені поспробувати сей ремінець. Цікава я знати, як то чоловіки, коли він є невидимий!

І знова повірив її дурненький Івась. Щоби приподобатись, він оперізає її ремінцем. Як вона стала невидимою, побігла до вікна й прикликала службу. Потім зараз зняла ремінець і сховала його, де вже була мошонка й трубка. Не мав Івась часу й слова промовити — слуги схопили його й викинули аж за браму. Ще й вибили добре. А з вікна підсміхалася Галя.

— О, тепер він уже не вернеться, я певна цього! — подумала вона. — Що за влізливий хлопчаще! Так наче б я могла за кого іншого вийти, як не за якого князенка!

Сумний Івась пішов далше. Зайшов аж під самий ліс. Усів тут у холодочку, щоби сховатися перед жарким полуденним сонцем. Тут під деревом і заснув. Коли пробудився, полекшало йому на душі, але чув велику спрагу. Розглядається, а се під черешнею він спав. На ній повно гарних, достиглих ягід.

— Треба їх трошки зїсти, то згашу спрагу, — подумав він. — Але черешня була дуже висока, а він так ослаб, що не мав сили вилізти на дерево.

Аж нараз сильний вітер подув гиллям черешні. Самі найдостиглійші черешні попадали на землю. Став Івась збирати їх і їсти поквапно,

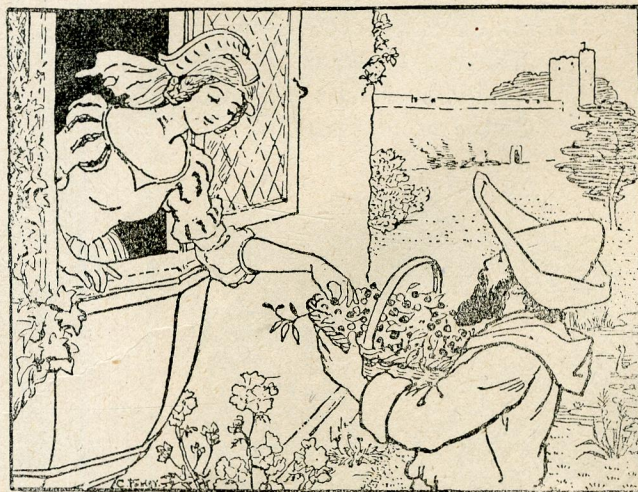
щоби вгасити спрагу. Майже зараз, як лише зїв їх трохи, щось дивного почув на носі. Здалося йому, що ніс росте йому все довший — так він дійсно ріс! Не було сумніву! Ріс усе в долину. Що се таке? Сів Івась і ще гірше зажурився. Се ж страшно мати такий довгий ніс, наче бузько. Ось він уже сягає йому до землі, коли сидить... Ще трохи і він перешкаджатиме йому в ході. Мусить він тепер дуже погано виглядати. Ну, тепер Галя уже напевно не схоче й глянути на нього.

Недалеко був струмок. Плив він поміж травою, шептав, наче запрошував нещасного Івася до себе, щоби напився з нього чистенької води. Івась усе ще мав спрагу, але боявся вже їсти ці зачаровані черешні, щоби ніс не виріс йому до самої землі. Пустився до струмочка. Ішов як міг, бо ніс заважав йому в ході. Кілька разів пошпотавався на власному носі. Припав до води і взявся пити долонями.

Як лише доторкнувся устами води, ніс знова почав зменшуватися. Певно він далше, а вже ніс зробився цілком природний. Врадувався дуже Івась.

— О, це буде заслужена кара для такої недоброї, гордої дівчини, як Галя! — подумав Івась з осміхом. — Як вона матиме такий ніс, то се буде дуже, дуже повчаюча кара для неї!

Виліз Івась на черешню, нарвав повні кишені черешень. Тепер треба було йому так переодітись, щоби на замку не пізнали його. Доробив собі фальшиву бороду, закрасив лице волоським оріхом. Наклав повний кошик черешень і пішов до замку.

— Черешні! Спілі черешні! Хто купить гарні черешні?

Галя дуже любила черешні. Як лише почула, що хтось продає черешні, визирнула крізь вікно і прикликала Івася.

— Куплю ті всі черешні, добрий чоловіче, — сказала вона і дала йому сей золотий гріш, що мала в чародійній мошонці. Потім мерщій схопила кошик і давай їсти черешні! Івась сховався за корчі й відтам визирав, що далше буде. Зараз таки почув крик і плач Галі.

— Ой! Ой! Ой! Мій ніс! Що се сталося з моїм носом?!

Виглянув Івась, і хоч усе ще таксамо любив її, не міг здержатися від сміху... Де ж така гарна дівчина, а такий довгий ніс, що сягав її аж до землі, наче у слона. Галя бігала сюди й туди по кімнаті, заводила так страшно, що зараз збіглася служба і її батько. Батько зараз післав по лікаря. Які ліки не записував він, нічо не помагало. Прийшлося відтяти ніс, але ані Галя, ані батько не хотіли на се згодитися.

Дівчина була в розпуці.

— Тепер уже ніхто не схоче мене за жінку! — заводила вона.

Вона прочувала, що се певно кара за се, що так недобре обійшлася з Івасем. Та се її розпестили так самі родичі і приятелі. Тепер Галя хотіла би вже побачитися з Івасем. Та коли він і повернув, то не хотів би певно оженитися з нею, коли вона така погана!

— Тату, мусите проголосити в цілому краю, що хтонебудь вилічить мене, щоби я позбулася сього страшного носа, заплатите йому скільки сам схоче — просила дочка.

Батько згодився. Зіхалися лікарі і знахори з цілого краю. Як вони не лічили, які ліки не записували, різні зілля варили — ніс Галин як сягав до самої землі, так і лишився.

— Хотіла би я ще раз тільки побачитися з Івасем, щоби він простив мені, що я так недобре обійшлася з ним, а потому кинуся з вежі — заявила Галя.

Саме тоді прийшов на замок якийсь старець, з довгою бородою. Сказав, що він має чарівну воду, яка вилічить з усього. Служба зараз дала знати Галі. Вона призвала старця до себе. Він подав їй фляшину води. В сій хвилині, як вона лише трошки напилася сеї води, страшний,

довжезний її ніс почав зменшуватися. Незабаром вона була така гарна, як і давніше. Як врадувалася вона!

— А тепер жадай чого хочеш в заплату, добрий дідусю — мовив Галин батько. Я багатий і заплачу тобі, скільки хочеш.

— Не бажаю ніяких великих грошей — відповів старець. — Але я чув, що ваша донечка має три річі, які я дуже хотів би мати: стару мошонку, трубку й ремінець.

— І більше нічого!? — запитав здивований батько. — Ви дідусю, як бачу, дуже скромні. Принеси ж, доню, зараз сі три річі — сказав він до дочки.

Галя застидалася дуже й розплакалася.

— Не можу їх вам дати, дідусю, — говорила з плачем — бо всі ті три річі не є мої. Вони є власністю одного хлопця, який хотів оженитися зі мною. Але я обійшлася з ним дуже недобре, а мої слуги побили його. Від сеї хвилі не бачила я його. Боюся, чи він з жалю й не вмер, але мушу задержати сю мошонку, трубку і ремінець, може він іще прийде по них. Вони є його власністю, і тільки він має до них право. Тому жадай добрий чоловіче, що іншого.

В сій хвилі старий дідусь зірвав зі себе бороду і сиве волосся — і перед Галею знова стояв Івась.

— Я вернувся — каже Івась. — Бачу, що ти, Галю, жалуєш свого попереднього вчинку. Задержи собі мошонку, трубку і ремінець — коли лише хочеш бути моєю жінкою.

— Хочу! хочу! — говорила врадувана дівчина.

І тепер уже додержала вона слова. Дістала добру науку за свою нечемність, тому тепер уже була доброю, ввічливою і чемною Івасевою жінкою.

З англійської мови переклав М. Лотоцький.

Ти кличеш нас.

Ти кличеш нас, зелений гаю,
Діточих серць ширенький брате,
Над філі бистрого ручаю
Пісні співать, квітки зривати.

Ти кличеш нас мрійливим шумом,
Згадками літ давньої слави,
Немов кобзар, що грає думу
Про гнет і смерть святої справи.

Ти вчиш наругу і недолю
Зносити серцем супокійно,
Ти вчиш -- згадками про неволю
Не рватись болем безнадійно.

Ти нам потіхою в неволі
І ми надією багаті,
Що прийде час весни нової
Для наших серць, у власній хаті.

Роман Завадович.

Гадюча голова і хвіст.

(Байка.)

Гадючий хвіст сперечався з гадючою головою над тим, хто з них має ходити наперед. Голова говорила: Ти не можеш ходити наперед, бо ти не маєш ні очей ні вух. — Хвіст казав: Але я за те маю силу, я тобою киваю. Захочеться мені обкрутитися довкола дерева, то й з місця не кинешся! — Тоді голова каже: Но, то розійдімся! І відірвалося тіло від голови й полізло наперед. Та ледви відлізло подальше від голови, натрафило на щілину і впало до неї.

Ластівочка.

(З матеріалів до читанок М. Матвійчука).

Лине ластівочка,
До свого гніздочка
Крізь далекий край,
Бо тутки родилась,
Літати училась,
Бо тут її рай!

А ти ластівочко
Перця у гніздочко
Стелиш діточкам,
Стели їм гарненько,
Ми діти чемненькі —
Не рушим їх вам.

Царівна і лебідь.

Була собі раз дуже гарна царівна та така гарна, що й слів не стає... І мала вона філясте, золоте волосє, густо переплітане місячним промінєм, і біле чоло й білу шию, немов пелюстки лілеї в сяєві сонця, та уста такі червоні, що багрові рожі блідли при них.

А голос царівни так само був гарний, як і лице. Був він мов водопад, що виринає з гушавини рож, пересичений щебетом птиць; був він неначе водограй, що до сонечка співає сріблом, а потім у басейні миготить і дзвінчить ніжним тоненьким золотом; був він мов голос ручаю, що на леваді журчить і до зірок тихо... тихо жибонить; був він мов той лагідний теплокрилий вітрець, що над морем весело гуляє і сповіщає близьку весну.

А була вона і струнка і ставна так, що лілеї і верби величали її царицею, а часом називали сестрою. Коли вона усміхнулася, всякому житє видавалося гарним та милим. Усі кобзарі співали про неї, всі лицарі боролися за неї, а жреці увижали небесні ворота в її очах.

Куди прийшла, там розливала любов навкруги, неначе рожа пахощі, найзимніші і найтвердійші серця розгрівалися й м'якли від її ніжності, а діти бігли до неї й несли в дарунку всякі зілля і цвіти.

Та лишенько!... Вийшла вона за короля з кам'яним серцем. Надмір краси й любови засліпив її, і лише задля голубих очей та дзвінкого голосу назвала царем і вложила своє тепле, щасливе серце в його смаглу долоню і покинула свій огородець та замешкала з ним на стрімкій, нагій скелі серед моря.

З початку почувала себе щасливою, бо любов засліпила її і вчинила надмірно ласкавою, а бліді філі зі співом котилися до її стіп та нагадували домашні лілеї. Колиж подумала про рожі, то заходяче сонце розсипало їх цілими китицями по небесних облаках. Та згодом очі її прозріли і побачила зимне серце царя; побачила також, яке воно порожне та темне та жорстоке, мов тюрма і що в нім нема ні любови, ні краси, ні милосердя, лише пристрасть і гордість... Від тої хвили радисть у ній завмерла і серце почало вянути, мов рожа, стята морозом. Що не силкується вона усміхатися і жити мріями і спогадами, а очі однак замеркають, місячне промінє никне з волосся, крізь білі маленькі рученьки стають прозирати синяві жилки, а голос стає тужливішим від вітру, що блукає понад могилами і визбирує з трави солоні слізоньки.

І так никла її краса поступенно, а коли ни-

кла, росла ненависть у серці царя й іскрилася з його очей, а царівна почувалася нещасною, як ніколи в світі.

Зірки й філі і морські голуби, всі жалували її та намагалися потішити, але на дармо.

Врешті одного разу заспівала до неї філя, говорячи:

„Покинь любов і тугу, а присвяти серце своє й душу иншим річам“.

А царівна каже:

„Нема вже у мене ні душі, ні серця, вони в мені появили“.

„Де там?“ — каже філя. — „В тебе є ще серце й душа, мусиш покласти їх у щось гарне“.

І роздобула наша струнка й біла царівна білих ниток тонесеньких, та так тонесеньких шовкових ниток, ще тонших від її волосся, майже невидимих, і стала вишивати білого лебедя.

Цілими днями сиділа у високій вежі і вишивала, вишивала... а чайки за вікном киготіли, а долі філі моря співали. А коли так вишивала, стала щасливою, бо вкладала цілу свою душу й серце у витворення гарної річи. Так! Щасливою ставала вона... а за те все блідла і блідла, аж доки сидючи в сяйві місяця, не видалася ще менше дійсною від вишиваного лебедя.

Цілими роками вишивала, бо нитка була тонесенька, майже невидима, а лебідь ставав надмірно гарний і до живого подібний. Так вірно його відтворювала, що часом, коли імла із моря вікном заходила, здавалось, що лебідь ось... ось... полетить...

Ніколи мистець не був вірнішим, ніколи витривалішим у творенню, ніколи не сотворено так скінченої річи, як та вишивка! Срібним сталося її золоте волосє і рівці на білім чолі глибошали і вона безупинно працює...

„Щож вона діятиме, як скінчить отсю роботу?“ — питали себе зірки, — та й вона сама не сміла про се й подумати.

Аж ось все діло майже скінчене! І сидить вона у мрачнім світлі місяця, і лякається покінчити його. Глянь!... Вже остання нитка у гарних, білих крилах... глянь!... робота скінчилася!

А коли царівна урвала нитку, ворухнувся лебідь і полинув вікном у мряковину!... І коли зірки ночію заглянули в вікно, не побачили там лебедя, лише гарну, сном сповиту царівну, бо в сні вернула до неї вся її краса...

А лебідь летів усе далше й далше... поміж зорями, аж до краю краси й любови... бо була се душа царівни.

З англійського перевела Софія Куликівна.

Діти й ластівка.

Ластівочка чорно-біла,
Під стріхою гніздо вила
І на дітий споглядала,
Над головками літала.

Звідувалася сердечно:
„Чи бувати тут безпечно?“
Люба, мила ластівочко,
Ти не бійся, вий гніздочко,

Ми і киці накажемо
І песика прив'яжемо,
Відженемо воробчика,
І недоброго хлопчика.

Ліпи гніздо скоро-духом,
Вистелюй мягеньким пухом,
Наша низька рідна стріха
Схоронить тебе від лиха.

Марійка Підгірянка.

Цінник видань „Світа Дитини“

(важний від 1 серпня 1922 р. аж до відкликання).

I. Книжки для дитячих бібліотек.

а) Повістки, казки і байки:

Ч. пор.	Автор	Заголовок	Сторін	Образків	Ц і н а		
					Мп.	кор. ч.	амер. центів
1.	Оскар Уайльд	Зоряний Хлопчина	48	16	120	2	5
2.	Вільгельм Буш	Максим і Марко	64	95	240	4	10
3.	О. Білоусенко	Пригоди Вовка-Неситого	68	54	250	4	10
4.	Вільгельм Буш	Нечемне вороння	52	48	200	3	10
5.	Я. Вільшенко	Чорнокнижник з Чорногори	72	70	300	5	15
6.	А. Лотоцький	Вільгельм Тель	52	13	180	3	10
7.	Фільгеленес	За Вітчину	48	10	170	3	10
8.	О. Маковей	Пригоди Горобчика	40	8	160	2	7
9.	В. Хронович	Пригоди Лиса Панаса	52	22	180	3	10
10.	М. Денисенко	Наша Січ Мати	32	1	130	2	5
11.	С. Куликівна	Алі Баба і 40 розбійників	24	33	130	2	5
12.	М. Штелігівна	За склянню стіною	32	1	130	2	5

б) Штуки й комедійки для дитячих театрів:

			Діт	Осіб			
1.	Я. Вільшенко	Червона Шапочка (з нотами)	2	14	200	3	10
2.	В. Ваврисевич	Лісова казка (з нотами)	1	25	100	2	5
3.	Г. Товпліс	Дарунки русалок	2	16	100	2	5
4.	Я. Вільшенко	Коник Стрибунець	1	5	130	2	5
5.	Леся Верховинка	Іменини Влодка	3	8	150	2	5
6.	К. Лукашевич	Бунт ляльок	3	17	130	2	5
7.	В. Софронів	Печери	3	8	120	2	5
8.	В. Островський	Соняшник (з нотами)	3	9	120	2	5
9.	В. Полянський	Дядько Тарас	1	11	100	2	5
10.	Я. Вільшенко	Гостина св. Миколая	1	12	100	2	5

II. Книжки для учительських бібліотек:

1.	Іван Левицький	Основи теорії музики	56	—	250	3	10
2.	Іван Левицький	Нарис історії музики	64	—	300	3	15

III. Річники „Світа Дитини“:

Кошти пересилки:

1. З 1920 р. зброшурований	3.000 Мк.	Поручена пересилка 1—5 книжок	50 Мк.
2. „ 1921 „	2.000 „	„ „ 6—10 „	70 „
3. „ „ „ в модернім переплеті	2.600 „	„ „ 11—20 „	100 „
4. „ „ „ в люксовім переплеті	3.000 „	Пакет 3—5 кильограмів	250 „

ПРИМІТКА. З причини 20% підвижки друкарських робіт, 80% піднесення робіт цинкографічних й переплетничих та 100% звижки ціла на папір — Видавництво є приневолене піднести ціни своїх видань в частиннім бодай відношенню до всякого рода „підвишок“, які є звязані з виданням книжки. Подані ціни книжок розуміють ся книгарськими цінами у детальній продажі. Для книгарень, підпродавців і агентів дається значний рабат.

В комісову продажу книжок не дається, по причині поступенних змін валюти. Для Зарядів Шкіл та Дирекцій Гімназій уділяється при більших закупах — одномісячного, речинцевого кредиту. За границю висилається книжки поштою 2 кильограмовими пакетами. В краю висилається за післяплатою або за готівку з гори.

Жадайте видань „Світа Дитини“ по усіх українських книгарнях, торговлях і кооперативах в краю! Замовлення і гроші пересилайте на адресу:

Видавництво: „Світ Дитини“

Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

Ребуси, загадки й шаради.

Писані ребуси.

(Уложив *Евген Стефанишин*.)

1) $\frac{ко}{ва} = ?$ 2) $\frac{к}{у} = ?$ 3) $\frac{я}{і} = ?$ 4) *Ми 100?*

5)

60	60	то
----	----	----

 6) $\begin{matrix} к & к \\ к & к \\ к & к \\ к & к \end{matrix} = ?$

Складова загадка.

А, рів, фат, Ту, дос, ри, тик, Ро, у, са, Йо, ці, со, Та, ес, та, би, те, мінь.

З порозкиданих складів зложити слова так, щоби початкові й кінцеві букви дали поклик до всіх читачів газетки.

Значіння висказів: 1. Острів на Середземнім морі. 2. Инакше кінець. 3. Місто на Україні. 4. Колотнечі між українськими князями. 5. Імя єпископа полоцького. 6. Язва, що нищила Україну. 7. Чоловік, що любить красу.

Географічна загадка.

(Уложив *Стефан Лукань*.)

				ч
			ч	
		ч		
	ч			
ч				

1. Колишня столиця галицько-укр. князів.
2. Річка, що впливає до Самари.
3. Містечко в Чернігівській губернії.
4. Містечко на побережжі Азов. моря.
5. Назва моря.

Арифметична домиголова.

(Подав *Г. Стефанишин*.)

10	20	30
40	50	60
70	80	90

Числа від 10—90, розложити в той спосіб, щоби їх сума, числена у всіх напрямках, виносила: **150**.

Магічний квадрат.

(Уложили: *Янка й Славка Ничайські*.)

1.	а	а	а	а	а	1.— I. = Імя хлопця.
II.	а	а	а	з	з	2.— II. = Инакше: злуда.
III.	і	і	м	м	м	3.— III. = Скарб дитини.
IV.	н	н	н	н	о	4.— IV. = Ріка в Австрії.
V.	о	р	р	р	т	5.— V. = Инакше: нагло.

Загадки.

(Подав *Нусько Думін*.)

1. Хто ходить над нами, до гори ногами?
2. Стукотить і гремить, крутиться тай числить наш вік, а не чоловік?

3. У двох материй по 5 синів, а всі одне імя мають?

4. Що не можна зі стіни ні стерти, ні змазати, ані вирізати?

5. Що має Львів по середині?

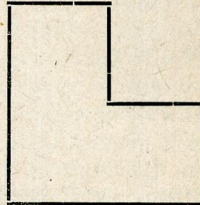
6. Який буде білий камінь, як його кинемо у Чорне море?

□ □ □

Геометричні загадки.

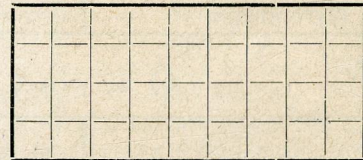
(Уложила *Слава Я.*)

1.

Один батько умираючи, лишив своїм чотиром синам сіножать, яка мала такий вигляд. По волі батька, повинні були сини поділити сіножать на чотири пайки, однак кожда часть мусіла мати такий вигляд, як ціла батькова сіножать. Як поділили сини сіножать?

2.

Як можна сей прямокутник, поділений на 36 квадратиків, розділити так на дві рівні половини, щоби вони, до себе приложені, утворили квадрат?

□ □ □

Крутиголовка.

(Уложив *Нусько Думін*.)

У кождім реченню відчитати назву якогось звіряти:

1. Великі тури вигинули.
2. Диття пеститься.
3. На весілля печуть коровай.
4. Ікони купують у малярів.
5. Жаба рано не рахкотить.
6. Зле ворогам потурати.
7. Треба принести грис.
8. Ми шукали гроший.

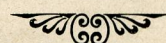
□ □ □

Загадочна телеграма.

(Подали: *Я. й Н. Тишки*.)

Марийко влови где колачі.

За влучні розвязки сих загадок призначені до вильосованя 3 премії в книжках.

Розв'язки загадок

з II числа „Світа Дитини“.

Писаний ребус: „Наука всім придасться“.

Загадка складова: Іван Франко.

Фігуральна загадка: Олесницький.

Загадки; 1. Решето. 2. Стіл. 3. Лист. 4. Сонце і звізди. 5. Зелізняця. 6. Огонь. 7. Ланцух. 8. Ріка. 9. Огонь.

Шарада: „Лис Микита“.

Загадка літературна: 1—2 „Назар Стодоля“. 3—4 „На розпутті“. 5—6 „Іду на Вас“. 7—8 „Про пустини“. 9—10 „Мати-Наймичка“.

Магічний квадрат: рожа, Омар, жало, Арон.

Загадочна візитівка: Отаман Пласту.

Влучні розв'язки надіслали: Г. Гела, О. Рондяківна, Д. Адриянович, О. Солтисівна, М. й М. Брацайківні з Ужгорода, Н. й Н. Олексюки, Ст. Лукань, Е. Коропецький, О. Кузьмак, А. Аронець, Т. Берлад, В. Мурмилюк, А. Мурмилюк, А. й І. Куфлюки, Т. Л. М. С. і Г. Мариновичі, О. Руснак (з Буковини), Д. Налуковий, М. Попович. І. Кравецівна.

Вислід льосовання премій: Премію „Наша Січ — Мати“ виграли: 1. Стефан Лукань у Станиславові. 2. Т. Л. М. С. і Г. Мариновичі в Гійську. 3. Оля Солтисівна в Тернополі.

Переписка Редакції.

Від Адміністрації.

Числа 13—14. просимо не „рекламувати“, бо вислали ми його лише тим, що заплатили перед 1 липнем с. р. другий завдаток. Се число друковане було у дуже малім накладі й воно зовсім **вичерпане**. Всіх нових передплатників просимо, щоби все подавали на переказах або чеках замітку: від котрого числа (або від котрого місяця) бажають газетку передплачувати.

Для вигоди наших передплатників отвараємо для себе чекове конто у поштової Касі ощадности в Варшаві, а для передплатників із Закарпатської України, чекове конто у поштової Касі ощадности в Празі. До нинішнього числа залучаємо, для всіх наших передплатників на Закарпатській Україні, поштові чеки, на яких є назначена належитість за передплату „Світика“ по кінець 1922. Просимо отже о як найскорше вирівнання сих залежностей. Передплатникам в краю розішлемо чеки разом з газеткою з кінцем вересня с. р. і подамо до відома: яка квота належить ще до кінця року.

При тій нагоді повідомляємо передплатників з Америки й Канади, які досі не прислали передплати за 1922 р., що здержали від 1 липня с. р. дальшу висилку газетки для них. Маємо однак надію, що свідоміші одиниці розведуть на американськім ґрунті відповідну акцію, щоби придбати „Світикові“ значне число нових і добрих передплатників, які не пожаліють видатку одного доляра на рік на передплату „Світа Дитини“.

Дози Адриянович у Деревни: Наколи бажаєш бути такою, як „Мілюся“, то не смієш нічого боятися, а тим більше страхати ся якогось там іспиту. „Мілюся“ не бояла ся цілої ватаги ворогів, а Ти боїш ся кількох професорів, які будуть Тебе лагідно питати, щоби довідати ся про стан Твого знання. Наколи отже бажаєш бути подібна до „Мі-

люсі“, то передовсім старай ся добре учитися і робити всім добре. Не роби нікому кривди, навіть ворогови у біді простягай помічну долоню, а певно станеш такою, як „Мілюся“.

Марійка Головачківна в Дусанові: Опис театральної вистави, яку давала шкільна дітвора, дуже гарний. Чому не даєте більше таких вистав? Спробуйте виставити „Червону Шапочку“, „Коника-Стрибунця“, „Іменини Влодка“, „Печери“ або „Бунт ляльок“. Усі ті комедійки можна дістати в кожній українській книгарни в краю. Як будеш у Львові, то по зложенім іспиті, загости на хвилинку до „Світика“!

Михайло з Комарна: Чому листу не підписуєш повним іменем і назвиским? Се конечно! Доси заповіджені Тобою гроші не надійшли і з тої причини не може Адміністрація вислати Тобі газетки. Без гроший — не висилається нікому!

Подяка.

Видавництво „Світ Дитини“ складає сею дорогою слова щирої подяки: Вп. Др. Йосифови Кляйнови, адвокату у Львові і Вп. Др. Мелітонови Видракови, адвокату в Чорткові, за успішне й безкорисне переведення судової розправи проти п. В. К. о зворот довгу за поборані в розпродаж видання „Світа Дитини“ на суму: **8.100 Мк.**

До українського громадянства в Америці й Канаді.

Звертаємо увагу всіх наших читачів з Америки й Канади на спис та цінник усіх наших дотеперішних видань для дітей, який подаємо у сім числі. Брак відповідної книжки для дітей дається дуже сильно відчувати, передовсім у Вас, там за Океаном, бо тамошні книгарні й видавці на сю річ не звертають зовсім уваги з тої простої причини, що на того рода літературу нема там попиту і через се — видавання книжок для дітей — ніякий „бізнес“. За се каталоги й оголошення українських книгарень, друковані кільометровими шпальтами на сторінках американських часописів, поручають такі „архитвори літератури“, як: „Барбара Убрик“, „Огнем й Мечем“, „Пророчиця Міхальда“, „Пригоди Шерлока Голмса“ і сотки того рода друкованої „гниллі“, яку Німці зовсім влучно назвали „Schundliteratur“. Українська дитина за Океаном чином тим є зовсім позбавлена доброї книжки, якої зміст відповідав би її духовій потребі та поступенно розбуджував жадою читання української книжки. Українська дитина в Америці живе по більшій частині в англійських осередках, де не чує матірньої мови, не бачить українського друкованого слова і через се поволі тратить почуття національності, а через читання, найбогатшої у цілому світі, англійської літератури для дітей, скріплює в собі чужі впливи тай пропадає для України на віки у безмежному морю „американізації“.

Видавництво „Світ Дитини“ поставило собі за ціль: дати в руки українській дітворі в Америці й Канаді добрі книжки, які своїм змістом та гарними образками, приневолять її читати „свою книжку“, а через се зміниться напрямом у дотеперішнім вихованню сих дітей. Тому просимо всіх людей доброї волі, а передовсім священників, учителів і образованих робітників, щоби розвели як найширшу агітацію за книжкою для українських дітей в Америці й Канаді. Церковні Брацтва, Робітничі Союзи, (головно найповажніші: „Народна Поміч“ в Пітсбургу й „Провидіння“ у Філядельфії) і Читальні — нехай перед надходячими Святами: св. Миколая й Різдва Христового, замовляють гуртом для цілих округів книжки для українських дітей. Всі разом до діла, бо справа дуже важна.

Яке виховання одержать тепер Ваші діти — таким буде в будучині український народ. Тому нехай родичі не легковажать сеї справи та нехай нежаліють видатку на книжку для дитини, бо сей видаток буде великим моральним „бізнесом“ для їхніх дітей.

Всі українські часописи в Америці й Канаді просимо передрукувати сей наш комунікат тай подати при тім виказ книжок нашого видання разом із цінами. Через масову кольпортажу книжок, піднесеться у великій мірі продукція друкованого слова, що причиниться до зросту загального образования й культури у широких верствах української суспільности.

Виказ жертв.

(у марках)

На „Рідну Школу“: Дітвора прив. школи У. П. Т. в Рогатині 750.

Разом зібрано: 750 Мк.

На сироти бл. п. І. Кивелюка: Ю. Назаревич-Крупська 200.

Разом зібрано: 200 Мк.

На военні сироти: Дітвора прив. школи У. П. Т. в Рогатині 2.468.

Разом зібрано: 2.468 Мк.

Для голодуючих дітей з України: Учениці II року учитель. приватного Семинара в Самборі 2.000.

Разом зібрано: 2.000 Мк.

На фонд Інвалідів: Школярики I і II класи з Печарної к. Заліщик 600.

Разом зібрано: 600 Мк.

На пресовий фонд „Світика“: Безіменний філантроп 5.000 (семий раз), Д. Налуковий 100, Галя й Мірко Білинські 1.000, М. Пеленський 100, (як вписове до „Г. А. П.“) М. і Л. Прокопівні 200 і кличуть усіх Читачок „Світика“, яким залежить на тім, щоби газетка не перестала виходити. Вп. Др. Мелітон Видрак, адвокат у Чорткові 2.740 Мк. (як належний гонорар за судове заступство).

Діти з „Рідної Школи“ при Інституті ім. Михайла Грушевського в Едмонтоні (Канада) 8 доларів. (Збіркою займався учитель сеї школи Вп. Іван Гринчишин). На руки Вп. П. Парніцького з Нового Йорку зложили: Андрій Клепак, Роман Паздрій і Григорій Шевчук по 50 ц.; Павло Бемко 35 ц.; Онуфрій Костюк, Дамян Яворський, Петро Парніцький, Никита Безкоровайний і Григорій Балашта по 25 ц.

Разом зложено: 3. дол. 10 цент.

На руки Вп. Гр. Михайлишина з Едмонтону (ліста ч. 1571) зложили: Наталія Михайлишин, Богдан Михайлишин, Дмитро Олекший і Д. Пронюк по 1 доларі; Катруся Середа, Емілія Олекша, О. Олекший, Надя Олекша, Михайло Фалічук, Михайло Лучкович, Юрко Васюта, В. Пальчук, В. Челядин, Дерко, Ів Гринчишин, Сиротюк і В. Тофан по 50 ц.; Старченський 40 ц.; А Мельник, Гр. Кузик і П. Шавляк по 30 ц.; К. Середа, Ст. Олекший, Влодко Мадай, Ів. Середа, Анна Середа, С. Савула, Ів. Мельник, А. Солован, Ірина Миська, Мирон Іванишин, М. Паламарук, А. Шурко, А Мельник, Івась Мельник, Н. Мельник, М. Буй, С. Смаль, П. Рудик, Ів. Кульчицький, Т. Николайчук, Н. Н. В. Заво-

дний, М. Звїздарик, М. Слободян, Кінашук, Пристай, Гр. Кебич, Юзда, Калявська, Т. Свистун, Д. Калущкий, Стечишин, Чичка, Антонюк, Войтович і N. N. по: 25 ц.; Гевко, Мазукова і Люба Зен по: 10 ц.; Й. Яхницький 5 центів.

Разом зложено: 21 дол. 40 цент.

На руки Вп. Василя Саюка з Нортгемптон (ліста ч. 1876). зложили: Юрко Мичуда, Дмитро Прухницький і Стефан Глушак по: 1 доларі.

„Провидіння“ (Союз Українців-Католиків у Філадельфії) 15 доларів.

Разом зібрано: 9.140 Мк. та 50 доларів і 50 центів.

Ріжні жертви.

1. Катруся Чайківська з Каліша зложила 1.500 Мк. на „Тиждень Укр. Дитини“.

2. Вп. Павло Голубович, народний учитель з Луцька, прислав до нашої Редакції: 1.000 Мк. на допомогу для студентів Українців, що учаться за границями України, а 1.000 Мк. на допомогу для учеників середніх шкіл у Львові.

Просимо інтересовані організації відібрати зложені жертви у нашій Адміністрації, або повідомити нас письменно, де належить сі гроші передати.

Започаткована акція підмоги „Світикови“ зі сторони деяких свідоміших одиниць з Америки й Канади — починає поволі поширяться і Видавництво одержало вже від кільканайцяти визначніших українських діячів, заяви: що вони розведуть акцію матеріальної допомоги для „Світа Дитини“ у як найширших кругах і зі своєї сторони доложать всіх зусиль, щоби Видавництво могло продовжати свою хосенну для будучности діяльність. Видавництво „Світа Дитини“ складає на сьому місці прилюдну подяку всім тим щирим співробітникам і просить сею дорогою всю українську пресу в Америці й Канаді (без огляду на партійні приналежности) порушити сю справу обширніше на своїх сторінках та вказувати американським Українцям на необхідну потребу такого видавництва.

Оповістка.

Кремінецьке Повітове Т-во „Просвіта“ на початку місяця липня с. р. випускає в продаж такі дитячі книжки власного видання:

1. Х. Майстренко: „Рукавичка“ — казочка для дитий молодшого віку. Ціна 30 Мп.

2. А. Животко: „Одної ночі“ — сценічний образок на одну дію, для дитий старшого віку. Ціна 30 Мп.

Готується до друку: 1. І. Митрусь: „Переполох“ — казочка. 2. Г. Липиця: „Леся“ — оповідання. 3. А. Животко: „Снігова баба“ — сценічний образок на одну дію. 4. Л. Старицька-Черняхівська: „З Галинового щоденника“. 5. І. й П. Жмуток рухливих забав.

Педагогічна бібліотека: 1. С. Русова: „Природознавство в сучасному вихованні“. 2. А. Животко: — „Кара і залякування“.

Всі видання Кремінецького Повітового Т-ва „Просвіта“ можна буде набувати по всіх українських книгарнях як Волині, так і Галичини. Замовлення слати на адресу:

Кремінець, вул. Широка ч. 134. Т-ву „Просвіта“.

Ціна сього примірника виносить 300 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

Червоний!

Рік III.

Львів, 1—15 вересня, 1922.

Число 17—18.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази з місяця, кожного 1-го і 15-го.

Отворені шкіл ворота...

Гей, як мило в лісі, в гаю,
Дзвонять нам дзвіночки сині,
Звуть на ігри край ручаю!
Гей, як мило в лісі, в гаю,
Серед цвітів, мов у раю
І дівчині і хлопчині —
Гей, як мило в лісі, в гаю,
Дзвонять нам дзвіночки сині!

Любі дітям там забави,
Та кінець усе свій має:
Ждуть дітвору шкільні лави!
Любі дітям там забави,
Та до лави кожде жваве
Гай, забави покидає —
Любі дітям там забави,
Та кінець усе свій має.

Дзвонять інші вже дзвіночки:
До науки звуть, до діла,
Киньмо ігри і віночки,
Дзвонять інші вже дзвіночки!
Сонце, воздух, гай, садочки
Покріпили дітям тіла —
Дзвонять інші вже дзвіночки,
До науки звуть, до діла!

Отворені шкіл ворота:
В школу, діти, в школу жваво
У кого лиш є охота!
Отворені шкіл ворота,
Най горить, кипить робота
Україні й вам на славу —
Отворені шкіл ворота,
В школу, діти, в школу жваво!

Я. Вільшенко.

Ціна: 300 Марок.

Катря Гриневичева.

Пчілка Шалуня.

Пчілка, про яку говоримо, була найвеселішою цокотухою царських пасік. Вона мала чепурну головку, крильця розмальовані синимм черточками, мохнате тільце і лапки рухливі як живе срібло.

Славна була пчілка.

Лежав раз цар Соломон в холодному саді, чорний невільник з Фенікії розстелив пухкий килим на травах під оріхами і віялом з павиних пер освіжував лице володаря. Сей, простягнувшись горілиць, роздумував півсонно над причинами всього, що сотворене Богом.

В саді була тиша. Далеко десь, одною і тою самою ногою, скрипів колодязь, то цар Соломон схилив чоло на руку і непомітно для себе задрімав.

Тільки що став снити, як трийцять тисяч кметів рубає кедрину на Ливан-горі під храм Господеви, тільки що став він чути грюкіт кедрового брусся, кладеного будівничими на стовпах святині, тільки що у сні мов за імлою спостеріг на морі кораблі, повні золота з країни Офір, як пчілка, отся найвеселіша з цілої царської пасіки, ужала його в лице і зачім прокинувся, відлетіла без сліду й висти.

Цар Соломон ляг, постогнуучи, у своїй кімнаті; голова в нього завита вогким ряденцем. Слуги чим раз віялами прохолоджують опухлу і наболілу щоку, вважаючи, щоби нічим тяжко гнівно не обурити. Приносять у срібних чашах цілющі ліки, спалюють на лопатках нард і цинамон, раді принести царю забуття, но все даремно.

Цар Соломон встав нарешті, сів на свійому одрі з рожаного дерева і велів слугам:

— Ідіть до цариці пчіл і поспитайте, яке ім'я сеї малої негодяйки, що ужала мене? Вона, цариця, весь свій рід, що при дворі живе, знає по імені. Коли б зборонялася виявити, хто є винницею, горе їй! Викурю димом усі двірські пчоли, нехай пропадають до одної на дощах і вітрі!

Цариця пчіл зблідла, як почувла сю страшну новину. Вона сиділа саме у свійому улию, на престолі зліпленім з воску, прозорого як алябастер. Пробувала оправдати збиточницю, її молодість віком, несвідомістю двірських етикет, незнанням високодостоїнної особи царя Соломона...

Нічо не допомогло. Коли побачила, що через одну пчілку з димом підуть тисячі любих, спокійних сотворінь, — рішилася жертвувати тамту і сказала:

— Ся пчілка зоветься: Шалуня.

Найшли її ледви вечером, як, не прочуваючи лиха, сиділа собі на купочці квіття, саме напроти царського вікна і задними ніжками чистила крильця, що мелькали в повітрі, як два живі вогники. Одна із служок, метка над усі другі, закинула сітку над комахою — і зловила, — мало не упала з своєю полоненою почерез грядки крокізу та чорнобривця.

Принесли пчілку перед володаря. Він до сеї пори трохи вже прийшов до себе, лице потахло і біль менше доскулював. Коли побачив таке мале сотворіння, що стало причиною втрати його спо-

кою, вибухнув голосним сміхом, а біль під оком вернув його лицю давню строгість і він сказав безжалісно свійому почотові:

— Утопіть її в ставі і принесіть мертву перед мене отсю пчілку Шалуню. А тоді нехай комонники запряжуть найменшу мою колесницю. Поїду оглянути, як дарабами пливуть зрубані кедри. Затріпоталася з жаху пчілка, негодна найти собі щілки до утечі. Наче той золотий в пасмужки брєндяк, завертілася яких десять разів довкола себе, гей на вмиранню. Коли ж почувла, що її несуть вже кудись чийсь жорстоки руки, вона, скільки сил у маленьких грудях, заплакала:

— Не вели мене губити, царю Соломоне! Я тобі можу колись стати до помічі у лихій пригоді.

Тут вже не було напівду стриму сміхови...

Всі хихотали, навіть пчілка, мов сим сміхом заразилася й собі захихотала крізь перлисті сльози. Цар Соломон сміявся найголоснійше і сам підійшов до сітки, високий, прегарний, в пурпурній мантиї ще й блиску самоцвітів. Він схилився і великодушно випустив малого в'язника на волю.

Помчала пчілка, розтопилася високо в блакиті і довго пропадала з далека від людей, так маленьке її серденько билось з тривоги. Аж коли роса зробила її крильця тяжкими, вона нишком вернула до улия і без ніяких снів, як дроворуб, проспала всю ніч.

Від сеї пори цар Соломон полюбив її, шукав, пізнавав між другими, — її одній лиш вільно було брєнїти кілька хоч довкола царської палати.

Одного дня з'явився великий рух в цілому дворі. Від досвіта служба прибирала кімнати всякими блискальцями із скарбниці Соломона, та розстелювала перські коври по теремах. Поміж розвішені по стінах лицарські щити з кованого золота, червоніли вінці що найпахливіших рож. Занавіси, прозорі мов вода, схилялися з вікон отворених на городи, яким на світі не було рівні. На ставниках з червоного дерева, в посуді з слоневої кости курилися: нард, альоес і мирра. На воротах стояли дворяне у хвалі свого царя, а були се що найкрасші молодці Єрусалима. Ті, що грали на свирілі, на гусях, гарфах, кимвалах, ждали в повазі, щоби на даний знак притьмом тисяча соловейків розколыхати серця.

Бачила все те пчілка і чула. Вона знала вже, що сабська цариця, почувши славу Соломона, іде випробувати його мудрість загадками.

У саме полудне прибула вона в Єрусалим з велитенським почотом. Її верблуди везли пахощі і благородне каміння, слоневу кість, малпи і пави.

І видав цар Соломон пир, рішаючи миттю кожде питання своєї молоді гості. Не було нічого невідомого цариці, що б він її не вияснив.

Пчілка сиділа весь час на вікні, на свійому звичайному місці і слухала. Сабська цариця, виславляючи мудрість Соломонову, веліла саме своїй служебні на закінчення пира подати собі дві китиці квіток, взяла їх у обі руки і як корону питань, звернула до Соломона ось які слова:

— Скажи мені, преславний царю Соломоне, котрі з сих квіток є живі, з корча відтяти, як падала рання роса, а котрі людською рукою учинені?

Цар Соломон знав воєнне діло, умів розпізнавати причини всього, що сотворене Богом, но у сій хвилі він квітками мало цікавився. І тепер, коли в могутньому умі не находив відповіді, — ще хвиля, — тьмою поволіклась би слава його мудрости, — він повернув голову до вікна, де залюбки сідала пчілка.

Вона була там, чула все, бачила блідніюче легко обличчя царя і стрепенулася тривогою за його честь. Миттю забрехала малими крильцями понад голови бенкетуючих і усіла, непомітно для цариці, на одній з китиць, що їх вона держала у руках, здивована вже трохи мовчазною повагою наймудрішого з людей.

А він зрозумів тільки тепер, котрі квіти живі, — свобідним рухом, усміхнувшись весело своїми повними, понсовими устами, простягнув руку на одну з квіток і славословив красу дану їй Богом.

Крізь легіт серпанків, шитих бисером, уклонилося його мудрости сабська цариця - красуня і сказала:

— Те, що про тебе переказують в моїм далекім краю, є тільки блідою луною твоєї величі, марним відбиттям твого вішого розуму, о царю!

Весело кінчився розкішний бенкет, дудельники, свирільники і всі другі музиканти на гарфах, гусях і кимвалах трільом тисячі соловейків розколювали людські серця.

А пчілка?

Вона усіла на краєчку царської чаші з вином тяжким й сийливим як измарагд та на радощах довго пила одну краплинку. Цар веселий і рад сказав її жартливо, здвигнувши влюбому почуттю свої рівні брови:

— Полонила ти моє серце, наймиліша!

Цариця Саба просіяла від зворушення і понад квітку з пчілкою простягнула до Соломона кінчики пальців, крашені цинобром. Він устиснув їх збентежено, та зараз порозумів усе.

Пчілка Шалуня стала свахою, та ще й якою значною!

Перша їзда.

(З матеріалів до читанок М. Матвійчука).

Петрусь і Гануся,
Ще досі ніколи
В світ не виїжджали,
Тепер їдуть в поле.

Тепер їдуть в поле,
В день погідний, в літі,
І з дива не сходять,
Як скрізь гарно в світі.

Ось тамки під стріху
Сховалася хата,
Край хати, старенька
Верба розсохата.

А там білі вівці
Брисько загаяє,
Іржить карий коник,
Гривою стрясає.

Женчики з серпами
Їдуть жати в поле,
Пастушок йде босий,
Стерня ноги коле.

Та він не зважає,
А жене корівку,
І весело грає
Собі на сопілку.

На ріці млиночок
Весело гуркоче,
А коваль у кузні
Дзенькає охоче.

В полі і в садочку
Пісонька лунає,
Сивий дід з торбами
В село шкандибає.

Їдуть діти в поле,
В день погідний, в літі,
І з дива не сходять,
Як скрізь гарно в світі.

Чому дерева не говорять?

(Естонська казка).

Давно давно се діялося. Чоловік не мав іще хати і крився по печерах. Та надокучило йому блукати ціле життя, тому задумав збудувати собі хату. Таку малу хатину, де й сухо було би, та й можна би розложити тепленький огоньок і загри́ти змерзле тіло. Загадав та й постановив виконати свою думку. Заткнув за пояс сокиру і пішов у ліс.

А дерева тоді не шуміли тихо - таємно, але уміли голосно говорити. Прийшов чоловік до ялиці. Рівна, висока, якраз добра на його хату. Розмахнувся сокирою і стук у пень. Зойкнула ялиця жалісливо і каже голосом тремтучим від болю:

— Добрий чоловіче! Не рубай мене! Хиба ж ти не бачиш, які густі сльози плывуть із мого тіла? Не буде тобі щаститися, як мене убеш.

Жаль стиснув серце чоловіка. Він відвернувся від ялиці і пішов далі в ліс шукати іншого дерева. Стрінув смереку. От, подумав собі, се гарне дерево, буде добре на мою хату. Тільки що розмахнувся сокирою, а смерека заговорила: Чоловіче, не рубай мене! Моє дерево дуже круте,

а на пні повно галуззя. Яка користь буде тобі з мене? — Прикро стало чоловікові. І знов відняв сокиру і пішов шукати за іншим деревом. На краю ліса стрів вільху. Хиба сю деревину зрубаю на свою хатку — подумав собі, та й ударив сокирою в пень вільхи. Гей, ти! — закликала вільха — не рани мене! Бачиш, яка червона кров пливе із мого серця?! Скровавиш усе моє тіло і свою сокиру.

Засумувався чоловік, заткнув сокиру за пояс та й іде. Аж тут, на краю ліса, стрічає старенького дідуся із довгою, сивою бородою. А се був Бог. І питає дідусь: Чого ж ти такий сумний, чоловіче? — Розказав чоловік про свою пригоду. А дідусь каже: Вертай до ліса і рубай, яке тобі подобається! Від нині відбираю деревам дар говорення і більше не будуть вони противитися волі чоловіка.

І сталося так. Від того часу дерева не говорять і не противляться волі чоловіка. Лиш листя їх легко ворухиться деколи і тоді ліс лагідно шумить. То дерева провадять тиху, таємну розмову.

М. Кокільський.

На чім і чим писали люди в старині?

Люди порозуміваються між собою мовою. Та воно не все вистарчало, або не все було можливе. Тому мусіли придумати спосіб, який уможливило б взаємини без огляду на час і віддалі. Сі взаємини уможливлено через винахід письма. Письмо зразу було образкове, а на протязі довгих століть перемінилося на звукове і по степенно удосконалювали його.

Коли люди навчилися писати, то разом старалися, щоби се письмом було як найпростіше, та щоби могло довго перетривати. Тому старалися о добрі, відповідні прибори до писання.

Ви, любі читачі „Світа Дитини“, що маєте самі до діла з теперішніми приборами до писання, певно цікаві довідатися: на чім і чим писали люди в давніх часах?

Не будемо згадувати тут про сі величаві пам'ятники письма, що їх володарі старинного Сходу веліли долотами рити на стінах святинь або королівських палат, на статуях і стовпах, на гробницях або стінах скель. Говоритимемо лише про прилади до звичайного письма.

В старині різні матеріали служили до писання. Се залежало від матеріалу, якого доставляли дані краї, або від вартости, яку прикладано до даного тексту письма.

Індійці писали на пальмових листках. Листки сі сушили і на них писали острокінчастим, залізним олівцем. Таких пальмових листків уживали найдавніші Єгиптяни. Вони ще потягали письмо оливою, щоби запустити його на чорно і так зробити більше читким. Сіямійці, Малайці й інші індійські племена ще тепер уживають пальмових листків до писання. Ділять їх на паски (менше більше широкі й довгі, як людська рука), проколюють їх по середині й записані листки насилують на шовкову нитку.

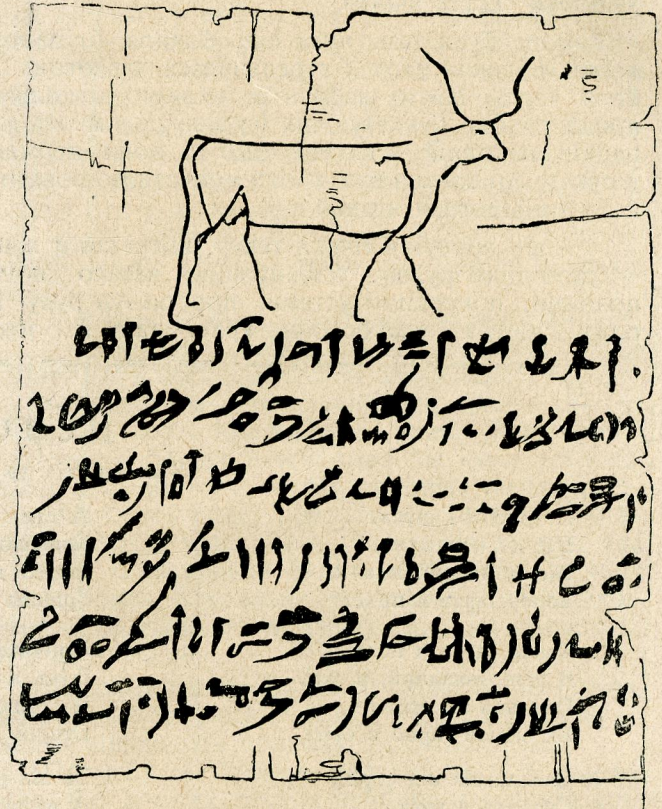
Єгипетський писар.

Старинні Римляни писали в початках на липовій корі. Відсіля пішла назва книжки — *liber* (с. зн. кора). Такої самої кори вживали пізніше також Калмуки в західній Азії. У них найдено цілі книги записані березової кори.

Жреці (поганські священники) старинних Германів уживали букового дерева. На ньому витинали свої руни (таємне письмо). Щоби дізнатися про волю богів, кидали поодинокі кусники букового дерева з вирізнаними буквами на землю й старалися відчитати волю богів із положення букв. Німецьке слово: *Buch* (бук (дерево) книжка) повстало отже подібно, як латинське: *liber*.

Букового дерева вживали зрештою і Греки і Римляни, але инакше. А саме робили плоскі, дерев'яні таблички. Сі таблички по обох боках мали береги трохи висші. Заглиблення в дощинках виповняли м'якою масою, на якій потім рили письмо (*γράφειν* — споріднене з: витинати,

карбувати; *scribere*: вирізувати, рити). Табличку потягали гіпсовою або восковою масою. Таких дерев'яних табличок, потягнених гіпсом, уживали до менше важних урядових оповіщень, при яких не розходилося о довготривалість ма-

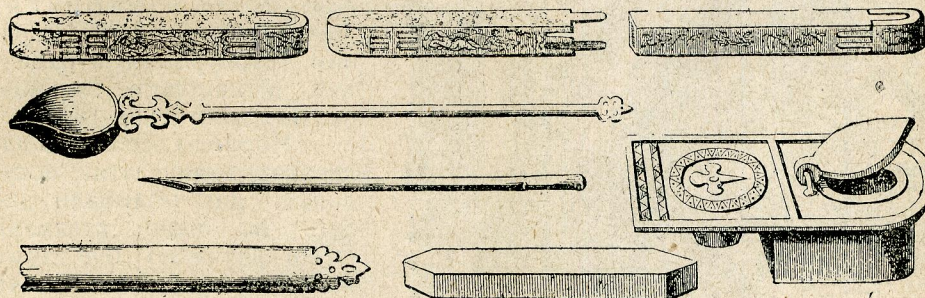
Кусень записаного папіруса.

теріалу. Так, приміром, потягали гіпсом сі дерев'яні таблиці, що їх виставляли на публичних місцях, а в яких оповіщували чорним письмом найновіші вісті. Так і в наших часах найновіші телеграми прибивається на рогах улиць. Зате важні оповістки, як закони й подібне, вирізувано в камені або криці, як пр. звісні закони „два-найцяти таблиць“. Для щоденного ужитку потягали дерев'яні таблиці воском, закрашеним на червоно або чорно. Сі таблиці служили для коротких листів, рахунків або квітів, як записні таблички, шкільні таблиці то що. Звичайно злучували дві або й більше таких таблиць шарнірами так, що записані боки можна було зложити разом. А що береги були дещо висші, то письмо не могло стертися. Щоби зміст скрити перед очима цікавих, звязували таблиці зверху ремнями або шнурками, перетягали через дірку, що була по середині таблиць, завязували в узол і потім запечатували. У деяких незвичайно важних випадках уживали, замість дерев'яних, металевих таблиць.

Посвідку вислуженої військової служби діставав римський жовнір вириту на двох спіжевих табличках. На сих табличках був також спис усеї належної йому заслуженини. Сі таблички складано разом таксамо, як восковані таблиці. Вони зва-

лися діпльомами (с. зн. подвійне або до купи зложене). Ся назва, як звісно, задержалася до тепер на означення свідоцтв і всякого рода урядових грамот. Олов'яні таблички служили переважно для запитів пророчні і проклять живучих людей. Мали вони отже більш релігійне значіння.

Глини вживали менше в західних краях, зате залюбки користувалися нею у східних краях. Під звалищами Вавилону й Нініви, усе ще находять

Прилади до писання в Єгиптян.

дуже багато таких глиняних табличок. Так приміром в Бритійському музею в Лондоні є 3.000 глиняних табличок із купецькими записками одної вавилонської фірми. Найдено їх у глиняних збанах, старанно опаковані. Ба, в старинній Зіппарі (на південний захід від Багдаду), видобуто з під звалищ величезної святині Сонця около 50 тисяч глиняних табличок, що становили цілу бібліотеку сеї святині.

Крім воскованих табличок, найбільше уживали паперу. Сей матеріал виробляли із біла папіруса. Папірус, се рослина, що росла в Єгипті над берегами Нілю. Рослина ся у споді груба, як людське рамя, а під самою верхньою корою має ніжне лико. Се власне лико перероблювали на папір. Лико краями на вузкі паски (на ширину долоні), клали їх тісно біля себе й поливали водою з Нілю. На них розстелювали прямокутно другу верству таких пасків і їх також скроплювали водою. Все те прасували, сушили на сонці й вигладжували кістяними вальцями або мотком.

Майже за весь час старинних віків, доставчав Єгипет сего паперу. Пізніше виробляли папір і в Римі. Римляни, завдяки своему практичному змислови, ще й уліпшили небагом виріб паперу, багато більше як Єгиптяни. В початках Цісарства було вже в Римі шість родів паперу, від звичайного пакункового аж до сорти, що перевищала найгарніший єгипетський папір, що до гладкості й білості. На сьому папері записувано все тільки одну сторону. Другу сторону в коштовніших книжках закрашували шафраном. Такого, по одній стороні записаного паперу, котрого зміст стався вже якнебудь безвартісним, уживали в школі. Діти, на незаписаній стороні, вчилися азбуки та вправлялися в писання.

Крім паперу, був ще в старині інший важний матеріал до писання. Він перевищив папір, щодо вартости. Був се: пергамін. Пергамін у примітивній формі знали вже у найдавнішій старині. А саме вживали пергамін у Персії. В початках II. століття, перед Різдом Христа, мав

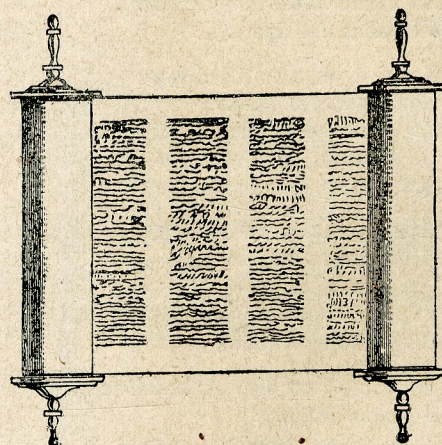
король Евмен II. із Пергаму (місто в Малій Азії) значно удосконалити сей матеріал до писання. Відси пішла відтак і його назва. З часом поширилася штука вироблювання пергаміну по всьому культурному світу. Уживали для виробу пергаміну шкір ягнят, овець, кіз і телят. Волосся й усю иншу нечистоту усували старанно, а потім шкіри старанно вигладжували пемзою (рід каменя). За часів Цісарства був пергамін у Римі ще дуже дорогий. Пізніше він поширився більше, але все таки

остав дорогим і люксовим артикулом. Тому нерідко приключалося, що з пергаменів змивали письмо, яке вже було непотрібне або менше вартісне, щоби на ньому написати щось нового. В новіших часах, при допомозі хемічних засобів, удалося на таких палімпсестах вибілити друге письмо і з під нього видобути первісний текст (зміст). Завдяки сьому винаходою, відкрито твори забутих віками класиків.

Якіж були прилади, що ними писали на згаданих матеріалах?

На металах і глині рили письмо острокінчастим рильцем. Також на воскованих таблицях писали при допомозі металевого або кістяного рильця. Таке рильце було на одному кінці остро закінчене для риття букв, на другому мало широку площину, щоби нею віск знова загладжувати і так написане знова усувати. Такими металевими рильцями, за старанням поганського префекта, замучено на смерть святого Кассіяна, учителя хлопців в Імолі.

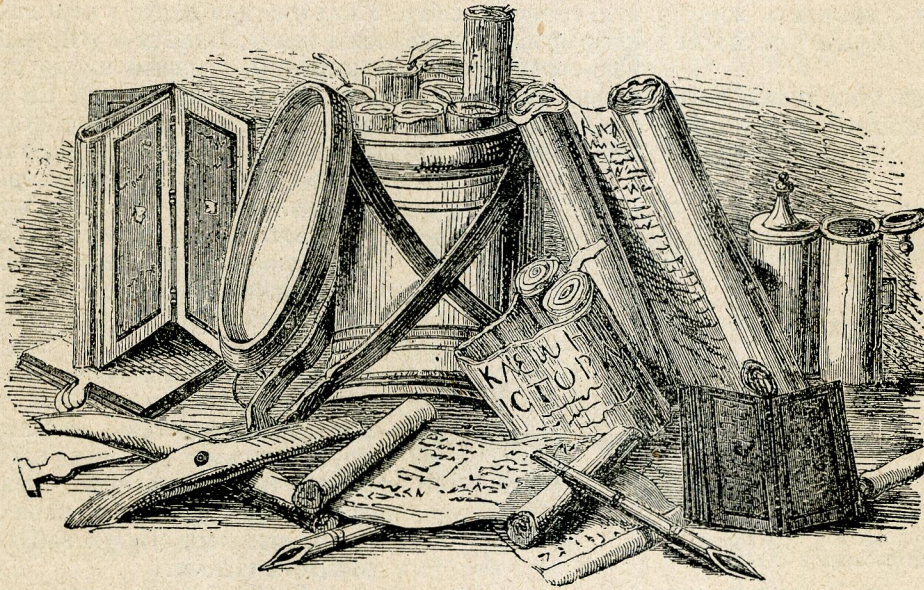
На папері й пергаміні писали звичайно тростиновим пером. Перо таке затинали на переді

Пергаминовий звій.

ножилом і розтинали, потім розтяту частину вигладжували пемзою. Отже ножики і пемза були таксамо конечні прилади для писаря, тимбільше, що пемзою вигладжували також папір і пергамін. Найліпших тростинових пер, як і паперу, довгий час доставчав Єгипет. Сі пера зовсім подобали на наші пера, лише що властиве перо і ручка складалися з одного кусника, як наші гусячі пера. Гусячих пер не знали в старині. Тростинові пера переховувало в округлих пушках, зовсім таких,

як перники наших школярів. Ліювали куснем олова, у формі сочевиці, заосмотреного рукояттю. Чорнило до писання робили з саджі й гуми.

Прилади до писання у Римлян.

Таке чорнило у вохкому стані можна було легко змивати. Для сеї ціли мав писар у руці губку,

щоби якесь хибно написане слово міг зараз змити.

І червонило було вже звісне. Робили се червонило з мінії (сурик), червені й цинобру. Червоним атраментом виписували заголовки розділів (глави), щоби ліпше впадали в очі. Також замітки побіч тексту писали червонилком. Сей звичай задержався і в наших церковних книжках; в них також т. зв. „рубрики“ друкується червоно. Багряним (пурпуровим) атраментом підписували пізнішче пануючі свої грамоти.

Чорнило держали в маленьких, вальцеватих посудинах, що подобали до сить на наші каламарі. Отвір звичайно був дуже малий, посудина висша як ширша. Були се вже навіть свого рода безпечні посудини. Вони замикалися двома накривками; горішня накривка оберталася. Коли обернено горішню накривку, то оба отвори сходилися зі собою або розходилися і так каламар був отворений, або замкнений.

Наш шлях.

До сонць, до зір веде наш шлях,
Крізь хмари, крізь простори;
Чужий нам ляк, гидкий нам жаж,
Бо в нас завзяття у руках
І Правда на прапорі.

Крізь бурі, зливи і пітьму
Прямуємо до Ранку;
До ясных цвітів, крізь зиму,
По Щастя, Правду, Свободу,
Без впину, без устанку.

Нас не злякають вороги,
Не спинять перешкоди —
Ще хвиля лютої борби —
І понад стоптані горби,
Зійде Зоря Свободи.

До сонць, до зір! Далекий шлях,
Далекая дорога.
Крізь гори, бори, по тернях,
Сильний мов лев, швидкий мов птах —
Там віра в щастя, в Бога.

Роман Завадович.

В саді.

Повій, повій вітрику по саді,
Зірви, зірви яблочко ти мені.
Та не зривай зелене, зелене,
Але зірви червене, червене.

Лис і блохи.

(Байка).

Гей, мої ви блохи!
Лишіть мене трохи!
Бійтесь Бога, серце майте
І старого не кусайте!

Так просився лис у бліх.
Але блохи мов на сміх
Гризли його і кусали,
На прохання не зважали.

А сидів лис над потоком.
Глянув в воду, — неглубоко,
От і купіль, погадав.
Почекайте мої блохи,
Научу я вас не трохи!
І вліз в воду, як гадав,
Тільки ніс з води сторчав.

Бідні блохи вилізали,
Місця сухого шукали,
Скоро лізли всі на ніс.
А лис тихо лиш сміявся,
Оком-боком приглядався
Й думав: возьме всіх вас біс!

Аж як всі вони зібрались
Та до купки постискались,
Лис язиком потягнув
І всі блохи проковтнув.

Микита Магир.

Зломана гордість.

Діялося се дуже давно в одній країні, що належала до котячого царства.

В тій котячій країні жила собі пара котів, що мали одного малого, дуже гарного котика-синка. Старі коти, родичі малого котика, були дуже багаті, нічого їм не бракувало і жили у великих достатках і роскошах. Тому не диво, що синок їх, гарний котик, жив безжурно коло своїх родичів мурликів і ніколи не зазнав, що то біда, голод або холод.

Як наш котик був ще маленьким, наїдався нераз до сита добірних страв, грівся любо на сонці, то муркотів, то спав, то вмивався своєю лапкою, щоби бути гарним.

Так минали дні за днями, літа за літами. В котячій царстві все йшло в порядку, по незмінним законам природи. Коти родилися, жили і вмирали. Не було тоді ще власті, ніхто не платив податків, не було війська, не було воєн, тому проживали спокійно та мирно старі коти, а коло них виростав та краснів з кожним днем наш герой, малий котик.

З добром не навкучиться. І не стямився наш котик, як виріс він на гарного кота-молодця.

Старі коти постарілися вже і не могли робити, як давніше. Їх члени тіла були вже не такі гнучкі, як передше, тому і не могли вони вже працювати для себе і для свого котика-синка.

Порадилися між собою старі коти і рада в раду, постановили оженити свого синка-кота, щоби було кому їх на старість доглянути.

Молодому котикови сказали його родичі:

— Вже прийшла тобі пора оглянутися за товаришкою життя, бо бачиш, ми вже знемагаємо, то хто ж нашу старість догляне, хто нас на старі літа пошанує? Але не хочемо тобі, любий синку, накидати своєї волі, бо ти вже маєш свої літа, тому шукай собі жінки сам, а ми радо поблаговисловимо невістку, люблю твому серцю.

Так було би, як би наш котик був такий, як і другі його товариші, яких було немало в котячій країні. Але бо наш котик був не тільки багатий з дому, але і на диво гарний вдався молодець, тому згордів він. Не приставав з ніким зі своїх товаришів, не виходив ніколи на вулицю до спільної забави, бо помітував котячим товариством. І хоч до сего часу нікому ще нічого не говорив, то з тої гордості зродилася в нього думка покинути котячий рід, оженитися в далекій, чужій стороні і не з кіткою, бо гордив котячим родом.

І тепер власне, коли родичі післали його шукати собі жінки, постановив наш котик здійснити свої пляни.

Не говорячи нічого своїм родичам о своїх цілях, одного гарного ранку вмився наш котик, поповів добре та взяв ще дещо про запас на дорогу і вибрався в подорож, шукати собі подруги.

Іде котик дорогою і думає, куди йому найперше поступити? А що не був поміркованим у своїй гордості, тому постановив вдатися на сватбю до ясного сонця.

Приходить котик до ясного сонця. Ясне сонце вже світило на небі високо, ogrівало землю та підтримувало своїм теплом життя усім животинам і зелах землі.

Прийшов котик до ясного сонця і каже йому:

— Ясне сонце! Я прийшов тебе сватати і хочу взяти собі тебе за жінку, бо в моїм котячій роді нема мені рівні, бо я є найкрасший в своїм роді, а якщо ще оженюся з тобою, як найсильнішим, тоді не буде на світі красшої пари від нас.

І відповіло йому ясне сонце:

— Я не відмавляю тобі твоєї краси, але я не можу вийти за тебе, бо я тобі не рівня, бо є ще чорна хмара сильніша від мене, бо вона, як схоже то і мене закриє. Раджу тобі вдатися до чорної хмари, получитися з нею і буде з вас гарна пара.

Приходить котик до чорної хмари, що хотіла ясне сонце закривати.

— Я хочу з тобою оженитися, бо ти найсильніша на світі і як захочеш, то й ясне сонце закриєш і наведеш на світ темноту.

Відповіла котикови чорна хмара:

— Се правда, що я можу і ясне сонце закрити, але є ще буйний вітер сильніший над мене, бо він і чорну хмару прогонить. Вдайся до буйного вітру, бо він рівня твоїй красі.

Засумувався гарний котик своїми невдачами, але постановив допняти свого. Тому пішов до буйного вітра, що чорну хмару прогонить.

Каже гарний котик буйному вітрови:

— Буйний вітре! Ти найсильніший на світі, а я є найкрасший, тому получімся і буде з нас гарна пара.

— Жалую дуже, гарний котику. Ти не попав на вірну дорогу. А як хочеш, то я тебе справлю до твердого муру, що навіть мене, буйного вітра, спиняє. Вдайся до нього.

І пішов гарний котик до твердого муру.

— Я хочу з тобою получитися, твердий муре. Ти найсильніший, бо ти і буйний вітер спиняєш!

— Не перечу, гарний котику! Та все я таки не найсильніший на світі, бо є ще мала миш, сильніша над мене, бо вона і мене перегризає своїми острыми зубками. Вдайся до неї.

Зажурився гарний котик, але що ж мав робити? І пішов він до малої мишки. Мала миш не перестрашилася гарного котика, прийняла його чемно і достойно, і запитала, чим може служити?

— Я хочу оженитися з тобою, бо ти найсильніша на світі, бо ти і твердий мур перегризаєш своїми острыми зубками.

Зачудувалася мала миш, бо думала собі, яка дружба може бути межи мишею а котом?

І сказала мала миш:

— Я тобі нерівна, бо я мала миш, а ти гарний котик. Я можу і мур перегризти своїми острыми зубками, але є ще кітка сильніша від мене, бо вона може мене зїсти і роздерти своїми лапками. Піди до неї і оженися з нею, бо вона тобі якраз рівня.

Вийшов гарний котик від малої миши, відійшов кілька кроків, сів на камінь проти сонця, щоби відпочати і подумати, що йому тепер діяти?

І переконався гарний котик, що мусить вернути до свого роду, бо нігде не хотіли його приймати. Від тої пригоди наш гарний котик не був ніколи гордим, а був чемним і ввічливим супроти всіх. Він найшов собі подругу в своїм роді і був з нею щасливий до кінця життя.

І. В. Лигорський.

Олесь Бабій.

Пригоди Богданчика-Пустунчика.

(З образками Я. Манастирського).

Часть I.

У господині Василюхи
Рух сьогодні превеликий,
Гамір в хаті день цілий:
В хату гість новий з'явився,
Богданко малий вродився,
Син здоровий і кріпкий.

І від першої хвилини
Не лиш радість із дитини,
Але й клопіт, що аж гей;
Хлопець сей якийсь рухливий,
Неспокійний і крикливий,
Не подібний до дітей.

Тільки його мати вкриє
І пеленочку загіріє,
У колисці обіве,
А хлопчисько фиц ногами,
Мах сюди, туди руками,
Скине з себе все, що є.

В хаті зимно, що й казати,
Богданка жаліє мати
Накриває сина знов;
А синок — жива дитина,
Тож мине лише хвилина,
Пеленки знов поскидає.

Прийде ніч — він спать не хоче,
Щось бурмоче, щось муркоче,
Мамі спати вже ніяк.
І сумує добра мати:
Що з тим лобуром ділати,
Що се з нього за пустяк?

Рано мати тільки встане
І говорить: — Ну Богдане,
Час напитись молочка! —
А Богдусь вже за горнятко
Вхопив скоро, жваво, гладко,
Обпеклась його рука.

Так вам кажу, добрі діти,
Сей пустій не вмів сидіти
Ні хвилиночки тихцем;
Та що правда ріс скоренько,
Виглядав все здоровенько
З повним, радісним лицем.

А як рік йому минуло,
То таке се хлопа було,
Хоч сідай лиш та малюй:
Товсті ноги, й рученята
А чорненькі оченята —
Лиш любуй ся, та цілуй.

Сяде сам собі в колиску,
Сам тримає кріпко миску,
Їсть кулешу аж тріщить;
Як кулеші лиш не стане,
Миску він на землю гріє:
„Мамо! Сце!“ — так верещить.

І хоч часом за ті крики,
Мав він клопоти великі
Й „пляцка“ він дістає нераз;
І боліло тіло голе —
Він не каювся ніколи,
Верещав все кожний час.

Ну, а мати працьовита,
Цілий тиждень і у свята
Все працює, тут, то там.
— „Ще Богдан ходить не вмів,
Най в колисці ноги гріє
І сидить у хаті сам“. —

Для діточих театрів

вийшла вже комедійка у 3 діях зі співами п. з.

„БУНТ ЛЯЛЬОК“

Ціна 150 Мк.

Замовлення слати до контори „СВІТА ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморовича, ч. 3.

Так його лишала в хаті,
На лани свої багаті
Идучи сіяти, чи жать;
А у хаті сумно, темно,
Богдусеви неприємно,
Аж його ніжки дрожать.

Він вже вмів сам вставати,
Тож чому не спробувати
Вилізти з колиски раз?
Тож тихенько і помалу
Хлопчєня з колиски встало
І сміється все весь час.

Скинув вже Богдан пеленку,
Виняв ноги помаленьку,
Оглядається мов шур;
Аж нараз колиска тихо
Ізхилилася на лихо,
А Богдан на землю — шур!

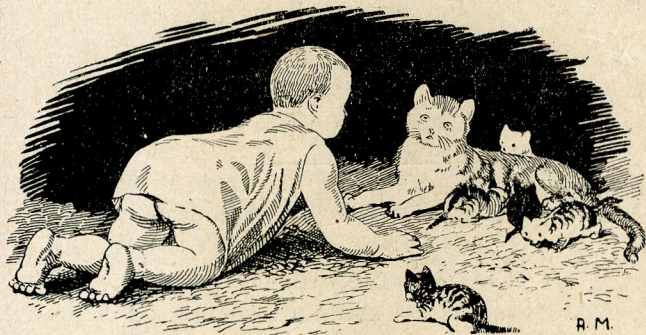
Гепнув так наш Богдан сміло,
Що аж в хаті загуділо —
Заболіла голова,
А за хвилю нишком тишком
Опинився вже під ліжком,
Де сиділи коти два.

Оба коти налякались
Та під лавку поховались,
А Богдан у крик тоді.
Ну — на хату всю велику
Не почув ніхто тут крику,
Не поміг йому в біді.

Та Богдан наш, зух хлопчина,
Як відтерпла голова,
Як утих вже біль в плечах,

Він нараз замовк так чемно
І було йому приємно,
Що він вже не в пеленках.

Глянув він так сюди туди,
Аж тут радість, добрі люди,
Сидить кітка у куті;
А із нею котенята,
Так багато — повна хата,
Такі гарні і товсті!

Тут Богдан забувши болі,
До котят поліз поволі,
І котя за ногу — хап!
А воно у крик, у зойки,
Аж тут скочив кіт із койки,
І Богданка в руку — драп!

Богдусеви вже не мило,
Заревів він як бурмило
І кота — по голові!
Тут зачалась ціла „война“
І криклива, непристойна,
Що тревала хвили дві.

Та на щастя, чи на лихо,
Двері скрипнули тут тихо —
В хату мати увійшла.
Виж самі повинні знати,
Як злякалась бідна мати,
Сина на землі найшла.

Плеснула вона руками:
— Сину мій! Ти між котами,
Щож ти робиш на землі?
А Богдан уже сміється
І ловити знов береться
Чорні котики малі.

Взяла мама сина в руки,
Дала „кляпса“ для науки
І поклала в пеленки;
А щоб він не міг втікати,
Мусіла його звязати,
Щоб не рушив і руки.

І лежить Богданчик бідний,
Немов вязень той послідний,
З нього піт пливе, як туш;
І хоч фиркає ногами
І пручається руками,
Не допоможе, ані руш.

Кінець I части.

Вже вийшла з друку гарна кни-
жечка, яку для „Світика“ напи-
сав ОСИП МАКОВЕЙ, п. з.

„ПРИГОДИ ГОРОБЧИКА“ з 8 образками А. Манастир-
ського. Ціна 1 прим. 160 Мк.
Жадайте всюди!

Інтересні питання із царини чисел.

1. Чи чули Ви коли про птицю, що має назву: фенікс? В старині вірили в такого птаха, що рік-річно спалювався, гинув — і потім знов з попелу відроджувався. В числах, називаємо феніксами такі числа, котрі заховують той сам порядок цифр, хочби через яке число їх помножити. По множим отже прим. число:

$$52631578947368421$$

через числа 2, 3, 5. Дістанемо отже висліди:

$$\begin{array}{r} 52631578947368421 \times 2 = \\ = 1052631589476842 \end{array}$$

бачимо, що коли число 10 пересунемо за 2 — то дістанемо число, від якого ми вийшли.

$$\begin{array}{r} 52631578947368421 \times 3 = \\ = 157895736842105263 \end{array}$$

І тут як читатимемо вислідне число від чертки |, дістанемо той сам порядок цифр, що в основнім числі.

Так само:
$$\begin{array}{r} 52631578947368421 \times 5 \\ 263157894736842105 \end{array}$$

і тут, як читати-мемо вислідне число від чертки |, а відтак від початку, отже 52631..., то дістанемо порядок цифр у феніксі. — Спробуйте помножити се число через 4, 6, 7, 15!

2. Таких цікавих примірів знаємо в царині чисел дуже багато. При добутках:

$$\begin{array}{l} 6 \times 21 = 126 \\ 3 \times 51 = 153 \\ 8 \times 86 = 688 \end{array}$$

являються. вислідні числа о противнім порядку цифр, як задача. В задачі є порядок цифр: 6, 2, 1; у висліді: 1, 2, 6. Зазначую, що то є одні нокі можливі случаи того рода.

3. Подібно в добутках:

$$\begin{array}{l} 213 \times 936 = 312 \times 639 \\ 223 \times 966 = 322 \times 669 \\ 963 \times 246 = 369 \times 642 \end{array}$$

бачимо, що один добуток рівнається добуткови двох інших чисел о відверненім порядку чисел: (2, 1, 3, — 9, 3, 6,) і (3, 1, 2 — 6, 3, 9).

В таких відносинах між числами нема нічого дивного, всі они дадуться легко пояснити при помочі рівнянь і середньошкільної арифметики. Ті відношення є що найбільше цікаві. У царині чисел, ніколи нема чогось дивного або неприродного: усе тут діється після неоспоримих законів. Що случайно: $6 \times 21 = 126$, то се є цікавим явищем, але дивного у тому нема нічого, так, як нічого дивного нема у тім, що $2 \times 11 = 22$.

4. На кінець одна мала задача: Представмо собі чоловіка, що йде довкола землі. Земля є округла, і кожний зрозуміє, що голова того чоловіка зробить довшу дорогу, як його ноги, так як обвід мого ковнірика є довший від обводу моєї шиї. Заходить питання: Обвід землі (на рівнику) має 40 мільонів метрів; даний чоловік нехай буде високий на два метри — о скільки його голова зробить довшу дорогу від його ніг?

Доки будете читати дальше, надумайтеся! Певне багато з Вас скаже, що дорога голови буде о много тисячів метрів довша. Ано, порахуймо! Обвід кола обчислюється при помочі формулки: Обвід = $6'28 \times$ луч кола. Луч землі виносить округло 6.400 *km* або 6.400.000 *m* Дорога ніг буде отже:

$$6400000 \times 6'28 = 40192000 \text{ m}$$

Дорога голови буде (луч кола = 6400002 *m*)

$$6400002 \times 6'28 = 40192012'56 \text{ m}$$

Ріжниця обох доріг є отже:

$$\text{дорога голови: } 40192012'56 \text{ m}$$

$$\begin{array}{r} \text{дорога ніг: } 40192000'00 \text{ „} \\ = 12'56 \text{ m. } \end{array}$$

дорога голови є отже заледви трохи більше, як о 12 метрів довша від дороги ніг!

Ю. Я—ч.

Дзвони.

Десь дзвонять дзвони... голос йде
Долинами-ярами,
Сумний, немов болючий стон,
Плачливий до безтями.

Імами сивими несесь,
Гадюкою совгаєсь,
Мов дим під хмарою плыве,
То в хмару заховаєсь.

Ще раз... ще два... — не чути вже —
Мріє далечинь сина;
Замовкли дзвони... лиш звук йде
І плаче, мов дитина.

Завадович Роман.

М. Підгірянна.

Ріка Уж і Турія.*)

Казала річка Турія
Тай до бистрого Уга,
Тай до бистрого Уга:
Гей, братчику мій Угу,
Велика моя туга,
Велика моя туга!

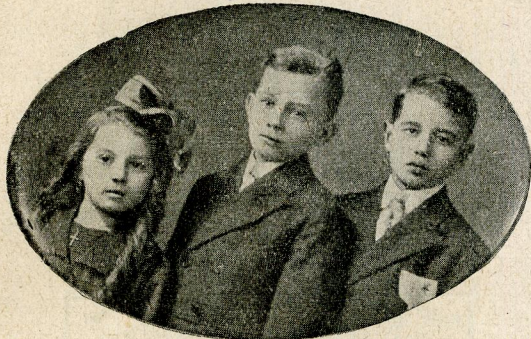
Та поможи ми брате
Тугу мою понести,
В далекий світ віднести.
Будемо разом, брате,
До сестри Тиси плисти,
До сестри Тиси плисти!

З Тисою до Дунаю,
З Тисою до Дунаю,
Ще плисти я гадаю.
З Дунаю в Чорне море,
З Дунаю в Чорне море, —
Там лишу своє горе...

1921. с. Зарічів над Угом.

*) Ріка Уж, або, як декуди називають Уг, з притокою Турією і Турцею, випливає коло Ужока, на Підкарп. Русі, а через Тису і Дунай, вливається до Чорного Моря.

Наші Чутачі.

Оля, Владзьо й Івась Яворські з Чикаго.

(Се наші найревнійші передплатники і прихильники за Оксаною. Вони саме тепер, на вість, що коло „Світика“ велика біда — занялися збіркою жертв на пресовий фонд газетки, поміж усіма українськими діточками в Чикаго і через се причинилися у великій мірі до піддержання нашого видавництва. Всі українські діти в Америці повинні піти за їх приміром).

Дурний медвідь.

Раз на весні орав селянин своє поле. Коли тут вибігає з ліса медвідь, бурчить, шкірить зуби й каже: — Господарю, попросайся зі світом, бо я тебе з'їм і твого коня також з'їм! — Змилюється, медведю, проситься господар, — маю жінку й малі діти. Як я їм поле не зорю, будуть без хліба. — Добре, каже медвідь, — доори, я зачекаю. Пішов на бік, ляг собі під віз тай лежить. Селянин орав і неорав, дивився на медведя і сльози йому текли з очей.

Тут біжить полем лисиця і звідуює: — Чого плачеш, господарю? Той каже: — Як не маю плакати, коли там під возом медвідь на мене чекає. — Лисичка махнула пушистим хвостом і шепнула йому: — Що мені даш? Я тебе освободжу від медведя! — Ах, лисице, лисичко, дві пари курят даю тобі, як се зробиш!

Хитра лисичка побігла і почала в лісі свистати тай гавкати, як пси. Медвідь злякався тай каже: Газдо, що там у лісі гуде? — А лисичка вже знов була коло селянина і шепотіла йому: Скажи, що то ловці.

Як лиш почув медвідь про ловців, злякався ще більше і просив: Положи мене скоро на віз. Як спитаються, що є на возі, скажеш, що пень. — Селянин так зробив.

Тут лисиця підійшла до воза і грубим голосом звідуює: Газдо, що маєте на возі? — Та пеньок, паночку. — Як се пеньок, то привяжи його! Медвідь зі страху примкнув очі і шепоче: — Скоро мене привяжи. Селянин підійняв ланцюх й кріпко звязав медведя.

А лисичка знову каже: Що маєте, пане господарю, на возі? — Пеньок, паночку, пеньок, видите, що привязаний — каже селянин і сміється під вусом. — Коли ж то пеньок, то чом в нім не стирчить сокира? — Медвідь знову шепче: Та затни сокиру, але полегоньки! Тоді селянин узяв сокиру, розмахався з усеї сили й гуп! — тай медведя забив!

А лисиці дав потім три пари курят за те, що допомгла йому позбутися медведя. Богданко.

Лев Н. Толстой.

Лев і песик.

В Лондоні показували колись дикі звірята, за яких оглядання казали платити або грішми, або також приймали псів і котів, якими кормили сі дикі звірята.

Якийсь чоловік мав охоту оглянути незнані звірята. Зловив на вулиці песика і заніс його до звіринця. Впустили його до середини. Песика кинули зараз до клітки львови на снідання.

Песик стояв переляканий, тиснувся в кути клітки.

Лев підійшов до нього, обнюхав його.

Песик положився на взнак, підніс лапки до гори й почав моргати очима.

Лев доторкнувся до його лапою і перевернув його.

Песик зірвався і станув перед львом на двох лапках.

Лев поглянув на песика, покрутив головою в право, в ліво, але песика не торкнув.

Коли властитель звіринця приніс для льва кусень мяса, сей відгриз гарний кусник і підсунув його песикови.

Вечером, коли лев положився спати, песик положився біля нього, й опер голову на його лапі.

Від сеї хвилі песик із львом жив у одній клітці. Лев ділився з песиком поживою, що її діставав, спав із ним разом, а часто і бавився з ним. Ніколи не кривдив його.

Раз зайшов до звіринця якийсь пан. Оглядаючи клітку льва, пізнав у ній свого песика. Звернувся до властителя звіринця з просьбою, щоби вернув йому його власність. Почали кликати песика, щоби вийшов з клітки. В сю мить лев наїв живу гриву і почав страшно ревіти.

Прожили так у одній клітці лев і песик цілий рік.

По рокови песик захорів і здох. Лев перестав їсти, раз у раз обнюхував песика, лизав його і гласкав лапою.

Коли в кінці пізнав, що песик не жиє, зірвався, наїв живу гриву, почав бити боками об стіни клітки і гризти завзято залізні дрючки клітки.

Весь день кидався так по клітці, ревів проймаючи, потім поклався біля неживого песика.

Властитель звіринця хотів забрати песика, але лев не пускав нікого до клітки.

Впустили до клітки живого песика, думали, що лев забуде свій жаль. Та лев в одну хвилину розшарпав його на кусники. Опісля обіймав неживого песика лапами і так лежав пять днів.

Шестого дня лев здох.

З російського переклав М. Лотоцький.

Бабусі на іменини.

Бабусю серденько!
Подайте личенько,
Най поцілую!
А жийте весело,
Здорово, щасливо,
Не забудьте внучку маленьку!

Розв'язки загадок

з 12 числа „Світа Дитини“.

Шаховий коник в орнаменті:

„Гей, та зажурились Стрільці Січові,
Як Збруч річку проходили,
Хоч стільки народу
Впало за Свободу,
Вдержатись не було сили“.

Січова пісня Романа Купчинського, У. С. С.

Загадка з доповненнями:

Гей хлопче книжку у руки,
Бо нас здавлять вороги;
Тож вчися, вчися завзято,
А прийде день Свободи!

Загадка: Ручка з пером.

Магічний квадрат:

м	у	х	а
у	д	а	р
х	а	т	а
а	р	а	б

Шарада: а) Чернівці; б) червінці.

Арифметична ломоголовка: Учень має 16 літ.

Загадочна візитівка: Український патриот.

Влучні розв'язки надіслали: Д. Налуковий, О. Солтисівна, Т. й Р. Антоновичі, Н. й Н. Олексюки, Н. Думін, О. Ключниківна, Ст. Лукань, О. Стефанович, М. Попович, Г. Стефанишин, О. й Потерейківні, М. Пеленський, І. Кравецівна, М. й М. Прокопівні і М. Білінська.

Вислід льосовання премій:

Книжечку — „За скляною стіною“ виграли:

1. Маруся Білінська в Карлові. 2. Оксана Стефанович у Войнилові. 3. Дозьо Налуковий в Курівцях.

Лист читачів „Світа Дитини“ до українських дітей в Америці.

Дорогі Сестрички і Любі Братчики наші!

Так називаємо Вас, бо кожда Українка і кождий Українець, де вониб не жили, всюди собі рідні. Всі вони для себе браття і сестри. А лучить їх в одну Родину велика любов до спільної Неньки-України, до мови рідної, до всего, що українське. Докази сеї великої братньої спільности дають Ваші кохані родичі! Вони, хоч відділені від Рідного Краю безмежними водами Океану, не забувають про рідну Україну. Вони спішать її із помічю то грішми, які посилають: чи то на голодних, чи на „Рідну Школу“, чи на інші цілі. Крім сього вони на мітингах своїх і всюди голосять про наші кривди, домагаються справедливости для нас. У тій роботі не мають вони часу пам'ятати про одно — що в Старому Краю живе тисячі, сотки тисяч український дітей, які не мають сеї поживи, що конечна для них, щоби вони могли колись стати борцями за Волю свого Народу. Духової поживи! Багато із сих дітей потратило батьків — які погинули в боях за Волю. А інші, хотая мають родичів, але вони такі бідні, що не мають спромоги придбання духової поживи для своїх діточок.

Є в нас у Старім Краю люди, що зрозуміли конечність придбання духового корму для нас дітей. Мимо важких обставин узялися вони видавати діточий журнал, а при

ньому й діточу бібліотеку. Журнал сей — се „Світ Дитини“, що виходить у Львові. Ми діти, дуже сподобали собі сей журнал і полюбили його. З нього вчимося: хто ми є, які ми повинні бути, як поводитися, щоби стати добрими Українцями й Українками, а попри се й позиточними людьми. У важких хвилях, а доля тепер не щадить таких хвиль, навіть нам дітям, — знаходимо там і розраду та заохоту до поборювання всяких перешкод. Гарний сей наш „Світик“, а бувби ще гарніший, наколиб люди, що його видають, мали на сю ціль потрібні гроші. Але щож! Наш цілий край знищений і тепер мало є таких батьків, що можуть для своїх дітей заплатити передплату на „Світ Дитини“.

Ми заходили до редакції й питали, кілька має „Світ Дитини“ передплатників? І довідалися сумної правди. — Немає навіть тисячки передплатників! А тут треба не тисячі, а бодай десять тисяч передплатників, щоби журнал міг розвиватися, щоби ставав щораз красшим. Та в наших часах, важких, невідрадних — годі про таке й мріяти. Так сказали нам у редакції.

Тому наш гурток читачів рішив звернутися до Вас, Сестрички й Братчики в Америці й Канаді! Поможіть нашому „Світикови“. А допомогти йому прийдеся Вам дуже легенько, Вам треба буде тільки подбати про се, щоби кожда українська дитина в Америці стала передплатником „Світа Дитини“. А се для Вас так легко зробити. Кожда дитина нехай пришле одного, одніського доляра, тай буде цілий рік діставати свій журналик, свій діточий часопис із гарними оповіданнями, казками, віршиками та множеством гарних образків. Попросіть також своїх родичів, нехай вони „зателефонують“ до св. Миколая та до Ваших Ангелів-Хоронителів — щоби Вам, на святочні дарунки в тім році принесли всі книжечки, що їх видав „Світик“, а яких спис маєте поданий у попередньому числі сеї газетки.

Можете ще й так допомогти, що будете між собою й між старшими збирати що місяця, хочби найдрібніші датки, по кілька й кількадесять центів від кожного, а потім разом пішдете їх на пресовий фонд „Світа Дитини“. А як се робиться то ми вам скажемо! Дівчинка чи хлопчик, бере аркуш паперу тай іде поміж гостей дома, або на яких зборах і каже: „Просимо о датки на пресовий фонд „Світа Дитини“ і як хто що дасть, зараз се вписує на папері і сей папір разом із грішми відішле до редакції „Світа Дитини“. Можете також просити Ваших родичів і кривняків, щоби післали передплату на „Світ Дитини“, для якоїсь сирітки в Старім Краю, або для свояків, які не мають грошей на передплату.

Ось із такою просьбою звертаємося до Вас, Сестрички й Братчики наші. Ми певні, що Ви не відмовите нашій просьбі й покажете, що вміють зробити українські діти з Америки.

Засилаємо Вам щирий привіт і поздоровлення з нашої бідної Країни, з України дорогої. — Здорові були!

(Тут слідує 500 підписів).

Дописка: Гроші на передплату або зібрані жертви на пресовий фонд, присилайте у листах „Registered“ на таку адресу:

„Swit Dytny“
East Galicia — Lemberg.
3 Zimorovich Street.

Від Адміністрації.

Повідомляємо усіх передплатників, що за кождоразову зміну адреси платиться 1.000 Мк. і як довго ся квота не буде заплачена, так довго буде йшла газетка на „стару адресу“. Через часті зміни адрес, має адміністрація дуже багато клопотів і рекламацій. Просимо також при всяких посилках грошових подавати на чеках або переказах: порядкове число передплатника, яке є подане на кождій адресі, у долині з правої сторони.

Листи від читачів.

Збараж, 26 липня 1922.

Мій любий Світику!

Дуже мені жаль стало Тебе, коли я прочитав у 13—14 числі, що прийдеться Тобі „піти до Бозі“, якщо не схаменяться всі Твої дотеперішні „неплатники“. Мені, а може і всім тим, що Тебе кохають, булоби сумно глядіти на Твою „смерть“, тай не могли прийти Тобі з помічу. Я не можу вийти з дива: чому так мало родичів передплачує Тебе для своїх діточок. Від хвили, як я навчився читати, то від тоді з Тобою, мій одинокий приятелю, ніколи нерозстаюся. Кожде Твоє спізнання у приході до мене, наводить на мене жаж і дрожання серця, що може Ти вже не прийдеш. Ти став для мене від першої хвили нашого пізнання — моїм справдішним Світом. Тобою я живу, Тобою розвеселяю себе у днях смутку або журби, Тебе читаю, мов книгу святу, у найповажніших хвилях мого теперішнього життя. З Твоїх карт учусь найгарніших річей на роковини наших великих Геніїв, Пророків нашої Будучности.

І Ти мавби упасти, мавби перестати виходити тай полишити нас серед тьми? Ні! Се не станеться! Я вірю свято, що українські діти не допустять до сього.

Здоровлю Тебе щиро мій дорогий „Світику“.

Роман Ракоций.

Cher Monsieur le rédacteur!

Je vous remercie bien pour les 2 livres, que vous m'avez envoyé pour apprendre l'Ukrainien. Mon papa, me donne des leçons, chaque jours, est j'espère pouvoir bientôt vous écrire en ukrainien. Nous avons reçu également les 8 petits livres et mon papa m'a traduit une jolie histoire sur le garçon de l'étoile.

J'aime beaucoup écouter les contes et surtout les mythes de l'Ukraine. C'est dommage qu'il n'y a pas des contes ukrainiens en français pour que je peux les lire à mes camarades.

Je suis en 2 deuxième années de l'école primaire, — j'aurais 9 ans le 2 mars 1922, et je suis né à Paris. Mais je suis un petit patriote ukrainien, de tout mon coeur, et je vous envoie ma photographie avec mes meilleures vœux pour Noël et Nouvelan.

Je vous envoie mes meilleures salutations distinguées à vous et à tous les lecteurs de votre journal.

Genève — Suisse, 1922.

Василько Бачицький.

Лист зі Снятина.

Любий Світику!

Я Тобі хочу також написати щось цікаве. У нас у Снятині, діти приватної української гімназії, давали в неділю 21. мая представлення. І я була на представленню з татком та мамцею й хочу Тобі Світику написати, як воно відбулося. Грала „Іменини Влодка“ та „Коника Стрибунця“. В „Іменинах Влодка“ найкраще грав Ромко Левицький Влодка, а Іринка Левицька його сестру. Чеховський Івась грав Славка, Влодкового приятеля, а Сяся Сілецька, Славкову сестру. Подобався також малий Миросьо, якого грав маленький Івась із „Захоронки“. Добре грала стару наймичку Вікторія Ляшкевич. Маму, грала Софійка Печенюк, а батька мав грати Кудилюк Тодір із III кл., та не грав, бо поїхав до дому на весілля й мав приїхати й не приїхав. В останній хвилі грав хто инший. В „Коникі Стрибунця“ найкраще грала Одарка Букачевська „Русалку водну“. Мурашку, грала Маруся Ткачук; Бжолу, Маруся Столярська;

Муху, Іринка Левицька, а Коника Стрибунця, Володко Гуцуляк. Всі грали дуже добре, тільки Коник говорив трохи за скоро. Представлення одно й друге всім дуже подобалося. Та публіки не було тільки, кілько повинно було бути. По тому багато жалувало, що не були — та за пізно.

Бувай здоров, „Світику“.

Олюся.

Звіти з театральних вистав.

Дня 20. серпня с. р. відіграв в селі Кривенькім, пов. Гусятин, діточий аматорський гурток два сценічні образки: „Без старших“ і „Дядько Тарас“. (А чому не виставляли сих річей, які видав „Світик“? примітка складача).

Пополудни виставлено сі штучки, за малою оплатою, виключно для дітвори, яка мала в своїх руках: продажу і контролю білетів, розміщування малих гостей і удержання порядку на салі.

Вечером, повторено сі штучки для громадян села. Обі штучки відіграно бездоганно. Гучні й довгі оплески нагородили гру малих аматорів. Дохід, 20.000 Мп., призначено на будову місцевої читальні. Виставу підготував студент університету, п. Роман Брикович. З. Федьків.

„Аматорський Діточий Кружок“ ім. І. Н. Левицького в Лючі, коло Печеніжина.

На фєріях 1921. р. зорганізувався в Лючі к. Печеніжина „Амат. Діт. Кружок“. Головою сего кружка вибрано *Геника Юліяна*. За його старанням виставив сей Кружок кілька сценічних картин. Дня 6/VIII. 1922. відіграв Кружок: „Збиточники“, жарт з життя дітей, в одній дії М. Єремєєва і „Без старших“, ком. у 2-ох діях М. Єремєєва. (Чому не виставлено „Червоної Шапочки“ або „Коника Стрибунця“? — прим. складача). Наші найменші побудували в шкільній салі маленьку, але гарну сцену. Шкільна саля була переповнена школярами і старшою молодю. Були також і родичі дітей. З браку місця заглядали деякі з синій через вікна. Вступ був безплатний. Вистава почалася о 4. год. по полудни. Малі аматори відіграли добре свої ролі. Адольфовича грав Геник Ярослав. Вистава зробила корисне вражіння в селі.

У нас поки що дуже рідко трапляються по селах діточі театральні Кружки, які займали би ся сценічними виставами, а се дуже гарна й корисна праця. Малі школярі пізнають штуку і можуть много через се навчитися. При добрій волі й охоті, можнаби зорганізувати такий „Амат. Діт. Кр.“ при кожній школі у кожному селі. Треба тут опіки місцевого учителя. Та на жаль, не всюди маємо своїх учителів-Українців. Де нема учителя-Українця, там повинен зайнятися сею справою старший гімназист або академик. Тільки дрібка охоти й енергії, а справа піде гладко! Про добір репертуару для діточих вистав подбає „Світ Дитини“.

Ів. Михайленко.

Переписка Редакції.

Володимир і Ярослав Возні у Кацвіні (Орава): Лиха доля і жорстока судьба кинула Ваших родичів і Вас з ними, із подільських просторів, у чужу для Вас верховину Спішу. Хоч учитесь тільки по польськи і по словацьки, то одначе поза школою і дома не уживайте иншої мови — як тільки своєї матірної — української. А „Світик“ нехай Вам буде перший по книжці від науки. Ви мусите вернути колись знов у рідні сторони. Тому старайтеся не забути матірної мови і наших звичаїв та майте все в памяти слова поета, що: „хто Матір забуває, того Бог карає...“

До учеників й учениць церковної школи в Оліфанті: Ваша жертва, прислана на поратunek „Світика“, прийшла дуже в пору, бо за сю квоту він позаплачував довгі і буде знов міг без перешкоди виходити тай нести радість поміж своїх щирих, молодих друзів. Наколиб за Вашим приміром пішли діти усіх церковних шкіл в Америці й Канаді тай що місяця прислали по 25 доларів — то „Світик“ був би забезпечений на довгий час. Ви, Дорогі мої Приятелі й Приятельки, дали доказ великого розуміння ваги теперішньої хвили. З Вас виростуть ідейні й діяльні Українці й Українки, які потраплять у прибраній Вітчизні, на землі Вашингтона, гідно обстояти за долю й права українського народу. Крім сього поміч, яку Ви оказуєте через збірки жертв через Ваш т. зв. „Центровий фонд“ для Лемківщини — землі Ваших дорогих Родичів, дасть змогу Вашим ровесникам й ровесницям, перетривати теперішні важкі часи тай учитися у своїй матірній мові. Тому не забувайте на них і до рук Ексцеленції Митрополита складайте на сю ціль обильні жертви. Що Ви є такі, які повинні бути — се у великій мірі заслуга Вашого духовного Провідника, Всеч. о. Гуряньського. Тому слухайте Його світлих рад і цінних вказівок та поступайте через ціле своє життя тими шляхами, які Вам тепер вказує Ваш ідейний душпастир і Ваші добрі учителі: п. п. Ярослав Гундич і Михайло Клишко.

Читайте пильно „Світик“, бо він скаже Вам, чий Ви діти тай охоронить Ваші душі, від гадючої їди т. зв. „американізації“, що на неї Ви наражені у чужій школі. Постарайтеся про се, щоби від 1 січня 1923 до Вашої школи ішло 800 примірників „Світа Дитини“.

Генусь й Галюся Гуринські в Оліфанті: Дуже мило було „Світикові“ довідатися, що там далеко за Океаном, сильно бють для нього два золоті серденька, повні широї любови й пожертвования. За Вашу щедрю жертву прийміть від свого бідного приятеля у Львові слова сердечної подяки. А „будучій школярці“ посилає „Світик“ в незабудь щирий поцілуй.

Оля, Івась і Влодка Яворські в Чикаго: За Ваш гарненький листик, повний щирости й любови до „Світика“, дякує він Вам сердечно. Для Йосифа Яворського висилаємо газетку, після поданої адреси. Започаткована Вами збірка на пресовий фонд буде мати гарний успіх, накопили Ви прислали так значну квоту, як першу рату. Поіменний виказ усіх жертводавців надрукуємо в газетці по скінченню збірки та одержанню лісти складок.

„Світик“ має повну надію, що Ваш примір: прийти з помічю своєму рідному журналькови, найде в Америці й Канаді широкий відгомін тай не одна українська дитина із золотим серцем піде Вашими слідами. „Child Life“ се найгарніший журнал (магазин) для дітей на всю Америку. Для „Світика“ пренумерує його через 1922 р. п. А. Блашук з Дітройт, а від 1 січня 1923, попросимо Вас, щоби Ви заплатили на сей журнал цілорічну передплату для нас. Старайтеся виставити для українських дітей в Чикаго комедійку Лесі Верховинки: „Іменини Влодка“. Є се подібна штука до сеї, що находиться у серпневім зошиті „Child Life“, тільки акція в „Іменинах Влодка“ далеко інтересніша тай своєрідна. Спробуйте!

Галюся Головацька в Мальмансталю: Тому, що Ти дуже любиш, як до Тебе приходять „почта“, то „Світик“ пише отсей листик. Тому, що Ануся з Делятина не пише, то „Світик“ пише вже за себе й за неї. Що роблять курятка? Чи всі вже повиколювалися і чи всі слухають чемно приказів своєї мами-квочки? Коли курятка будуть нечемні, то стріне їх така сама доля, як сю качку й качура, що про них Ти читала у „Світику“, а яким опісля кухар зробив „кики—кики“. Скажи куряткам отже про се!

Мирося й Ліда Прокопівні в Тужилові: Коли й де будете здавати іспит? Напишіть опісля, як Вам пішло із зда-

вою. Що задумуєте робити через вакації? Чи останете в Тужилові, чи виїдете до Бабуні до Калуша? Може в Калуші підчас вакацій зможете устроїти театральну виставу „Бунт ляльок“ або „Іменини Влодка“? Спробуйте! Чому ближше не напишете про перешкоди, які не дозволяли Вам писати до „Світика“?

Евген Коронейський, Віра Охримовичівна й Евгенія Якуковська в Долині: Про закриття Вашого пластового гуртка „Світик“ знає. Не тільки у Вас се сталося, але вводи у краю. Хто сам колись сидів у тюрмі, в неволі, той тепер з мести, кожного бажає посадити в тюрму. В справах „Молодого Життя“ треба писати на руки п. В. Лициняка, секретаря Верховної Пластової Ради. Львів, вул. Домініканська, ч. 11.

Ольга Секела, Маруся Чорнобрива, Дануся Ставнича, Ярослав Бриняк, Орися Тесля, Й. Горняткевич, Читальня „Просвіти“ в Стрильськах: Реклямованих Вами чисел 13—14. „Світика“ з 1 і 15 липня с. р. не можемо вислати, бо не маємо у себе на складі ні одного до диспозиції. Се число надруковано тільки у 500 примірниках і одержали його сі передплатники, що перед днем 1 липня с. р. заплатили другий зачет на передплату. З причини великих коштів паперу й друку, не може видавництво печатати більшу кількість примірників понад фактичний стан запотребовання. Неправильне вплачування передплат, а зглядно задатків, привело нас уважати передплатником сього, що у приписанім речинці зложив належну передплату. Наколи хтось, що не комплетує „Світа Дитини“ у річники пришле нам се число — то зможемо вислати його Вам. А може Вам самим, на місці між знакомими, удасться роздобути се число?

Стефція Хортук у Кіцмани: Сумно вразила Твого приятеля у Львові вістка, що заборонили на Вашому шкільному святі виконати „коломийку“ тому, що Ви не хотіли гуляти румунського „hora more“. Одначе не сумуй про те, Люба Стефцію! Колись ще затанцюємо нашу „коломийку“ та вшкваримо такого „гопака“, що аж ворогам звізди в очах запалахкотять. Спробуйте в зимі заграти „Гостину св. Миколая“, а перед представленням нехай Ваш добрий отець катехит, заохотить усіх присутних дівчаток і хлопців, щоби зложили до рук св. Миколая передплату на „Світ Дитини“. Сеж буде втіха для „Світика“, як з „Видавничої Спілки“ в Чернівцях прийде на день 19 грудня с. р. замовлення на 1.000 примірників газетки. Поговори про се із своїми товаришками тай попросіть разом о. катехита о поміч у переведенню сеї справи в життя.

Богдан Заячківський в Коломий: Не забувай про „Світика“ як покинеш Яблонів. Кожду вільну хвилину від науки, коли забава вже сприкриться Тобі — тоді розгортай сторінки „Світика“ і малу бодай хвилину поговори із ним. Не забудь про се! Календарика „Світик“ не видає, бо сам ледви животіє. Твій дар книжок для читальні — се гарний учинок. Одначе красше був би Ти зробив, накопиб ті книжки давав до читання з рук до рук убогим товаришам у школі, яких, не стати на купно книжки.

Читальні — се просвітні організації, які можуть і повинні постійно купувати нові книжки, а не спускати на „даровані“ книжки, бо через се нема у нас для кого книжку друкувати. У нас у Галичині є 2.000 читальень, а нова книжка, що виходить у 2 тисячах примірників лежить на книгарських полицях цілими роками, аж поживкне і збутвіє або „перечитають“ її... миши.

Василько Бачинський в Женеві: Твій листик до „Світика“ вказує на се, що Ти, Дорогий Васильку, хоча від уродження пробуваєш у далекій чужині, тай не бачив України — то таки Твоє серденько каже Тобі любити її. „Світик“ сподівається, що розпочата наука української мови й писання (яку уділяє Тобі любий батенько) вже зробила такий поступ, що слідуючий листик до свого щирого при-

ятеля у Львові напишеш у рідній, українській мові. Твій листик надрукував „Світик“ на доказ, що можна уродитися між чужими, можна говорити всякими мовами, не знаючи при тім своєї рідної мови, а проте можна мати шире, українське серце, яке силою незнаного чуття тягне таку одиницю між своїх, одним словом — можна бути правдивим Українцем. Памятай про се, Любий Васильку, через ціле своє життя!

Олеся Руснак у Чорторії (Буковина): Твою жертву на пресовий фонд, зложену у „Видавничій Спілці“ в Чернівцях на руки п. Ю. Гливики, „Світик“ одержав і пересилає Тобі, за пам'ять про нього, слова щирої подяки. Дуже се гарно з Твоїєї сторони, що даєш газетку читати сільським дітям. Не занедбуй сього обов'язку і кожне число „Світика“, кождо його нову книжечку, яка тільки появиться в Чернівцях купи, а по прочитанню — давай її з рук до рук дітям на селі. „Світик“ трошки недомагає на „чахотку кишені“. Але найшлися добрі „лікарі“ в Америці й Канаді тай прислали „Світикови“ таку „цілющу медицину“ — що він скоро подужав тай обіцяє далі жити для всіх діточок.

Наталка Костинюк у Снятині: Як мається Твоя хора нога? Чи вже можеш свobodно ходити без чужої помічі? Видно мусіла Ти не послухати родичів або учителів — тай за се стрінула Тебе така тяжка кара. Що порабляє Брисько? Чи вже полюбив купіль у студеній воді? „Виасигнуй“ йому в імені „Світика“ порцію цукру, як він сам скочить до води. Буде се для нього гарна й смачна „премія“. Напиши багато, дуже багато, бо „Світик“ дуже любить читати листи від своїх приятелів.

Нусько Думін у Літині: За листики й жертву на пресовий фонд „Світик“ дякує Тобі сердечно. Шкода, що так мало зголосилося охотників до „Гуртка любителів Природи“. Може однаке тепер по вакаціях ближше займуться читачі „Світика“ сею справою. Чи Генусь замешкав у Твоїй „літній резиденції“ на стриху? Славний український письменник, що пише дуже гарні книжечки для дітей, дуже цікавиться Твоїми працями у „Світику“ тай обіцяє прислати Тобі „Чмелика“, з власноручним підписом і дедикацією: „для наймолодшого українського автора“...

Генчика іменуй, на приказ „Світика“, президентом „Сполучених держав курий, качок, гусий і кріликів“ (цісарем ані королем ні, бо се тепер не „в моді“). Відповідний „декрет“ на се, з увільненням від „такси“, одержить Генчик-президент з „головної“ квартири „Світика“. All right!

Влодко Борис у Сколім: Вершики, які Ти прислав до „Світика“, вказують на се, що є у Тебе талан. Бракує твоїм працям виробленої форми. Тому мусиш передше багато поетів прочитати, мусиш познакомитися основно з правилами поезики та пізнати добре українську мову. Стати поетом се річ дуже легка, однаке бути поетом — се велика ріжниця.

Михась Пеленський в Перемишлі: Забув Ти. любий Михасю, за дану „Світикови“ обіцянку, що будеш частійше до нього навідуватися? Чи одержав усі числа газетки? Як іде Тобі наука і кілька товаришів із IV класу читає „Світик“?

Геньо Стефанишин у Сокалі: Чомусь мій Генусь замовк і листів не пише тай загадочок не присилає. А як тишло яку ломоголовку, то не подає розв'язки так, що „Світик“ мусить добре намучитися заки втне штуку тай розв'яже її. Ей, здається мені, що Генусь вже забув за „Світик“, а найшов собі іншого приятеля!?

Виказ жертв.

На „Рідну Школу“: О. Рондяківна 100, Ірися й Зеня Уляницькі (з Elmira Heights) 1 долар.

Разом зібрано: **100 Мк. і 1 долар амер.**

На голодних дітей з України. О. Г. Ю. і Т. Ключники і Д. Меренівна: 1000, М. Содоморівна 500, О. Рондяківна 300, Н. Думін 1000.

Разом зібрано: **2800 Мк.**

На сироти бл. п. І. Кивелюка: О. Рондяківна 300.

Разом зібрано: **300 Мк.**

На фонд укр. інвалідів: О. Рондяківна 100.

Разом зібрано: **100 Мк.**

На воєнні сироти: Шкільна дитвора в Хітарі 450.

Разом зібрано: **450 Мк.**

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Безменний філантроп **5000** (осьмий раз). М. Ленець 200, М. Содоморівна 500, О. Рондяківна 200, Нусько Думін **2000** (збірка від гостей у дні свого Миропомазання), **Др. Лука Мишуга 18.461 Мк. 50 ф.** (як жертву від Українців з Америки).

Олеся Руснак з Чорторії і Одарка Лакуста з Вижниці — по: **10 леїв.**

Жертви з Америки: Івась, Влодзьо й Оля Яворські з Чикаго **10 доларів**, як і рата з зарядженої ними збірки. (Поіменний виказ подамо по одержанню листи). На руки Всеч. о. Ректора Михайла Гуряньського з Оліфант (ліста ч. 1051) зложили: Дітвора церковної школи в Оліфант 25 доларів, Всеч. о. М. Гуряньський 2 дол.; Вп. Ярослав Гундич, Вп. Михайло Климко, Вп. Андрій Тарас і Генусь Гуряньський по: 1 доларі; Вп. Стефан Сисак і Галюся Гуряньська по: 50 центів.

Разом зложено: **32 долари.**

На руки Вп. Громадянки Юлії Пічак-Матковської з Рочестер (ліста ч. 1543) зложили: Вп. Дмитро Матковський 2 долари; Вп. Петронеля, Анна і Михайлина Пічак по: 1 доларі, а Вп. Юлія і Николай Пічак по: 50 центів.

Разом зложено: **6 доларів.**

На руки Вп. Андрія Блащук з Дітроїт зложили: Вп. А. Блащук, Іван Кушнір і Василь Цимбалістий, по: 1 доларі Ігор і Мирослав Атаманець, по: 50 центів.

Разом зложено: **4 долари.**

На руки Вп. Антона Когута з Бейон зложили: Всеч. о. Й. Дженджера 1 долар; Ник. Федоришин, Н. Мартиняк, Евст. Щомак, П. Борис, Ів. Кирилюк (з Нью-Йорку), Мик. Хомин, Евст. Мартинів, А. Когут і Іван Возняк — по: 50 центів; Ів. Король, Ів. Лабай, Юрко Войко, М. Клепач, Ів. Божик, Ол. Ревуцький, Ів. Бойко, Йосиф Герцаковський, П. Задорецький, Марія Шиманська, Ів. Щепанюк, Петро Кудрик, Параня Гаврилович, З. Фалінська і Теодор Задорецький — по: 25 центів; Ів. Павлів і Анна Когут — по: 15 центів.

Разом зложено: **10 доларів.**

Разом зібрано: **26.161 Мк. 50 ф. 20 леїв і 62 долари.**

Замітка: Деякі жертви (пр. з Табору в Йосифові), що наспіли як частинні зачети із нескінченної ще збірки — подані будуть доперва подрібно, по одержанню листи збірки. Те саме відноситься до розпочатих збірок у кількох американських місцевостях.

Ціна сього примірника виносить **300 Марок.**

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.